

**Sprawozdanie za rok 2014
z realizacji Strategii
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta Piły do roku 2020**

Ocena zasobów pomocy społecznej

Piła, 2015

Spis treści

I. Wstęp.....	6
II. Sytuacja demograficzna i diagnoza społeczna.....	8
1. Ludność.....	8
2. Bezrobocie.....	11
3. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej.....	15
Część sprawozdawcza.....	18
III. Opis działań realizowanych w ramach <i>Strategii</i>.....	21
<i>Cel 1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.....</i>	21
1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.....	22
1.1 Działania MOPS zmierzające do aktywizacji zawodowej	22
1.2 Działania PUP w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia	25
1.3 Działania służące rozwojowi i wspieraniu przedsiębiorczości oraz pozyskaniu inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy.....	27
1.4 Działania w zakresie dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy.....	33
2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.....	36
2.1 Świadczenia MOPS na rzecz zapewnienia ubogim bezpieczeństwa socjalnego.....	36
2.2 Działania z zakresu zwiększania zasobów i poprawy warunków mieszkaniowych	39
3. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością	41
4. Efekty osiągnięte w ramach celu strategicznego dotyczącego przeciwdziałania bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobiegania ich skutkom.....	45
<i>Cel 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.....</i>	45

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania, udzielanie pomocy rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia.....	47
1.1 Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny	47
2. Wsparcie dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu, w tym dotkniętych niepełnosprawnością.....	48
2.1 Działania jednostek oświatowych w zakresie wsparcia dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu.....	48
2.2 Świadczenia MOPS na rzecz wsparcia dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu	53
2.3 Karta Dużej Rodziny.....	57
3. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.....	57
3.1 Działalność OPiRPA na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom	57
3.2 Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie do roku 2015.....	62
4. Efekty osiągnięte w ramach wspierania rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.....	62
<i>Cel 3. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.....</i>	<i>62</i>
1. Usprawnienie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.....	63
1.1 Środowiskowe usługi opiekuńcze	63
1.2 Usługi realizowane w DDP w zakresie usprawnienia osób starszych i zapewnienia im właściwej opieki.....	64
1.3 Zapewnienie osobom niesamodzielnym całodobowej opieki.....	66
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.....	67
2.1 Świadczenia MOPS na rzecz ograniczenia skutków niepełnosprawności oraz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.....	67

2.2 Działania powiatu na rzecz ograniczenia skutków niepełnosprawności oraz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.....	69
3. Efekty osiągnięte w ramach zwiększenia udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.....	71
<i>Cel 4. Zwiększenie dostępu mieszkańców do opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście.....</i>	<i>72</i>
1. Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.....	72
2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.....	75
2.1 Działania KPP na rzecz przeciwdziałania przestępczości.....	75
2.2 Działania samorządu gminnego na rzecz przeciwdziałania przestępczości.....	80
3. Efekty osiągnięte w ramach zwiększenia dostępu mieszkańców do opieki zdrowotnej oraz podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście	86
<i>Cel 5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.....</i>	<i>86</i>
1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury społecznej.....	86
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.....	90
3. Efekty osiągnięte w ramach rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego.....	95
V. Wnioski i rekomendacje.....	96
VI. Podsumowanie.....	98
Spis schematów i wykresów.....	98
Spis tabel.....	99
Spis załączników.....	99

I. Wstęp

W myśl *ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.*, pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Głównym jej celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ustawa ta zobowiązała gminy do opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły do roku 2020*, realizowana od 2012 roku, stanowi odpowiedź na to wyzwanie.

Niniejsze opracowanie, jako sprawozdanie z 2014, czyli trzeciego już roku realizacji założeń *Strategii*, jest syntezą najważniejszych działań służących niwelowaniu lokalnych problemów społecznych, podejmowanych przez pilskie samorządy, ich jednostki, organizacje pozarządowe, uczelnie wyższe czy instytucje kościelne. Wzorem lat ubiegłych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile, zwany dalej MOPS, jako koordynator realizacji założeń określonych w *Strategii*, podjął się próby przedstawienia zagadnienia, pozyskując niezbędne dane bezpośrednio od poszczególnych instytucji.

Oceny stopnia realizacji celów określonych w *Strategii* dokonano tradycyjnie, w oparciu o określone w niej wskaźniki, przyporządkowane do poszczególnych celów strategicznych przedstawionych i uszczegółowionych w dalszej części opracowania. Większość z opisanych rezultatów podejmowanych działań osiągnięto, podobnie jak w latach ubiegłych, jedynie dzięki wzajemnej współpracy zaangażowanych instytucji.

Strategia pilska w roku 2014 realizowana była poprzez następujące dokumenty:

- Gminny Program Wspierania Rodziny Miasta Piły na lata 2014-2016
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii i Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Program osłonowy „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020

- Program współpracy Miasta Piły z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 *ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* na 2014 rok.

Koordinatorem realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015 jest gminny Zespół Interdyscyplinarny, którego obsługę administracyjną zapewnia MOPS, stąd sprawozdanie z realizacji tego programu w roku 2014 stanowi załącznik do niniejszego opracowania.

Sprawozdanie niniejsze stanowi także ocenę zasobów pomocy społecznej w rozumieniu art. 16a *ustawy o pomocy społecznej*.

II. Sytuacja demograficzna i diagnoza społeczna

1. Ludność

Na dzień 30 czerwca 2014 r. w Pile zamieszkiwało 74.471 osób, tj. o 331 osób mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego, przy czym od lat liczba mieszkańców Piły pozostaje na poziomie powyżej 74.000. Podobnie jak w roku poprzednim, przewagę – 52,01 % mieszkańców - stanowiły kobiety. Strukturę mieszkańców ze względu na wiek zdolności do pracy przedstawia poniższy wykres.

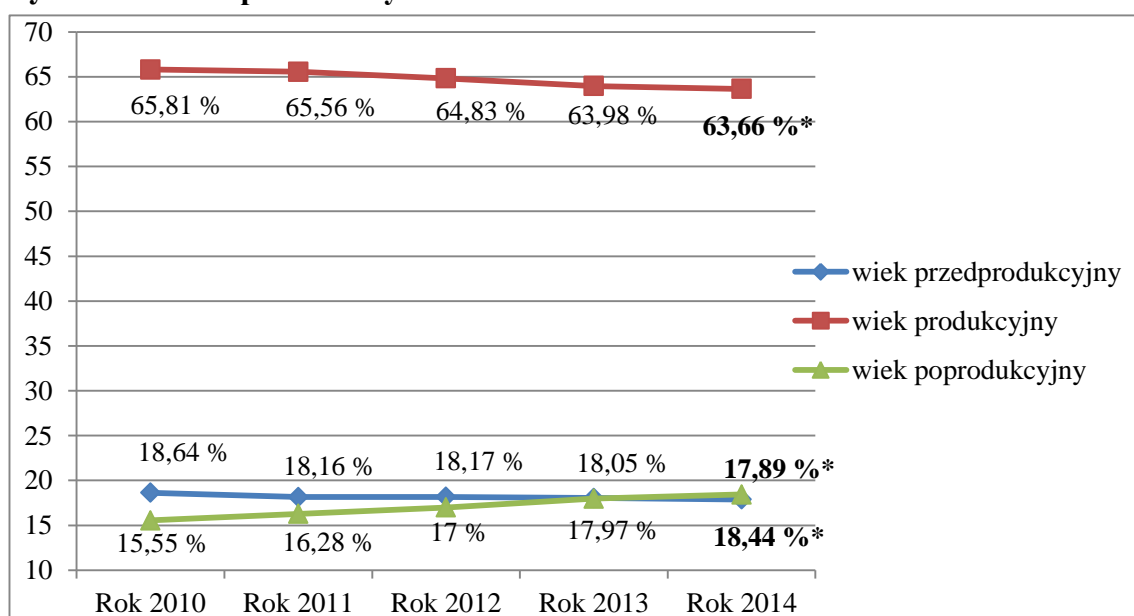
Wykres 1. Struktura mieszkańców Piły ze względu na wiek zdolności do pracy

Źródło: Dane GUS za rok 2014.

Na dzień 30.06.2014 r. najliczniejszą grupę mieszkańców Piły stanowiły, podobnie jak w roku 2013, osoby w wieku produkcyjnym (18-64 lata mężczyźni, 18-59 lat kobiety). Natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym przewyższyła liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Tendencję wzrostową w tej grupie obserwuje się już od kilku lat.

Wykres 2. Udział procentowy osób w strukturze mieszkańców w latach 2010-2014

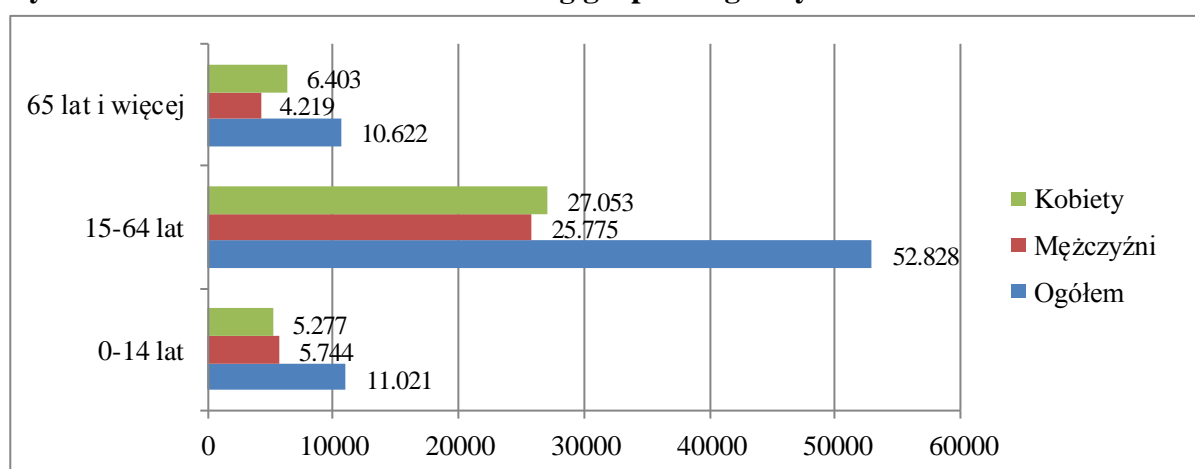
Źródło: Dane GUS za lata 2010- 2014.

* stan na 30 czerwca 2014 r.

Kształtowanie się tendencji demograficznych wyraźnie obrazuje powyższy wykres, przedstawiający udział osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w strukturze mieszkańców w latach 2010-2014.

Uwzględniając aktualną sytuację w zakresie wydłużania się aktywności zawodowej, w tym również w związku ze zmianami przepisów dotyczących wieku emerytalnego, przydatne jest przedstawienie ludności na kolejnych wykresach również w podziale na biologiczne grupy wiekowe, ponieważ te proporcje lepiej przedstawia potencjał ludnościowy miasta. Kolejny wykres przedstawia strukturę grup wiekowych mieszkańców Piły według stanu na koniec I półrocza 2014 r.

Wykres 3. Struktura mieszkańców według grup biologicznych*

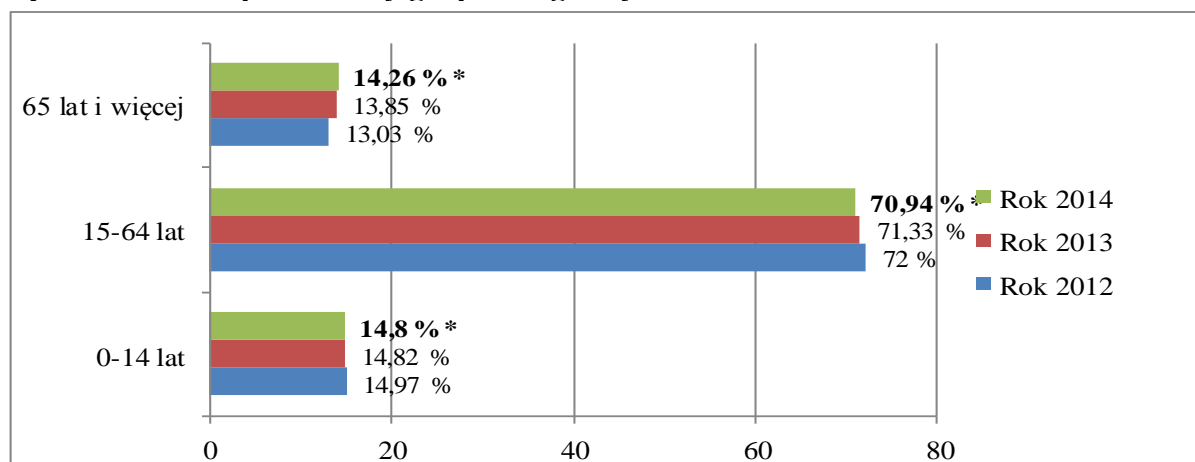

Źródło: Dane GUS za rok 2014.

* stan na 30 czerwca 2014 r.

Na powyższym wykresie uwagę zwraca fakt, iż najliczniejszą grupę wiekową na koniec czerwca 2014 r. (podobnie jak w analogicznym okresie roku poprzedniego) stanowiły osoby w wieku od 15-64 lat (70,94 %), a najmniejszą osoby w wieku 65 lat i więcej (14,26 %). W obu tych kategoriach wiekowych większość stanowiły kobiety.

Wykres 4. Udział procentowy grup biologicznych w latach 2012-2014

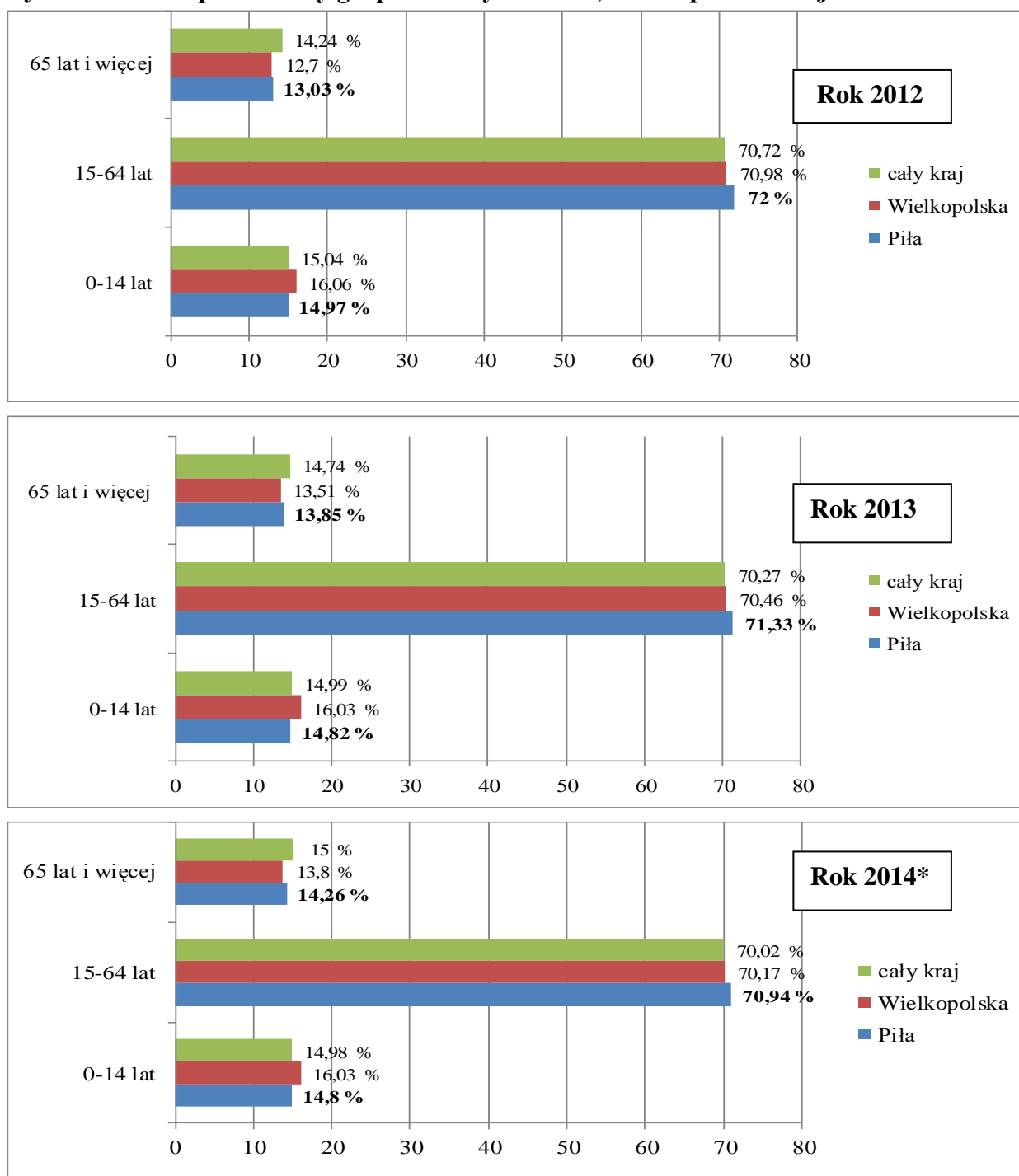

Źródło: Dane GUS za lata 2012-2014.

* stan na 30 czerwca 2014 r.

Jak wynika z danych, struktura ludności według grup biologicznych na koniec I półrocza 2014 r. była podobna do struktury w latach 2012-2013. Utrzymała się nieznaczna tendencja wzrostowa udziału najstarszej grupy wiekowej oraz spadkowa udziału osób z pozostałych grup wiekowych. Sytuację w Pile w poszczególnych grupach wiekowych w porównaniu do sytuacji w całym województwie i kraju w latach 2012-2014 obrazuje kolejny wykres.

Wykres 5. Udział procentowy grup wiekowych w Pile, Wielkopolsce i kraju

Źródło: Dane GUS za lata 2012- 2014.

* stan na 30 czerwca 2014 r.

Opisane tendencje demograficzne pokazują, że w najbliższych latach osoby w wieku produkcyjnym w dalszym ciągu będą stopniowo zasilać najstarszą grupę mieszkańców. Stąd ważna jest kontynuacja działań zmierzających do dostatecznego zabezpieczenia materialnego osób starszych, zwiększania ich udziału w życiu społecznym i zawodowym oraz podnoszenia poziomu opieki zdrowotnej w mieście. Z drugiej strony należy zintensyfikować działania sprzyjające większemu przyrostowi naturalnemu, zgodnie z przyjętą polityką prorodziną.

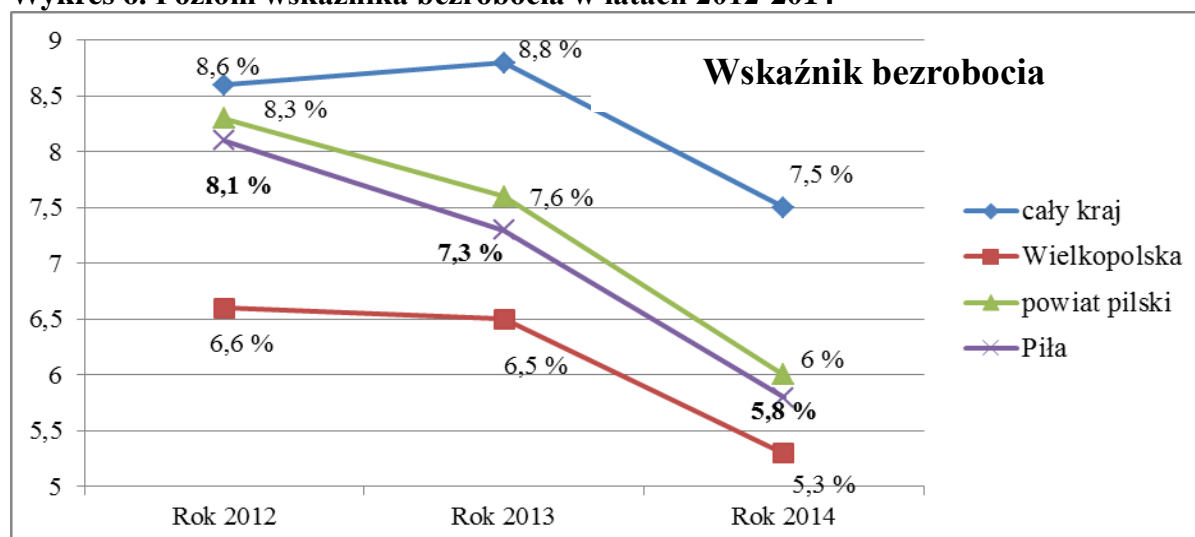
Szczególną grupę beneficjentów stanowią niezmiennie osoby w różnym wieku zagrożone wykluczeniem społecznym z powodu stanu zdrowia, uzależnienia, niepełnosprawności czy dotknięte albo zagrożone bezdomnością lub skrajnym ubóstwem, którym dedykować należy kompleksowe działania w zakresie włączenia społecznego.

2. Bezrobocie

Jednym z najistotniejszych problemów społecznych jest bezrobocie, prowadzące do obniżenia standardu życia ludności, a w efekcie sprzyjające marginalizacji.

Poniższy wykres przedstawia dynamikę poziomu wskaźnika bezrobocia w Pile (liczby osób bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym) na tle powiatu, województwa i kraju w latach 2012-2014.

Wykres 6. Poziom wskaźnika bezrobocia w latach 2012-2014

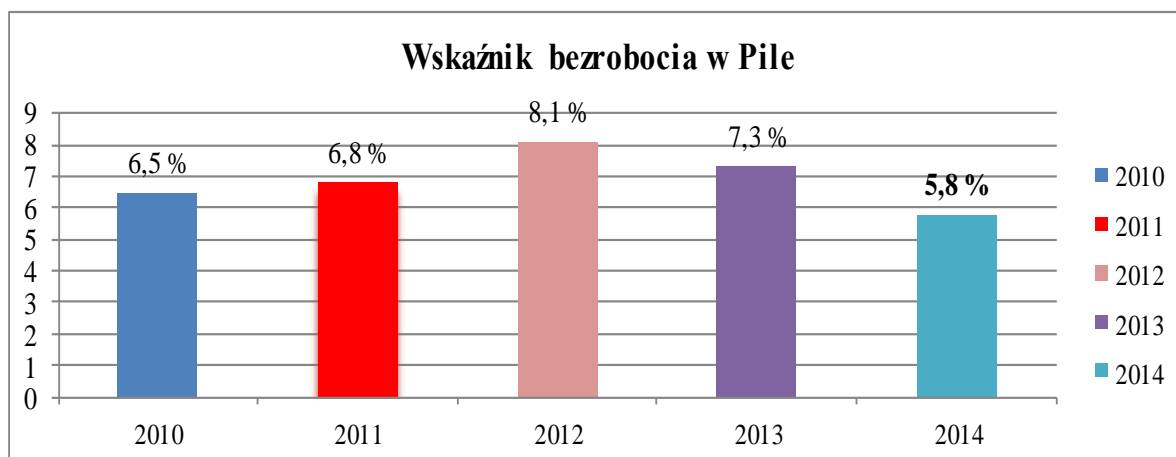
Źródło: Dane PUP za lata 2012-2014 według stanu na koniec roku.

Z powyższego wykresu jasno wynika, że poziom bezrobocia rejestrowanego w Pile znacząco się obniżył. Spadek ten był jeszcze wyraźniejszy niż odnotowany w roku 2013. Piła korzystnie prezentuje się w tym aspekcie na tle powiatu, a zwłaszcza

kraju. Od roku 2013 można zaobserwować ogólną tendencję spadkową poziomu bezrobocia w Polsce, przy czym w przypadku Piły i powiatu pilskiego dynamika tego zjawiska jest wyższa niż w województwie wielkopolskim i w kraju.

Sytuację tą potwierdza poniższy wykres.

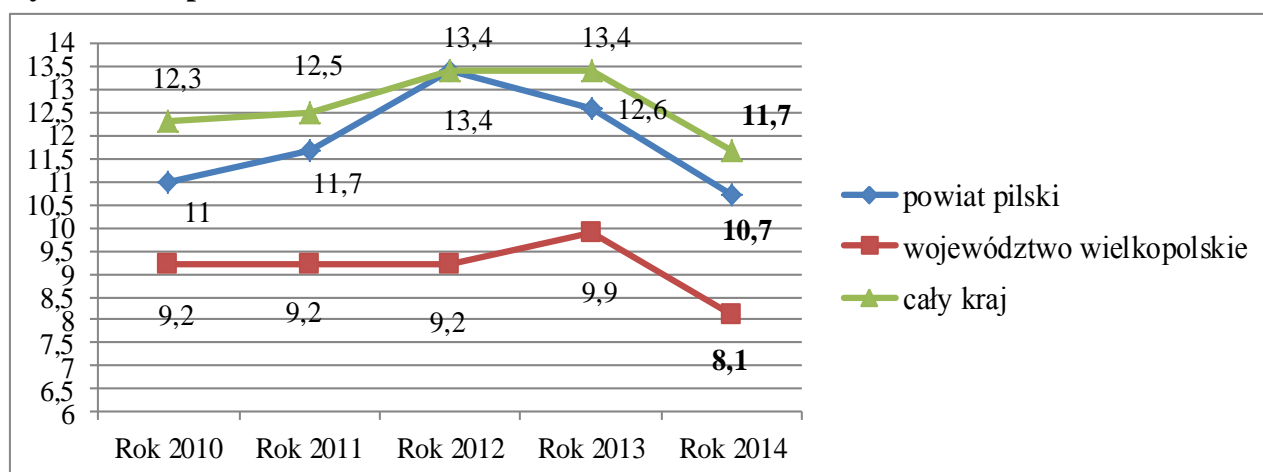
Wykres 7. Poziom wskaźnika bezrobocia w Pile w latach 2010-2014

Źródło: Dane PUP w Pile za lata 2010-2014 według stanu na koniec roku.

Analizie poddano także sytuację na rynku pracy w powiecie pilskim. Poniższy wykres obrazuje stopę bezrobocia (tj. stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie) w powiecie pilskim w porównaniu z sytuacją w województwie i kraju na przestrzeni ostatnich 5 lat.

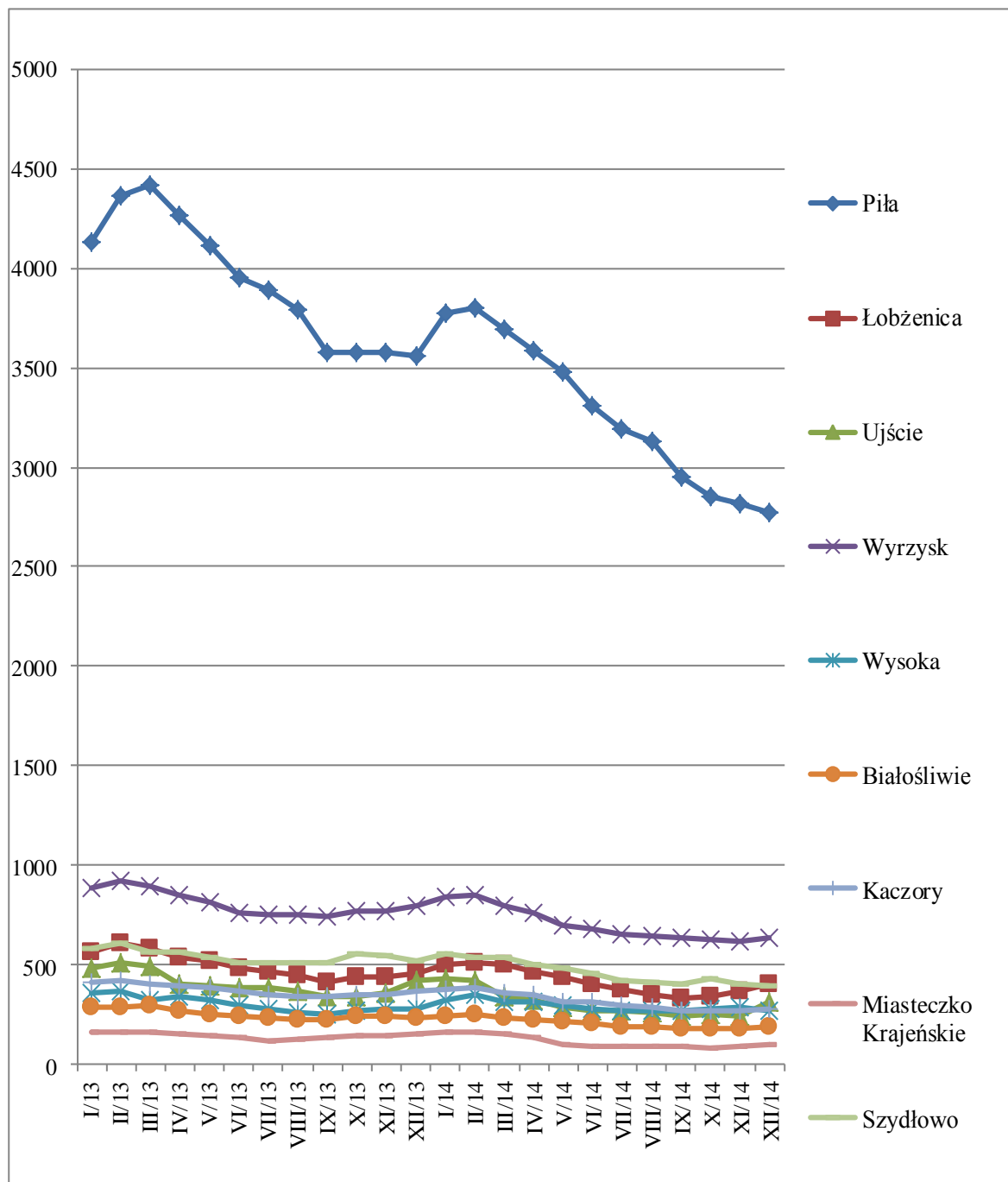
Wykres 8. Stopa bezrobocia w latach 2010-2014

Źródło: Dane PUP w Pile za lata 2010-2014 według stanu na koniec roku.

Na kolejnym wykresie zobrazowano kształtowanie się zjawiska bezrobocia rejestrowanego w poszczególnych gminach powiatu pilskiego w latach 2013-2014.

Wykres 9. Dynamika liczby osób bezrobotnych w latach 2013-2014 w powiecie

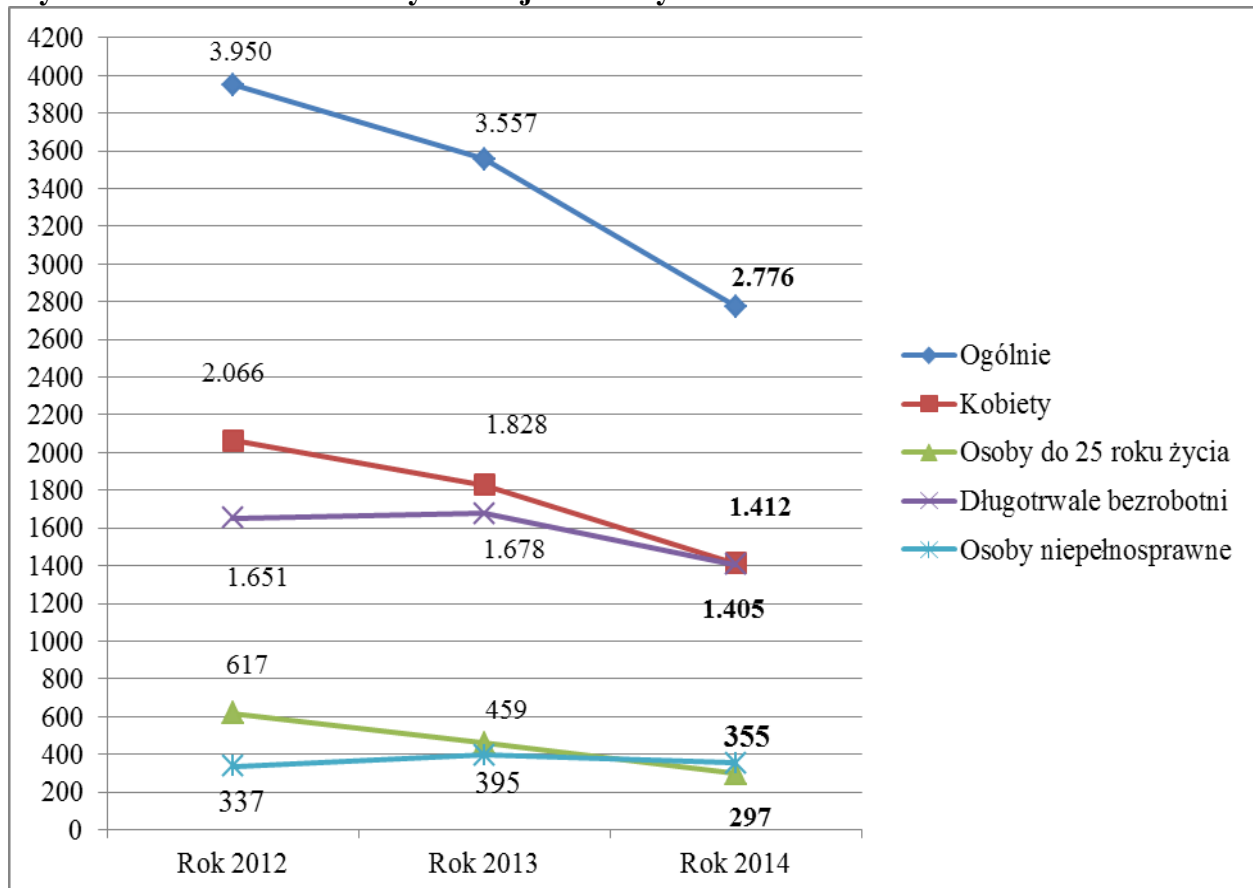

Źródło: Dane PUP w Pile za lata 2013-2014.

Liczba bezrobotnych w większości gmin powiatu piłskiego wzrastała w okresie jesienno-zimowym w latach 2013-2014, nieznacznie zmniejszając się w okresach wiosenno-letnich, co wiąże się z sezonowością niektórych prac. W przypadku Piły liczba osób bezrobotnych charakteryzowała się dużo większą dynamiką spadku niż w innych gminach. Do spadku bezrobocia w powiecie piłskim przyczynił się głównie jego zdecydowany spadek w Pile, jako największej gminie powiatu.

Następny wykres przedstawia stosunek liczby osób w poszczególnych grupach bezrobotnych do ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych na koniec roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pile w latach 2012-2014.

Wykres 10. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Pile latach 2012-2014

Źródło: Dane PUP w Pile za lata 2012-2014.

Należy zaznaczyć, że w roku 2014 wyraźnie spadła liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych do 25 roku życia, czyli osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a także bezrobotnych kobiet.

Podsumowując stwierdzić należy, że sytuacja na rynku pracy w Pile, jak i powiecie w ostatnich latach poprawiła się. Spadek bezrobocia może być wynikiem poprawy ogólnej sytuacji gospodarczej, ale również podejmowania działań w celu pobudzenia aktywności zawodowej i gospodarczej wśród mieszkańców Piły oraz pozyskiwania inwestorów zewnętrznych.

3. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej

Ogółem w roku 2014 pomocą społeczną Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile objętych było 6.113 osób z 2.418 rodzin. W porównaniu z rokiem 2013 liczba rodzin objętych pomocą spadła o 147 (tj. o 5,73 %), zaś liczba osób objętych społecznym wsparciem zmniejszyła się o 543 (tj. o 8,16 %), co związane jest zasadniczo z opisaną wcześniej poprawą sytuacji na rynku pracy. Szczegółowe dane dotyczące świadczeń i świadczeniobiorców przedstawia poniższa tabela.

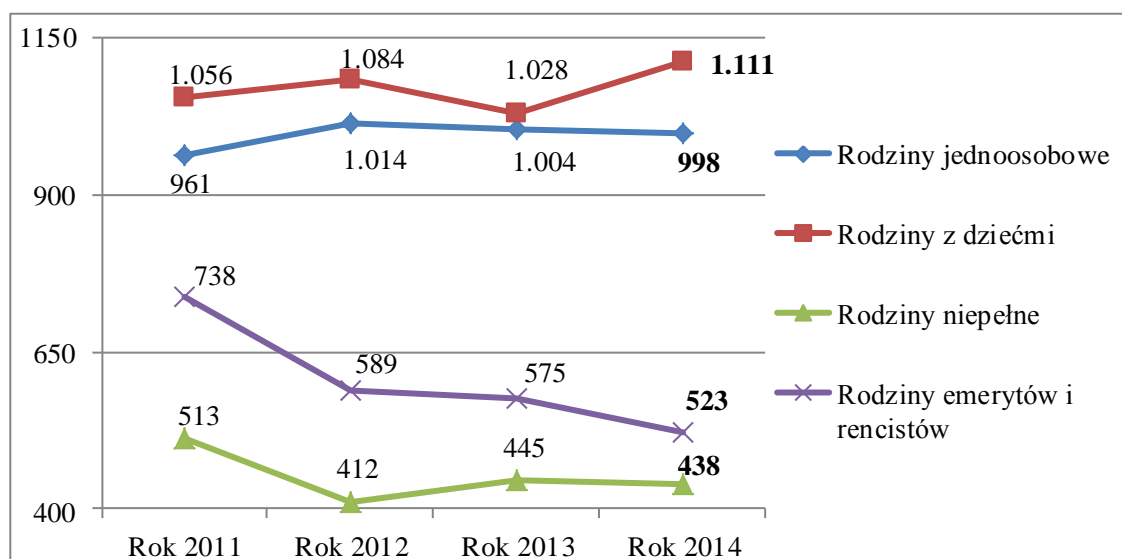
Tabela 1. Dane o korzystających z pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2014

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	3.543	3.892	4.200	3955
Liczba świadczeń pieniężnych	2.200	2.416	2.564	2.324
Liczba świadczeń niepieniężnych	1.574	1.706	1.880	1.899
Liczba rodzin ogółem	2.264	2.438	2.565	2.418
Liczba osób w rodzinach	5.818	6.208	6.656	6.113

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Z pomocy społecznej korzystają rodziny o zróżnicowanej strukturze. Najważniejsze typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2011-2014 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Wybrane typy rodzin korzystających z pomocy w latach 2011-2014

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Wśród typów rodzin objętych pomocą społeczną od kilku już lat nie zauważa się zasadniczych zmian. Nadal największą grupę stanowią rodziny z dziećmi oraz gospodarstwa jednoosobowe. Liczba rodzin z dziećmi w roku 2014 wzrosła, osiągając poziom najwyższy od 4 lat. Natomiast liczba rodzin niepełnych nieznacznie spadła. Sukcesywnie zmniejszała się liczba rodzin, w których podstawowym dochodem była emerytura lub renta.

Poniższa tabela obrazuje najistotniejsze powody przyznania wsparcia w latach 2011-2014.

Tabela 2. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2014

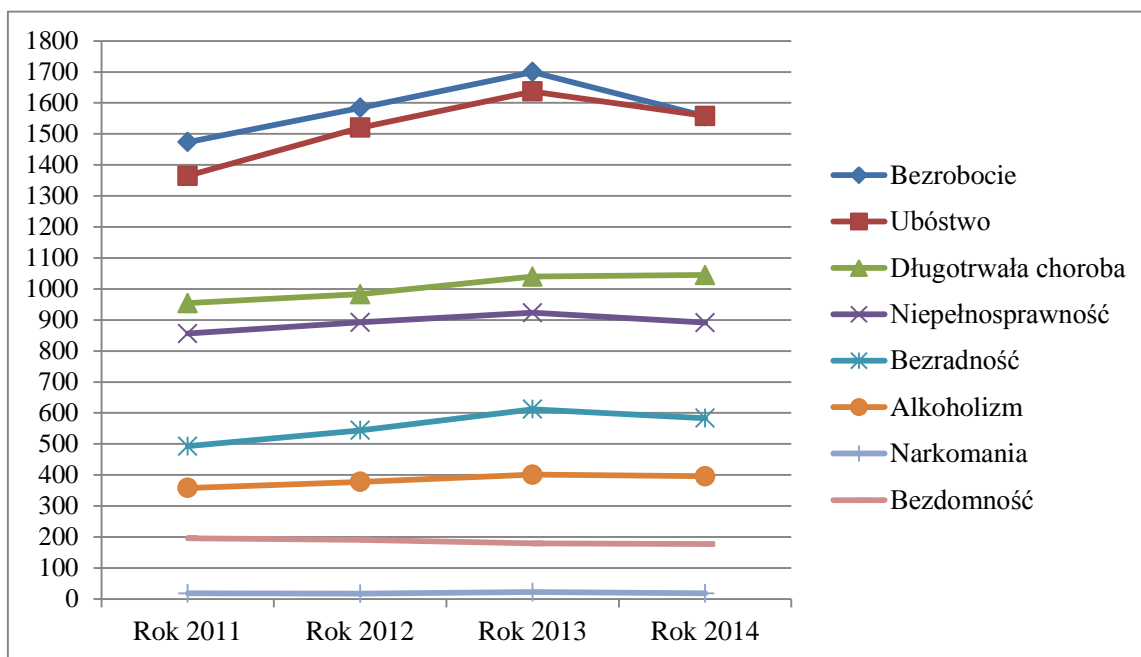
Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin			
	2011	2012	2013	2014
Bezrobocie	1474	1584	1700	1557
Ubóstwo	1365	1520	1637	1558
Długotrwała choroba	954	983	1040	1045
Niepełnosprawność	856	892	923	891
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	493	544	612	583
Alkoholizm	358	378	401	396
Narkomania	18	17	22	18
Bezdomność	196	191	179	177

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Analizując dane zawarte w tabeli, należy stwierdzić, że największymi problemami społecznymi w Pile są nadal bezrobocie i ubóstwo, przy czym zaznaczyć należy, że po wzroście w roku 2013, nastąpił spadek liczby rodzin objętych społecznym wsparciem z tych powodów. Liczba rodzin objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby utrzymała tendencję wzrostową, natomiast z powodu niepełnosprawności – spadła do poziomu zbliżonego do roku 2012. Spadek odnotowała również liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu i narkomanii. W dalszym ciągu zmniejszała się także liczba rodzin objętych społecznym wsparciem z powodu bezdomności.

Opisane kwestie przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 12. Wybrane powody przyznania pomocy w latach 2011-2014

Źródło: Dane MOPS w Piłę.

Podsumowując, spadek liczby osób objętych wsparciem z powodu bezrobocia, a co za tym idzie, również z powodu ubóstwa, może świadczyć o poprawie sytuacji materialnej mieszkańców Piły wskutek wzrostu ich aktywności zawodowej. Osoby objęte pomocą w związku niepełnosprawnością bądź długotrwałą chorobą to natomiast osoby, które mają ograniczoną możliwość zarobkowania oraz często borykające się ze zwiększonymi kosztami leczenia i rehabilitacji.

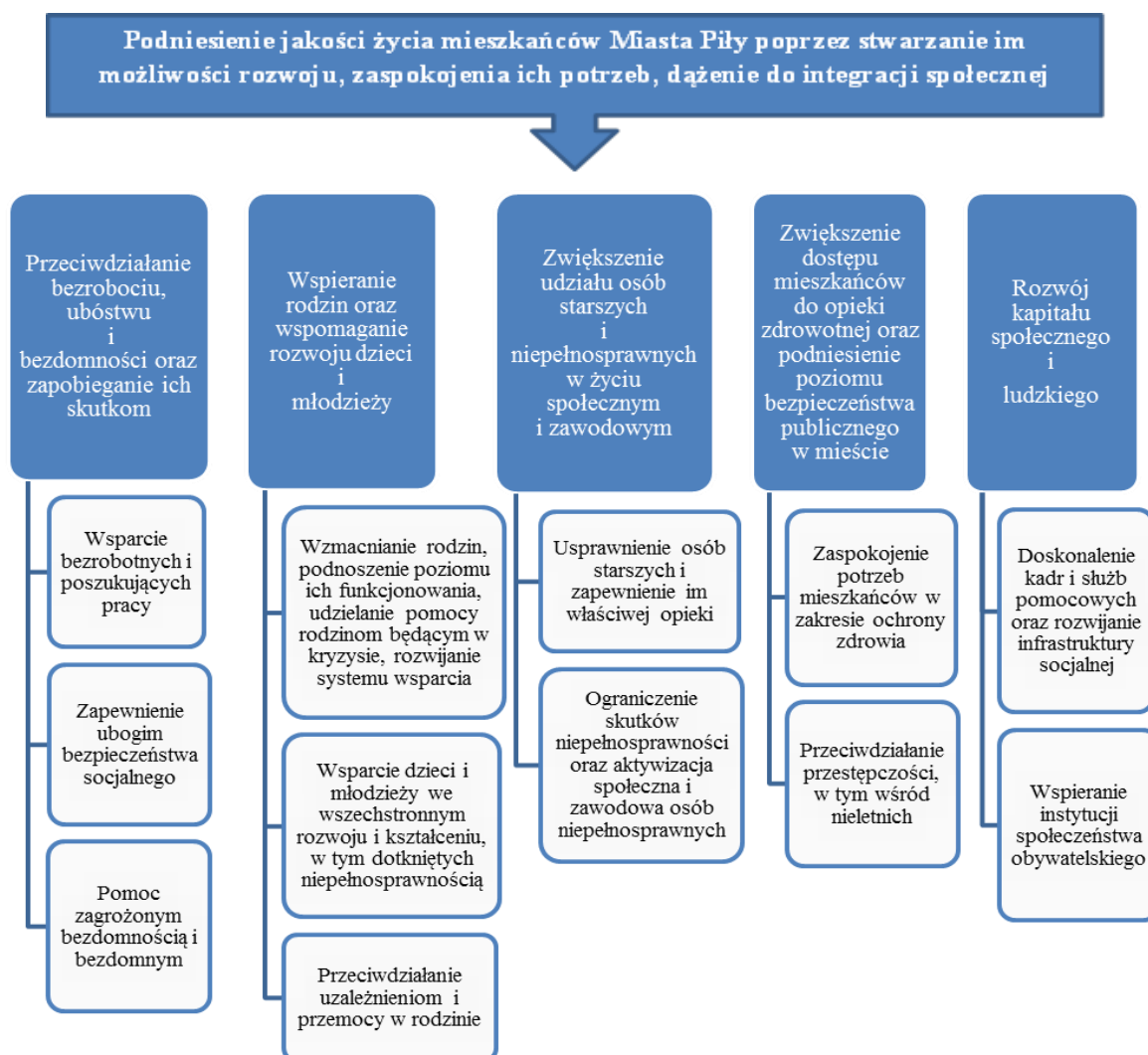
Rodziny dotknięte problemem uzależnień i bezdomności stanowią grupę osób wymagających interdyscyplinarnego podejścia, z uwagi na kumulację czynników niekorzystnych. W przypadku problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako powodu przyznania pomocy odnotowano spadek, co jak się wydaje, wiązać można z działaniami realizowanymi w obszarze wsparcia rodziny.

Biorąc pod uwagę strukturę mieszkańców Piły, statystyki bezrobocia oraz dane dotyczące świadczeniobiorców pomocy społecznej w ostatnich latach, należy potwierdzić słuszność kierunków działania wskazanych w *Strategii*, ponieważ z jednej strony stanowią one odpowiedź na najistotniejsze problemy społeczne mieszkańców Piły, z drugiej okazują się być działaniami skutecznymi, zatem wartymi kontynuacji i doskonalenia. O skuteczności tychże działań świadczy nie tylko spadek zjawiska bezrobocia, ubóstwa czy bezdomności, ale również ograniczenie liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi czy uzależnieniem.

Cześć sprawozdawcza

Poniższy schemat, zgodnie z którym opracowano sprawozdanie, przedstawia cele i działania strategiczne.

Schemat 1. Misja, cele strategiczne i operacyjne

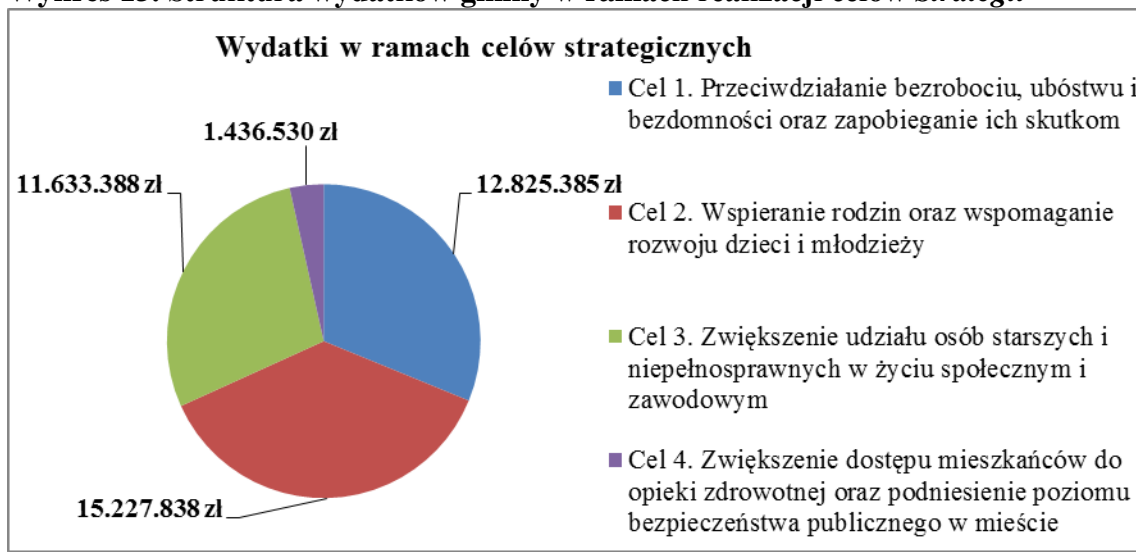
Źródło: *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły do roku 2020.*

Wielokierunkowe spektrum działań podejmowanych w ramach realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych w Pile sprawia, iż niektóre z zadań wpisują się w więcej niż jeden cel *Strategii*. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż np. świadczenia przyznawane w związku z ubóstwem stanowią jednocześnie realne wsparcie dla rodzin i odwrotnie – świadczenia pomocy materialnej dla uczniów czy świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego istotnie wpływają na zmniejszenie skali ubóstwa. Podział działań w ramach poszczególnych celów strategicznych

przedstawiony w dalszej części opracowania, ma jedynie charakter porządkowy.

Na wykresie przedstawiono strukturę łącznych wydatków gminy dokonanych w roku 2014 w ramach realizacji celów *Strategii* (opisanych szczegółowo w niniejszym rozdziale), tj. wypadkową wydatków poniesionych przez: MOPS, pozostałe gminne jednostki organizacyjne, a także bezpośrednio przez Urząd Miasta Piły, w tym w drodze dotacji dla organizacji pozarządowych.

Wykres 13. Struktura wydatków gminy w ramach realizacji celów *Strategii*

Źródło: Dane MOPS w Piłe.

Łączny budżet wydatków dokonanych w ramach realizacji celów *Strategii* w roku 2014 wyniósł ponad 41 mln zł.

Wśród nakładów ponoszonych przez gminę na realizację celów *Strategii* istotną rolę odegrały wydatki MOPS, którego działania w zasadzie w całości się w nią wpisują. Na poszczególne, opisane w dalszej części, działania merytoryczne realizowane w ramach celów *Strategii*, MOPS wydatkował łącznie 32.292.379,05 zł, w tym blisko 22 %, na realizację celu 1, ponad 42 % na realizację celu 2 oraz 36 % na realizację celu 3. Relatywny spadek wydatków MOPS w ramach celu 1 w porównaniu do roku 2013 związany był z brakiem realizacji projektów na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej klientów oraz pomocy osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym, finansowanych ze środków UE, co uwarunkowane było zmieniającą się unijną perspektywą budżetową. Warto zaznaczyć, że kwota świadczeń bezpośredniej pomocy materialnej przyznawanej w ramach realizacji tego celu nadal stanowiła niespełna 1/5 wydatków MOPS, a znaczne środki przeznaczono na organizację wsparcia o charakterze niematerialnym. Spadek kwoty wydatków w ramach celu 2 spowodowany

był z kolei głównie zmniejszeniem się liczby rodzin uprawnionych do korzystania ze świadczeń rodzinnych. Niezmiennie wzrastały natomiast nakłady na działania w ramach celu 3, dotyczące wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych (opłaty za pobyt mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej, usługi opiekuńcze, świadczenie pielęgnacyjne), co związane jest z tendencją demograficzną oraz wzrostem wysokości wsparcia finansowego osób niepełnosprawnych i ich opiekunów.

Szczegółowe zestawienie wydatków MOPS w Pile w ramach realizacji celów Strategii przedstawia załącznik nr 1. Na zestawieniu, poza wydatkami poniesionymi w ramach realizacji celów *Strategii*, ujęto także pozostałe wydatki MOPS stanowiące głównie koszt jego utrzymania, w tym wynagrodzenia pracowników.

Poza środkami finansowymi wydatkowanymi w ramach planu finansowego MOPS, istotnym gminnym źródłem finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej nadal były dotacje dla organizacji pozarządowych na zadania z zakresu pomocy społecznej, finansowane bezpośrednio z budżetu gminy. W roku 2014 kwota przekazanej dotacji na ten cel wyniosła 669.719,20 zł i była niższa od kwoty przekazanej w roku 2013. Szczegółową charakterystykę zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe przedstawiono w dalszej części opracowania, jednak w tym miejscu warto wspomnieć, że 70 % kwoty dotacji przeznaczane jest na realizację zadań w ramach celu 1 *Strategii*, a pozostała część w ramach celu 2.

Oprócz wydatków dokonanych w 2014 r. przez MOPS i organizacje pozarządowe, którym zlecono zadania z zakresu pomocy społecznej, znaczne środki finansowe w związku z realizacją celów *Strategii* wydatkowano również na zadania wykonywane przez inne podmioty. Wydatki te dokonywane były zarówno bezpośrednio z budżetu gminy (np. dodatki mieszkaniowe, realizacja Karty Dużej Rodziny, pozostałe dotacje dla organizacji pozarządowych na realizację zadań przewidzianych w Programie współpracy Miasta Piły z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2014 rok), jak również w ramach planów finansowych pozostałych jednostek organizacyjnych gminy (np. Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile, Miejskiego Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Pile, gminnych jednostek oświatowych). Biorąc pod uwagę, że opracowanie nie stanowi sprawozdania z działalności jednostek organizacyjnych gminy, ujęto tylko te ich wydatki, które wprost wpisują się w realizację celów *Strategii*.

III. Opis działań realizowanych w ramach *Strategii*

Cel 1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom

Jak wynika z przedstawionej w uprzedniej części opracowania analizy sytuacji demograficznej i diagnozy społecznej, pomimo obserwowanego od roku 2013 istotnego spadku skali zjawiska, jednym z wiodących problemów społecznych naszego miasta pozostaje bezrobocie. W dalszym ciągu są nimi również ubóstwo i bezdomność, które, jako powody przyznania społecznego wsparcia, w roku 2014 także odnotowały spadek. W niniejszym rozdziale opisano realizowane w Pile w roku 2014 najważniejsze działania, służące niwelowaniu tychże problemów społecznych, podejmowane przez samorząd oraz instytucje z nim współpracujące.

Cel 1 *Strategii* realizowany był w drodze 3 działań strategicznych:

- wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy
- zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego
- pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobiegania ich skutkom wydatkowano w 2014 r. łącznie 12.825.385 zł, co stanowiło ponad 31 % całego budżetu, w tym na:

- wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy – 413.736,81 zł, obejmujące:
  - aktywizację w ramach Klubu Integracji Społecznej MOPS
  - wynagrodzenie osób zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych
  - promocję miasta w mediach i konkursach
- zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego - 11.813.276,93 zł obejmujące:
  - pomoc materialną oraz składki na ubezpieczenie opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej
  - dożywianie osób ubogich
  - dystrybucję żywności, sprzętu i odzieży
  - remonty gminnych zasobów mieszkaniowych
  - dodatki mieszkaniowe

- pomocy zagrożonym bezdomnością i bezdomnym - 598.371,68 zł, obejmujące:
  - zapewnienie schronienia osobom bezdomnym
  - koszt prowadzenia Ośrodka Wsparcia MOPS
  - streetworking.

1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy

W punkcie tym opisano podejmowane w roku 2014 kompleksowe formy wsparcia bezrobotnych i poszukujących pracy, wychodząc od działań zmierzających do aktywizacji zawodowej, pobudzania aktywności gospodarczej oraz ożywienia lokalnego rynku, przez działania w zakresie dostosowania kierunków kształcenia do jego potrzeb, dochodząc do aktywnych programów rynkowych, projektów i innych działań służących łagodzeniu skutków bezrobocia.

1.1 Działania MOPS w Pile zmierzające do aktywizacji zawodowej

Biorąc pod uwagę, iż zasadniczym celem pomocy społecznej jest takie wsparcie, które w miarę możliwości doprowadzić ma klientów do ich życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem, podkreślić należy, iż podejmowane w 2014 r. w tym zakresie działania MOPS, podobnie jak w ubiegłych latach realizacji *Strategii*, nie skupiały się jedynie na doraźnej pomocy finansowej, a miały charakter kompleksowy.

W ramach działań zmierzających do wsparcia bezrobotnych i poszukujących pracy, szczególnie istotną rolę pełniły takie formy pomocy jak realizacja pracy socjalnej oraz poradnictwa specjalistycznego, organizowanie prac społecznie użytecznych dla bezrobotnych, działania informacyjne, a także prowadzenie Klubu Integracji Społecznej oraz współpraca z Centrum Integracji Społecznej.

Do zadań pracowników socjalnych - poza przeprowadzaniem wywiadu środowiskowego służącego ustaleniu sytuacji klienta i określeniu planu ewentualnej pomocy, należało przede wszystkim prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej, czyli takiej działalności, która pomagała mu we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do pełnienia ról społecznych. Ośrodek, mając na uwadze rolę umiejętności interpersonalnych osób służących wsparciem oraz złożoność istniejących problemów

społecznych, regularnie prowadzi szkolenia pracowników, m.in. w celu podniesienia ich kompetencji zawodowych, nabycia nowych umiejętności w zakresie stosowania różnorodnych technik pracy socjalnej.

Praca socjalna w roku 2014 realizowana była przez 35 pracowników socjalnych, w tym 31 rejonowych pracowników socjalnych, 2 terenowych pracowników socjalnych zajmujących się problemami osób bezdomnych oraz 2 pracowników socjalnych w Ośrodku Wsparcia MOPS przy ul. Boh. Stalingradu 23. Pomocą w formie pracy socjalnej w roku 2014 objęto 1.984 rodziny, z czego na rzecz 250 rodzin prowadzono wyłącznie tę formę pomocy. Praca socjalna realizowana była z wykorzystaniem różnego rodzaju metod i technik, w tym kontraktu socjalnego i indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności. W roku 2014 pracownicy socjalni zawarli 105 kontraktów socjalnych.

W roku 2014 klienci MOPS, podobnie jak w latach ubiegłych, korzystali również z poradnictwa specjalistycznego, świadczonego przez 2 psychologów i 2 radców prawnych zatrudnionych w ośrodku. W porównaniu z rokiem 2013 liczba rodzin objętych specjalistycznym poradnictwem świadczonym bezpośrednio w MOPS nieznacznie spadła (o 1,4 %). Łącznie udzielono 798 porad, w tym: 238 porad prawnych i 560 porad psychologicznych.

Jak wspomniano uprzednio, ośrodek od lat należy do liderów wśród podmiotów organizujących prace społecznie użyteczne dla bezrobotnych, pozostając w roku 2014 jedynym takim podmiotem i będąc jednocześnie instytucją, która na takie prace kieruje swoich klientów w ramach aktywizacji zawodowej. We współpracy z innymi instytucjami podejmował również rozmaite działania o charakterze informacyjnym, m.in. poprzez udostępnianie aktualnych ofert pracy, a także publikowanie istotnych informacji na stronie internetowej MOPS oraz stronie gminnej.

W latach 2008-2013 MOPS realizował także projekt systemowy współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego trwałym efektem było utworzenie w roku 2010 Klubu Integracji Społecznej. W latach 2010-2013 pomieszczenia KIS zostały odpowiednio wyposażone i dostosowane do prowadzenia różnego typu zajęć. Od początku działalności z ofert Klubu skorzystało 649 klientów ośrodka. Informacje o działaniach podejmowanych w KIS w Pile zamieszczono w publikacji „Najlepsze praktyki komponentu regionalnego Programu Operacyjnego

Kapitał Ludzki w województwie wielkopolskim 2012” oraz w biuletynie „Kapitał Ludzki w Wielkopolsce”. W dniu 4 lipca 2013 r. dokonano wpisu Klubu Integracji Społecznej w Pile do rejestru prowadzonego przez Wojewodę Wielkopolskiego. Po ukończeniu zajęć w KIS uczestnicy są wdrażani do prac społecznie użytecznych, spółdzielni socjalnych, a także od roku 2013 do Centrum Integracji Społecznej w Pile, prowadzonym przez organizację pozarządową Centrum Charytatywno-Opiekuńcze Caritas pw. MB z Lourdes (na warsztaty organizowane w CIS w 2014 r. skierowano 33 osoby, z których 18 zostało przyjętych i podpisało Indywidualny Plan Zatrudnienia Socjalnego; w efekcie 4 osoby podjęły zatrudnienie na otwartym rynku pracy).

W roku 2014 działania KIS opierały się na realizacji projektów socjalnych dotyczących różnych problemów, skierowanych do grup uczestników, których te problemy dotyczyły. Ogółem 84 osoby wzięły udział w następujących projektach:

- „Domowy doradca finansowy”
- „Startuj po zdrowie”
- „Pierwszy krok”
- „Porozumienie ma znaczenie”
- „Zgrana drużyna rodzinna”
- „Klub Rodzica”.

Podejmowane były także działania poza poszczególnymi projektami socjalnymi, których odbiorcami były wszystkie osoby w Klubie Integracji Społecznej:

- indywidualne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i zawodowe (146 konsultacji pedagogicznych, 198 psychologicznych, 56 zawodowych)
- cykl zajęć dotyczących przeciwdziałaniu wykluczeniu cyfrowemu (wykłady: „Bezpieczeństwo w sieci”, „Zagrożenia w Internecie – chrońmy nasze dzieci” oraz warsztaty: „Mistrz klawiatury” – nauka pisania na komputerze, obsługi arkusza kalkulacyjnego i pisania pism urzędowych)
- cykl zajęć dotyczących pracy z trudną młodzieżą (wykłady: „Przestępczość nieletnich”, „Zagrożenia w środowisku szkolnym i rówieśniczym”, „Uzależnienia dzieci i młodzieży”)
- cykl zajęć dotyczących profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia (warsztaty: „Pierwsza pomoc” oraz wykłady: „Bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania”)

- cykl zajęć integracyjno-edukacyjno-wychowawczych (zajęcia: „Kino rodzinne” – projekcje filmów dla całej rodziny, „Gry planszowe – logiczne i strategiczne – jako element integracyjny i edukacyjny w rozwoju rodziny”, „Tanie gotowanie”, „Z historią i kulturą za pan brat” oraz wykłady: „Piła wczoraj i dziś”, „Kultura, tradycja i kuchnia regionalna”)
- warsztaty rozwoju zainteresowań – decoupage, majsterkowanie, filcowanie
- cykl zajęć dotyczących aktywizacji zawodowej (warsztaty poszukiwania pracy: autoprezentacja, sporządzanie dokumentów aplikacyjnych)
- indywidualne konsultacje prowadzone przez doradcę zawodowego w ramach umowy wolontarystycznej – sporządzanie CV, listów motywacyjnych, poszukiwanie pracy przez Internet i w prasie.

W realizowanych w KIS działaniach wzięło udział 99 osób, w tym 76 kobiet i 23 mężczyźni. 72 osoby ukończyły zajęcia w KIS, a 27 je kontynuuje w roku 2015. Zatrudnienie podjęło 11 uczestników KIS. Rekrutacja uczestników odbywała się przez cały rok. Każdy z uczestników wziął udział w dowolnych działaniach poza projektami socjalnymi oraz w kilku – dostosowanych do swoich potrzeb – projektach socjalnych. Średnio każdy uczestnik wziął udział w 14 warsztatach. Wydatki na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej w ramach działalności KIS wyniosły w 2014 r.: 265.516,41 zł.

1.2 Działania PUP w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia

W celu łagodzenia skutków bezrobocia w 2014 roku Powiatowy Urząd Pracy w Piłie realizował, podobnie jak w latach poprzednich, aktywne programy rynkowe, na które skierował ogółem 797 osób bezrobotnych z terenu Piły, tj. o 95 osób (o 10,7 %) mniej niż w roku 2013. W porównaniu do roku 2013 więcej osób zostało skierowanych na prace społecznie użyteczne – 15 osób, tj. o 5 więcej, mniej natomiast na:

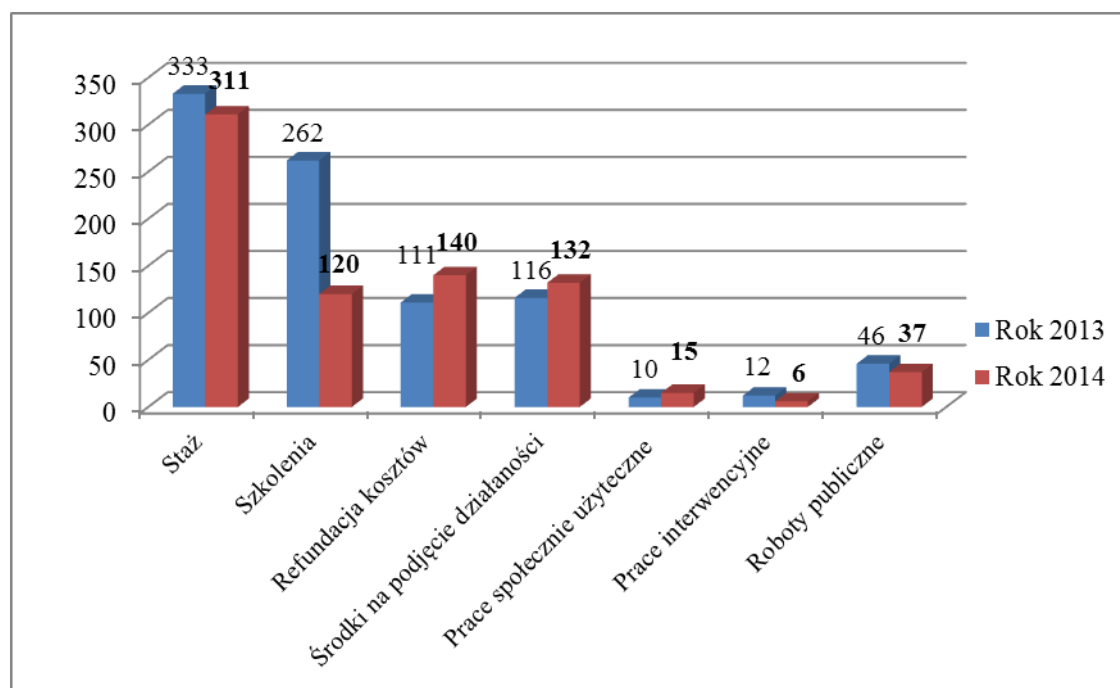
- szkolenia - 120 osób, tj. o 142 osoby mniej
- staże - 311 osób, tj. o 22 osoby mniej
- prace interwencyjne - 6 osób, tj. o 6 osób mniej
- roboty publiczne - 37 osób, tj. o 9 osób mniej.

Więcej osób bezrobotnych – 132 osoby, tj. o 16 osób więcej niż w roku 2013 - otrzymało jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, natomiast 140 osób, tj. o 29 osób więcej niż w roku 2013 - skierowano na stanowiska pracy utworzone w ramach refundacji kosztów ich wyposażenia lub doposażenia.

Liczba osób skierowanych do wykonywania prac społecznie użytecznych była zgodna z potrzebami zgłoszonymi przez gminy powiatu pilskiego w planie potrzeb na 2014 r. Do wykonywania tych prac kierowane były osoby bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych jednocześnie korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, a wśród nich przede wszystkim osoby długotrwale bezrobotne. Realizowały one prace na rzecz gmin, polegające przede wszystkim na pracach porządkowych i remontowych. W Pile prace te wykonywane były w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pile. Wydatki MOPS na wynagrodzenia dla osób zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych (w 60 % refundowane przez PUP) wyniosły w 2014 r. 30.836,40 zł.

Poniższy wykres przedstawia liczbę osób skierowanych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w latach 2013-2014.

Wykres 14. Liczba osób z terenu Pily skierowanych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w latach 2013-2014

Źródło: Dane PUP w Pile.

Ponadto w ramach łagodzenia skutków bezrobocia realizowane były :

- projekty współfinansowane ze środków EFS:
  - „Mój wybór – moja przyszłość” (173 osoby z terenu Pily skierowano na staż, 39 osób na szkolenia zawodowe, 24 osoby do zatrudnienia na stanowiska pracy w ramach refundacji kosztów, 112 osób otrzymało środki na podjęcie działalności gospodarczej)

- „Od warsztatu do etatu” (5 osób z terenu Piły zostało skierowanych na szkolenie zawodowe, po którym podjęło staż)
- „Wracamy do pracy” (12 bezrobotnych po 50-tym roku życia z terenu Piły zostało skierowanych na warsztaty z techniki aktywnego poszukiwania pracy i nabywania kompetencji kluczowych)
- „Zostań swoim szefem” (17 osobom z terenu Piły udzielono dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej)
- programy finansowane ze środków Funduszu Pracy z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej:
  - „Program aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych do 30 roku życia zarejestrowanych powyżej 6 miesięcy” (17 osób z terenu Piły otrzymało bony stażowe, 9 osób - bony szkoleniowe, 10 osób – bony na zasiedlenie).
  - „Programy aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, określonych w art. 49 *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*” (48 osób z Piły skierowano do odbycia stażu, 55 osób - do zatrudnienia na stanowiskach pracy utworzonych u pracodawców w ramach refundacji kosztów)
  - „Program wspierania i przystępowania do spółdzielni socjalnych” (7 bezrobotnym z Piły, mieszkańcom PCPB MONAR-MARKOT, przyznano środki na założenie spółdzielni socjalnej)
  - „Bezrobotni w regionach wysokiego bezrobocia” (10 osób z Piły skierowano na roboty publiczne).

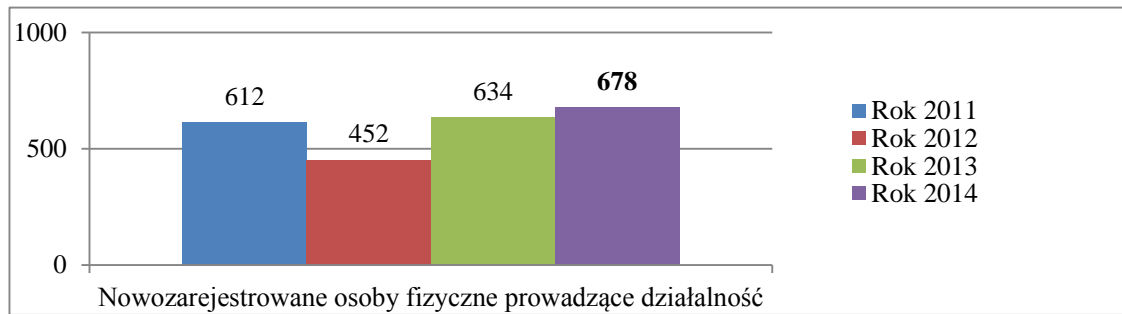
1.3 Działania służące rozwojowi i wspieraniu przedsiębiorczości oraz pozyskaniu inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy

Piła jest największym miastem Północnej Wielkopolski, głównym ośrodkiem gospodarczym i akademickim subregionu. Miasto dysponuje bogatą ofertą terenów inwestycyjnych oraz korzystną infrastrukturą techniczną. Posiada wydzieloną specjalną strefę ekonomiczną. Zachęca inwestorów swoim usytuowaniem geograficznym oraz potencjałem ekonomicznym i klimatem społecznym. Do wiodących działów gospodarki należą branże: elektroniczna, elektryczna, usługi kadrowo-finansowo-księgowo, transport i logistyka. Miasto staje się również liderem w dziedzinie *business proces outsourcing*. Przyjaźni mieszkańcy, współpraca z instytucjami wspierającymi biznes,

stosunkowo niskie koszty pracy, sąsiedztwo wyższych uczelni – to tylko kilka atutów wymienianych przez przedsiębiorców i firmy, które od lat współpracują z miastem i doceniły starania władz miasta o rozwój biznesu.

Poniższy wykres przedstawia liczbę nowo zarejestrowanych w latach 2011-2014 osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą.

Wykres 15. Osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą

Źródło: Dane CEIDG.

Jak wynika z przedstawionych danych, rok 2014 charakteryzuje się największą w porównaniu do lat ubiegłych liczbą nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, co wskazuje, że w Pile w ostatnich latach następuje stopniowy rozwój przedsiębiorczości. Jest on uwarunkowany m.in. podejmowanymi w mieście licznymi działaniami proprzedsiębiorczymi i proinwestycyjnymi.

Działania samorządu lokalnego, m.in. w zakresie rozwoju społecznego, poziomu inwestycji własnych czy strategii inwestycyjnej, wielokrotnie zostały wyróżnione i nagrodzone:

- Gmina na 5!
- Grunt na medal
- Miasto przyjazne rozwojowi biznesu
- kilkakrotny tytuł Profesjonalnej Gminy Przyjaznej Inwestorom
- Laureat Godła Promocyjnego „Teraz Polska” (po przejściu weryfikacji Gmina nadal ma prawo używania Godła)
- Przyjazna Gmina 2013 w kategorii gmina miejska o charakterze handlowym
- Miasto Roku oraz Prezydent Roku w plebiscycie Euro-Gmina 2014.

W roku 2014 realizowano następujące działania służące rozwojowi i wspieraniu przedsiębiorczości na terenie Piły:

- udzielano zwolnień z podatku od nieruchomości i podatku od środków

transportowych (prawo do zwolnienia od podatku od nieruchomości posiadało łącznie 6 podmiotów w ramach pomocy regionalnej i 4 podmioty w ramach pomocy de minimis):

- na przełomie grudnia 2013 r. i stycznia 2014 r. podjęto 3 uchwały, przedłużając tym samym obowiązujące dotychczas warunki w zakresie ulg do czerwca 2014 r.: *uchwałę Nr XL/528/13 Rady Miasta Piły z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości (pomoc de minimis), uchwałę Nr XLI/541/14 Rady Miasta Piły z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości stanowiących regionalną pomoc inwestycyjną oraz uchwałę Nr XLI/542/14 Rady Miasta Piły z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie zwolnień od podatku od środków transportowych stanowiących regionalną pomoc inwestycyjną*
- kontynuację zwolnienia od podatku o nieruchomości w ramach pomocy de minimis wprowadzono *Uchwałą Nr L/654/14 z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości, obowiązującą do końca roku 2020*
- ponoszono wysokie nakłady finansowe na inwestycje infrastrukturalne mające na celu zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miejskich terenów rozwojowych
- współdziałano z organizacjami samorządu gospodarczego
- promowano pilskie firmy i ich osiągnięcia m.in. podczas imprez, spotkań, targów, w których uczestniczyła gmina, poprzez udzielanie firmom rekomendacji w konkursach gospodarczych
- upowszechniano inicjatywy i programy skierowane do małych i średnich przedsiębiorstw
- informowano o organizowanych szkoleniach, misjach gospodarczych, możliwościach uzyskania wsparcia z zewnętrznych źródeł finansowania.

W celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy kontynuowano rozmaite działania w zakresie promowania miasta, w formie:

- kontaktów z firmami - potencjalnymi inwestorami, m.in. poprzez przekazywanie: ofert inwestycyjnych, informacji na temat ulg podatkowych i korzyści z inwestowania w specjalnej strefie ekonomicznej
- udostępniania na stronie portalu miasta www.pila.pl ofert inwestycyjnych

oraz innych informacji dla inwestorów

- publikacji w mediach i prasie: Nasze Sprawy, Tygodnik Pilski, Fakty Pilskie, Mała Czarna, 7 Dni, Tętno Regionu, Tygodnik Nowy, Informator Miasta Piły, Vip Magazyn, Dziennik Gazeta Prawna (dodatek Forum Biznesu), Outsourcing&More (łącznie 6 publikacji w ramach współpracy z Fundacją Pro Progressio), „Z pierwszej ręki” – TV ASTA, „Gmina na 6” – Polsat News
- udziału w targach, konferencjach, seminariach itp.
- współorganizacji targów, konferencji, misji gospodarczych, forów gospodarczych, warsztatów m.in.: Pilskie Targi Pracy, II Pilskie Subregionalne Targi Pracy, Dyżury Ekspertów, Forum Gospodarcze Skandynawski Biznes w Północnej Wielkopolsce, Polsko-niemiecka misja gospodarcza w Kolonii, Światowe Dni Innowacji (w tym współorganizacji warsztatów dla przedsiębiorców)
- indywidualnych spotkań władz miasta z potencjalnymi inwestorami, przedstawicielami ambasad i konsulatów
- współpracy i promocji prowadzonej przez Inwest-Park Sp. z o.o., Pomorską Specjalną Strefę Ekonomiczną, Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych, Fundację Pro Progressio, Wielkopolskie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolskich (w ramach współpracy oferty inwestycyjne miasta zamieszczone zostały w ich bazach ofert inwestycyjnych)
- współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego, Wielkopolską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości, Izbą Gospodarczą Północnej Wielkopolski
- upowszechniania inicjatyw i programów skierowanych do małych i średnich przedsiębiorstw - pomoc w znalezieniu wykwalifikowanej kadry pracowniczej (np. podczas Targów Pracy), promocja pilskich firm, pomoc w nawiązywaniu kontaktów.

Wydatki na promocję miasta w mediach i konkursach wyniosły w 2014 r. 117.384 zł.

W ramach działań służących przygotowaniu terenów pod działalność gospodarczą Gmina Piła w roku 2014 podpisała umowę o dofinansowanie w ramach środków Pomocy Technicznej Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego

na lata 2007-2013 (Priorytet VII Pomoc Techniczna, Działanie 7.1 Wsparcie instytucjonalno-kadrowe procesu zarządzania i wdrażania WRPO, Schemat II Inwestycje strategiczne) realizacji projektu pn. Przygotowanie dokumentacyjne I i II etapu projektu „Rewitalizacja obszarów przemysłowych i powojkowych na terenie miasta Piły – rozwój strefy przemysłowej Piła południowo – wschodnia”. W ramach przedsięwzięcia zakończono: dokumentację koncepcyjną, dokumentację środowiskową, w tym opracowanie raportu oddziaływania na środowisko, analizę rzeczowo – finansową realizacji przedsięwzięcia oraz dokumentację projektową pn. „Przebudowa i rozbudowa ulicy Na Leszkowie wraz z przebudową skrzyżowania z drogą powiatową DP 1229P”. Rozpoczęto natomiast prace projektowe dotyczące:

- przebudowy i rozbudowy ulicy Wawelskiej, budowy drogi do terenów Podstrefy Piła PSSE, drogi dojazdowej do nieruchomości po stronie wschodniej od obecnego przebiegu drogi krajowej nr 11, przebudowy i rozbudowy ul. Magazynowej
- przebudowy i rozbudowy ulicy Walki Młodych, wyposażenia w infrastrukturę terenu inwestycyjnego przy ul. Walki Młodych, obiektu inżynierskiego przeprawy przez tory kolejowe trasy Piła – Poznań, wyposażenia w infrastrukturę terenu inwestycyjnego położonego pomiędzy torami do Poznania i Bydgoszczy.

Kontynuowano również prace związane z budową infrastruktury na terenie Podstrefy Piła Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej:

- wybudowano drogi techniczne oraz wjazd i zjazd w granicach działek nr 54/29, 60, 61/4 (obręb 0029) położonych przy ul. Wawelskiej o długości 339,7 m (inwestor Gmina Piła)
- zakończono pracę przy budowie sieci wodociągowej w ulicy Wawelskiej (inwestor Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Pile)
- zakończono pracę przy budowie sieci kanalizacji deszczowej w ulicach Wawelskiej – Walki Młodych w Pile - II etap (inwestor Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Pile)
- opracowano dokumentację projektową kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Wawelskiej, kanalizacja sanitarna wraz z przyłączami do granicy działek o dł. 330 mb, rurociąg tłoczny o dł. 330 mb, przepompownia (inwestor Spółka Wodno-Ściekowa „Gwda”).

Miejszem pierwszego kontaktu dla przedsiębiorców zainteresowanych inwestowaniem w Piłę była w 2014 r., podobnie jak w roku poprzednim, spółka miejska Inwest Park, która pomagała przy wyborze terenów pod inwestycje, koordynowała rozmowy z dostawcami mediów, pomagała w zakresie nawiązywania współpracy i załatwiania formalności związanych z prowadzeniem inwestycji. Spółka w 2014 roku intensywnie realizowała cele Piły, prowadząc do systematycznego ożywienia lokalnego rynku pracy. Prowadziła na kilku płaszczyznach szereg działań aktywizujących środowiska gospodarcze i naukowe miasta Piły:

- kontynuowano prowadzenie Platformy Praca - portalu internetowego będącego wsparciem dla wszystkich poszukujących miejsc pracy (zapoznanie się z najnowszymi ofertami pracy, aktualną ofertą szkoleń, staży realizowanych przez PUP, skorzystanie z doradztwa obejmującego np. pisanie CV) oraz pracodawców zainteresowanych pozyskaniem nowych pracowników (w ramach Platformy Praca dokonywano analiz struktury zatrudnienia na lokalnym rynku oraz dostępności kandydatów o określonych kwalifikacjach zgodnie z zapotrzebowaniem pracodawców - na koniec 2014 r. z portalem współpracowało 259 pracodawców, którzy zaoferowali 2550 wakatów); podsumowaniem współpracy z pracodawcami były Targi Pracy: I Pilskie Targi Pracy (26 wystawców, 76 ofert pracy, 126 wakatów), II Subregionalne Targi Pracy (47 wystawców, 635 ofert pracy, 3273 wakatów)
- kontynuowano działalność Pilskiego Inkubatora Przedsiębiorczości, którego celem było stworzenie w jednym miejscu modelu świadczenia kompleksowych usług dla rozwoju przedsiębiorczości, poprzez rozwój infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość oraz świadczenie usług specjalistycznych, doradczych i szkoleniowych; realizując ten cel, Pilski Inkubator Przedsiębiorczości udostępniał przedsiębiorcom komfortowe przestrzenie w preferencyjnych cenach oraz świadczył innowacyjne usługi:
  - e-biura - rozwiązania dla firm, które cenią swój czas i pieniądze, a także szybko i wygodnie chcą zdobyć prestiżowy adres dla swojej firmy; usługa ta polega na profesjonalnej obsłudze sekretariatu, której oferta składa się m.in. z: udostępnienia adresu do rejestracji działalności gospodarczej, udostępnieniu adresu korespondencyjnego, obsłudze korespondencji przychodzącej

- preinkubacji, umożliwiającej osobom, pragnącym spróbować swoich sił w prowadzeniu własnej firmy, przetestowania swoich pomysłów; dzięki niej każdy może sprawdzić swój pomysł bez ponoszenia ryzyka, i utraty czasu na rejestrację własnej firmy
- szkolenia i usługi informacyjno-doradcze m.in. w zakresie tworzenia wniosków o dotację składanych do Powiatowych Urzędów Pracy oraz wniosków o pożyczkę w ramach projektów unijnych
- stały dyżur ekspertów doradzających w zakresie pozyskania środków zwrotnych z Unii Europejskiej
- prowadzenie Biuro Doradztwa Prawnego Cyberprawnik, zajmującego się doradztwem z zakresu prawa konsumenckiego i cywilnego dla przedsiębiorców.

1.4 Działania w zakresie dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy

Piła jest ważnym ośrodkiem edukacji na wszystkich szczeblach. Szkoły średnie ze swoją bogatą ofertą edukacyjną, dostosowaną do potrzeb rynku, przygotowują młodzież do pracy, a także pozwalają na podjęcie nauki na studiach wyższych. Na terenie Piły w 2014 r. funkcjonowało kilkadziesiąt szkół ponadgimnazjalnych (kształcących również osoby dorosłe), w tym kilka publicznych. Oferta edukacyjna publicznych szkół ponadgimnazjalnych, w odpowiedzi na potrzeby lokalnego rynku pracy, jest stale poszerzana o nowe kierunki kształcenia (w roku szkolnym 2013/2014: technik renowacji elementów architektury i technik architektury krajobrazu, a w roku 2014/2015: technik elektryk i blacharz izolacji przemysłowych).

Piła posiada również zaplecze edukacyjne w zakresie szkolnictwa wyższego. Na jej terenie znajdują się siedziby szkół wyższych oraz ośrodki zamiejscowe uczelni:

- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. St. Staszica w Pile
- Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy
- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Gmina wspiera i promuje ścisłą współpracę środowiska biznesu i nauki na różnych etapach i poziomach kształcenia. Jednym z realizowanych w tym celu zadań jest m.in. dzień akademicki będący elementem Subregionalnych Targów Pracy. Na

poziomie zawodowym partnerem pilskich szkół jest m.in. firma KARPOL (producent i dostawca kanałów wentylacyjnych z blachy ocynkowanej, kwasoodpornej i czarnej). Firma ta patronatem objęła kształcenie w zawodach: ślusarz i blacharz izolacji przemysłowych.

Kolejnym przykładem jest Exalo Drilling S.A. (jedna z największych firm wiertniczo-serwisowych na rynku wierceń lądowych w Europie Środkowo-Wschodniej) z siedzibą w Pile, która dzięki zawartemu porozumieniu z Zespołem Szkół im. Stanisława Staszica w Pile wspiera kształcenie młodzieży w zawodzie technik wiertnik.

Na poziomie szkół wyższych przykładem współpracy biznesu i nauki jest natomiast Philips Lighting Poland. Firma współpracuje ze studentami kierunków takich jak: elektrotechnika, mechanika i budowa maszyn oraz transport. Oprócz firmy Philips z uczelniami współpracują m.in.: Sapa, Quad Graphics, SeaKing, Farmutil. Wśród uczelni istotną rolę w regionie pełni Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica w Pile. Uczelnia ta od początku swej działalności prowadzi formy edukacji, odpowiadające na potrzeby i oczekiwania rynku pracy. Studenci mają możliwość kształcenia w jednej z czterech dużych gałęzi nauki: medycynie, ekonomii, humanistyce oraz kierunkach technicznych, łącznie na 12 kierunkach i 18 specjalnościach.

Celem lepszego przygotowania przyszłych absolwentów do wkroczenia na rynek pracy uczelnia wprowadziła kształcenie dualne - innowacyjny system studiowania, zakładający równoczesne zdobywanie wiedzy akademickiej i doświadczenia praktycznego. Program studiów obejmuje niezbędny zakres wiedzy teoretycznej zdobywanej w trakcie wykładów, ćwiczeń i laboratoriów w PWSZ w Pile, przeplatanych z okresami pracy na różnych stanowiskach w przedsiębiorstwach, z którymi uczelnia ma podpisane umowy (Quad/Graphics Europe Sp. z o. o., Philips Lighting Poland, Sapa Aluminium Sp. z o.o., Dendro Poland Ltd Sp. z o.o., Zakład Rolniczo-Przemysłowy Farmutil HS Spółka Akcyjna w Śmiłowie, Seaking Poland Ltd. Sp. z o. o., PIL-BUILDING Sp. z o.o.).

Zgodnie z ustawą prawo o szkolnictwie wyższym, większość kierunków uczelni prowadzona była w 2014 r. w oparciu o profil praktyczny – profil programu kształcenia obejmującego moduły zajęć służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych, realizowany zgodnie z założeniem, że ponad

połowa programu studiów określonego w punktach ECTS obejmuje zajęcia praktyczne kształtujące te umiejętności i kompetencje, w tym umiejętności uzyskiwane na zajęciach warsztatowych.

Integralną część procesu dydaktycznego stanowiły również praktyki studenckie (w wymiarze minimum 3 miesięcy), w trakcie których studenci uzupełniali i utrwalali wiedzę zdobytą w czasie studiów. Uczelnia posiada bogatą ofertę studenckich praktyk zawodowych - podpisała ponad 250 porozumień o realizację praktyk zawodowych z lokalnymi i regionalnymi pracodawcami. Raport Działu Praktyk Studenckich i Karier pt. Ocena organizacji studenckich praktyk zawodowych (sporządzony na podstawie badań przeprowadzonych wśród studentów odbywających praktyki) wskazuje na zadowolenie studentów z miejsca i warunków odbywania praktyki oraz poziomu wiedzy, kompetencji społecznych i umiejętności zdobytych na studiach, niezbędnych w realizacji praktyk zawodowych.

Na potrzeby przedsiębiorców powołane zostało również Centrum Transferu Technologii. Podstawową przesłanką do zainicjowania działalności jednostki jest chęć optymalnego wykorzystania potencjału intelektualnego i technicznego Uczelni dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu północnej Wielkopolski oraz transfer wiedzy do gospodarki.

Uczelnia badała również potrzeby, oczekiwania i wymagania przedsiębiorców poprzez:

- Działalność Biura Karier - na uczelni od 2003 r. funkcjonuje Biuro Karier, które nawiązuje i podtrzymuje kontakty z pracodawcami, pozyskując od nich aktualne oferty pracy – ok. 300 ofert dla ok. 450 stanowisk rocznie. Biuro Karier monitoruje kariery zawodowe absolwentów uczelni – z badań wynika, że większość absolwentów uczelni jest aktywnych zawodowo, a wielu z nich pracuje zgodnie z kierunkiem studiów (dotyczy to przede wszystkim kierunków i specjalności medycznych, technicznych, ekonomicznych i lingwistycznych)
- systematyczną obserwację i analizy rynku pracy - pracownicy systematycznie obserwują działania na rynku pracy oraz dokonują analiz dokumentów, m.in. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie pilskim, Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu, Diagnoza społeczna, dane GUS i inne.

2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego

Tę część opracowania poświęcono formom pomocy, służącym zapewnieniu ubogim bezpieczeństwa socjalnego, przede wszystkim w drodze świadczeń o charakterze materialnym oraz działań zmierzających do poprawy warunków mieszkaniowych.

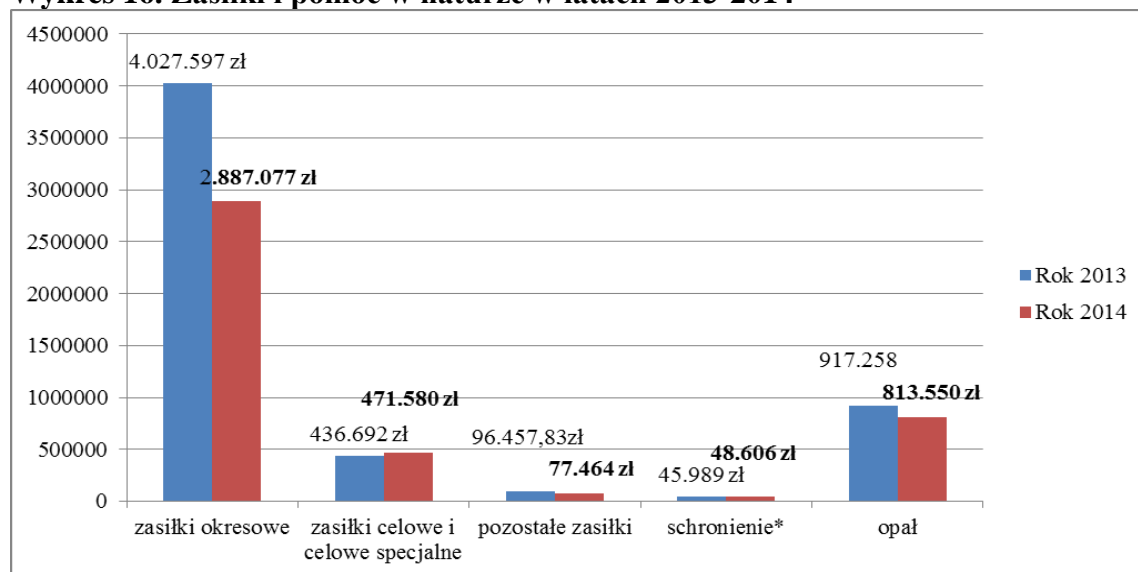
2.1 Świadczenia MOPS na rzecz zapewnienia ubogim bezpieczeństwa socjalnego

Nie ulega wątpliwości, iż świadczenia o charakterze doraźnym, z którymi co do zasady kojarzona jest instytucjonalna pomoc społeczna, chociaż nie stanowią kluczowej formy pomocy z punktu widzenia kompleksowego wsparcia klientów, są nieodzownym elementem tego systemu, realnie wspierając klientów w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb i umożliwiając im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Ogółem na zasiłki i pomoc w naturze w 2014 r. MOPS wydatkował 4.204.328,73 zł (kwota nie obejmuje kosztów finansowania pobytu osób z Piły w ośrodkach dla bezdomnych na terenie kraju oraz opłaty za przedszkola) tj. o blisko 22 % mniej w porównaniu do roku poprzedniego. Kwotę 1.317.727,62 zł stanowiły środki własne gminy, a pozostałą środki z dotacji celowej na realizację zadania własnego.

Spośród świadczeń pieniężnych najistotniejszą rolę, podobnie jak w latach poprzednich, pełniły zasiłki okresowe finansowane z dotacji celowej. Na ten cel wydatkowano w 2014 r. kwotę 2.887.077,31 zł, tj. o około 28 % mniej niż w roku 2013. Analizując liczbę rodzin korzystających w ostatnich latach z zasiłków okresowych można stwierdzić, że w znacznej mierze ich ilość wiąże się z sytuacją na rynku pracy. Zważywszy, że najczęstszą przyczyną przyznawania tego typu zasiłków było bezrobocie, stwierdzić należy, że do spadku kwoty wydatków na ten cel przyczyniła się przede wszystkim zaobserwowana poprawa sytuacji na rynku pracy w ostatnich 2 latach. Niepieniężną formę pomocy stanowiły natomiast: schronienie, pomoc w postaci zakupu i dostawy węgla, pomoc w formie biletu kredytowanego i opłata stała za przedszkole. Formy pomocy w postaci zapewnienia schronienia oraz opłaty stałej za przedszkole omówiono w kolejnych częściach opracowania.

Poniższy wykres przedstawia natomiast zestawienie kilku pozostałych najważniejszych form pomocy.

Wykres 16. Zasiłki i pomoc w naturze w latach 2013-2014

Źródło: Dane MOPS w Piłę. * finansowanie pobytu w ośrodkach dla bezdomnych na terenie kraju

W roku 2014 ośrodek kontynuował również realizację Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Ogółem pomocą w tym zakresie objęto 5.439 osoby (tj. o 669 osób mniej niż w roku 2013), które korzystały z takich form wsparcia, jak przyznanie posiłku bądź zasiłku na zakup żywności. Ogółem na realizację programu wydatkowano w 2014 r. kwotę 3.133.747 zł, tj. około 10 % mniej niż w roku 2012. W ciągu ostatnich lat liczba osób objętych programem dożywiania z roku na rok wzrastała, jednak w roku 2014 odnotowano jej spadek.

Zestawienie poszczególnych grup osób objętych programem dożywiania w latach 2012- 2014 obrazuje poniższa tabela.

Tabela 3. Osoby objęte dożywianiem w latach 2012-2014

Grupy osób	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Dzieci od 0 do 7 lat	912	1.004	905
Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	1.698	1.743	1.642
Pozostałe osoby	3.256	3.527	3.069
Ogółem*	5.651	6.108	5.439

Źródło: Dane MOPS w Piłę

* liczby zawarte w poszczególnych wierszach nie sumują się

Dożywianie najuboższych z terenu Piły stanowiło jedno z zadań zleconych częściowo przez gminę organizacjom pozarządowym i instytucjom kościelnym, zgodnie z Programem współpracy Miasta Piły z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku

publicznego i o wolontariacie na 2014 rok. W ramach dotacji przyznanej Caritas Parafii pw. św. Antoniego w Piłę tą formą pomocy w 2014 r. objęto 115 osób. Organizacja przygotowywała dziennie 80 posiłków, co rocznie dało liczbę 21.120 świadczeń. Z oferty tej skorzystały przede wszystkim osoby, które z różnych powodów nie mogą przygotować sobie posiłków w domu, osoby bezdomne odmawiające pobytu w schronisku oraz osoby uzależnione. Dotacja przekazana na ten cel przez gminę w 2014 r. wyniosła 95.940,80 zł i była o 2 % wyższa niż w roku 2013.

Pomoc w zakresie dożywiania realizowana była również w drodze przyznania zasiłku w formie pieniężnej i zasiłku w formie skierowań do sieci sklepów (wydatek 2.031.410 zł, tj. blisko 11 % mniej niż w roku 2013), a także innych opisanych w dalszych częściach opracowania, tj. posiłków w jednostkach oświatowych (szkoły, przedszkola) oraz posiłków w placówce wsparcia dziennego działającej w strukturach MOPS.

Warto zaznaczyć, że kontynuacja dożywiania najuboższych mieszkańców Piły w roku 2014 na dotychczasowych zasadach była możliwa jedynie dzięki podjęciu przez gminę stosownych uchwał, które mają obowiązywać przez cały okres nowego programu rządowego (na lata 2014-2020). Pozwoliło to na zabezpieczenie potrzeb żywieniowych osób i rodzin w dotychczasowej wysokości. Uprzednio obowiązujący program rządowy wprowadzony został w drodze ustawy, która określała kryterium dochodowe uprawniające do korzystania z tej formy wsparcia w wysokości do 150 % kryterium zdefiniowanego w ustawie o pomocy społecznej. Wytyczne do nowego, ustanowionego na mocy uchwały Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r., wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020, przewidywały udzielanie wsparcia w tej formie osobom spełniającym podwyższone do 150 % kryterium dochodowe tylko pod warunkiem przyjęcia przez gminę stosownych uchwał. W przypadku braku ich podjęcia, gmina mogła otrzymać dofinansowanie na pomoc w zakresie dożywiania, jednak przeznaczoną tylko dla osób, które nie przekraczają 100 % ustawowego kryterium dochodowego. Warunkiem otrzymania przez gminę dotacji z budżetu państwa było zagwarantowanie udziału środków własnych gminy zasadniczo w kwocie nie niższej niż 30 %. Uczestnictwo w programie rządowym było dowolne, jednak jego brak oznaczałby w praktyce objęcie pomocą w formie dożywiania znacznie mniejszej liczby osób. Gmina Piła, mając na uwadze trudną sytuacją dochodową i życiową osób i rodzin

korzystających ze wsparcia systemu pomocy społecznej, podjęła zatem stosowne uchwały.

Ponadto w grudniu 2014 r. Ośrodek przystąpił do realizacji Podprogramu FEAD 2014 – Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa, którego celem jest wsparcie osób i rodzin podlegających deprivacji materialnej, polegającego na pomocy żywnościowej, która zaspokoi ich podstawowe potrzeby w tym zakresie. W ramach programu do końca stycznia 2015 r., na podstawie skierowań wydanych przez MOPS, wydawano za pośrednictwem Pilskiego Banku Żywności żywność w formie paczek, zawierających artykuły pierwszej potrzeby. W 2014 r. z pomocy żywnościowej w ramach podprogramu skorzystało 1.058 najuboższych osób.

2.2 Działania z zakresu zwiększania zasobów i poprawy warunków mieszkaniowych

Poza wsparciem doraźnym o charakterze materialnym udzielanym przez MOPS, polegającym m.in. na dostarczaniu środków utrzymania, istotną rolę w procesie zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców pełniły w 2014 r. działania zmierzające do zwiększenia zasobów i poprawy warunków mieszkaniowych, podejmowane przez gminę i jej jednostki organizacyjne.

W roku 2014 wpłynęło do Urzędu Miasta Piły 178 wniosków o przydział mieszkania z zasobu Gminy Piła. Na koniec 2014 r. w zasobach gminnych znajdowało się: 1.135 mieszkań komunalnych w budynkach będących w całości własnością gminy, 2.109 mieszkań komunalnych w budynkach stanowiących wspólnoty mieszkaniowe oraz 188 mieszkań socjalnych. W efekcie podpisanej latem 2012 r. umowy na dofinansowanie przez Bank Gospodarstwa Krajowego w Warszawie realizacji budowy budynku mieszkalnego, we wrześniu 2014 r. oddano do użytku 32 nowe lokale mieszkalne.

Gmina Piła, w celu zwiększenia zasobów mieszkaniowych, podpisała 5 września 2013 r. umowę z Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie o udzielenie finansowego wsparcia ze środków Funduszu Dopłat na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia, polegającego na tworzeniu lokali mieszkalnych, powstających w wyniku realizacji przez Pilskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o. budowy budynku mieszkalnego. Przedmiotowy budynek zlokalizowany będzie na działce nr 340 i 341/2 przy ul. Andersa w Pile. W budynku tym zostanie

wyodrębnionych 20 lokali mieszkalnych wraz z pomieszczeniami przynależnymi, które będą podnajmowane osobom niespełniającym warunków, określonych w stosownej uchwale Rady Miasta Piły, do otrzymania lokalu socjalnego. Budowa przedmiotowego budynku rozpoczęła się jesienią 2014 r. Zakończenie realizacji budowy oraz przekazanie w najem poszczególnych lokali mieszkalnych nastąpi w sierpniu 2016 r.

Ponadto Miejski Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Pile prowadził działania w zakresie poprawy stanu technicznego już istniejących lokali. Ogółem na remonty gminnych zasobów mieszkaniowych wydatkowano w 2014 r. 719.263 zł (bez wydatków na fundusz remontowy we wspólnotach mieszkaniowych, stanowiących kwotę 2.734.970,71 zł).

W roku 2014 MZGM wykonał następujące działania dotyczące modernizacji istniejących lokali:

- remonty tarasów, schodów, stropów, przemurowanie kominów
- wymiana instalacji elektrycznej - 11 lokali
- przestawienie 54 pieców kaflowych
- wymiana 7 drzwi wejściowych

oraz modernizacji i podniesienia standardu istniejących lokali mieszkalnych:

- demontaż pieców węglowych i montaż pieców centralnego ogrzewania podłączonych do sieci gazowej lub sieci MEC – 10 lokali
- podłączenie budynku mieszkalnego do sieci kanalizacyjnej - 8 lokali
- remonty lokali - 14 lokali, w tym 2 socjalne.

Skuteczną formą pomocy dla rodzin o niskich dochodach są dodatki mieszkaniowe przysługujące: najemcom, podnajemcom, członkom spółdzielni mieszkaniowych, właścicielom lokali mieszkalnych oraz osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, ale oczekującym na przysługujący im lokal socjalny.

Poniższa tabela przedstawia wypłacone w latach 2012-2014 dodatki mieszkaniowe.

Tabela 4. Dodatki mieszkaniowe wypłacone w latach 2012-2014

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych	4.507.522 zł	4.727.077 zł	4.527.990 zł
Roczna liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	20.216	21.067	20.495
Średnia wysokość dodatku mieszkaniowego	222,97 zł	224,38 zł	220,93 zł

Źródło: Dane Urzędu Miasta Piły.

Jak wynika danych tabelarycznych, zarówno liczba przyznanych świadczeń, jak i średnia wysokość dodatku spadła w porównaniu z rokiem 2013, w związku z czym wydatkowano na ten cel ponad 4 % środków mniej niż w roku 2013. Zważywszy, że świadczenie to uzależnione jest od spełnienia określonego kryterium dochodowego, można zakładać, że spadek ilości świadczeń może być związany z poprawą sytuacji materialnej mieszkańców Piły.

3. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością

Jak wspomniano w poprzedniej części opracowania, liczba rodzin z problemem bezdomności w Pile objętych społecznym wsparciem od roku 2012 systematycznie spada. Może to być efektem działań podejmowanych w mieście na rzecz przeciwdziałania i walki z bezdomnością, co świadczy o zasadności i konieczności ich kontynuowania.

W tym punkcie opisano formy wsparcia skierowane do osób borykających się z problemem bezdomności oraz nim zagrożonych, polegające zarówno na pomocy doraźnej, tj. zapewnieniu dachu nad głową i ciepłego posiłku, jak i skoordynowanych działaniach w zakresie zapobieganiu bezdomności, jak i wychodzeniu z bezdomności. Pomoc na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością realizowana była w roku 2014 m.in. w formie: schronienia, dożywiania, pracy socjalnej, streetworkingu oraz poradnictwa specjalistycznego. Część tych działań realizowana była we współpracy z organizacjami pozarządowymi, zarówno z terenu Piły, jak i z organizacjami działającymi na terenie innych gmin.

Praca socjalna na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością realizowana była w 2014 r. przez wszystkich pracowników socjalnych MOPS w Pile, w szczególności 2 pracowników ds. osób bezdomnych oraz 2 pracowników w Ośrodku Wsparcia MOPS. Dodatkowym wsparciem byli 2 pracownicy socjalni zatrudnieni w PCPB Monar-Markot. Praca socjalna na rzecz osób zagrożonych bezdomnością polegała przede wszystkim na wsparciu osób zadłużonych, których sytuacja finansowa i brak umiejętności zarządzania własnym budżetem, stwarzały ryzyko utraty dachu nad głową. Praca na rzecz osób bezdomnych realizowana była natomiast przede wszystkim w oparciu o indywidualne programy wychodzenia z bezdomności. W roku 2014 pracownicy zawarli z osobami bezdomnymi łącznie 21 takich programów, ponadto

kontynuowali 25 programów zawartych w roku poprzednim. Ogółem w roku 2014 r. realizowano 46 takich programów. W ramach pracy socjalnej zawarto również 35 kontaktów socjalnych z osobami bezdomnymi.

Dodatkowo realizowane było zadanie polegające na streetworkingu, skierowanym do osób bezdomnych, które przebywają w miejscach niemieszkalnych na terenie Piły, prowadzonym przez 2 pracowników socjalnych ds. osób bezdomnych MOPS oraz 2 streetworkerów organizacji pozarządowej Akcja Humanitarna „Życie” Oddział w Pile. W ramach działającego w Pile od 13.05.2013 r. Partnerstwa Lokalnego na rzecz rozwiązywania problemu bezdomności, w okresie zimowym tradycyjnie odbywał się wzmożony monitoring miejsc niemieszkalnych, prowadzony przez wspólne patrole składające się ze streetworkera i pracownika socjalnego, w razie potrzeby wspierane przez straż miejską i policję. Streetworking prowadzony przez pracowników organizacji pozarządowej początkowo finansowany był w ramach projektu „Razem możemy więcej”, a następnie - w związku z otrzymaniem ze środków gminy tzw. małego grantu, w ramach którego gmina dofinansowała również kontynuację działalności utworzonego projekcie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego. W roku 2014 w tym punkcie udzielono specjalistycznego wsparcia w zakresie poradnictwa finansowego 51 osobom zagrożonym bezdomnością. Dotacja przekazana organizacji pozarządowej w 2014 r. wyniosła 20.000 zł i była o 100 % wyższa od dotacji przekazanej w roku poprzednim.

Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym to jedno z kluczowych zadań gmin. Zadanie to powierzone zostało Piłskiemu Centrum Pomocy Bliźniemu Monar-Markot. MOPS w Pile kieruje do schroniska osoby bezdomne na podstawie umowy zawartej pomiędzy Gminą Piła a organizacją. Część osób skierowanych samodzielnie opłaca wyżywienie w schronisku lub cały koszt pobytu, jeśli ich dochód na to pozwala. Liczba osób bezdomnych pochodzących z Piły, kierowanych do schroniska na terenie miasta od roku 2009 kształtuje się na zbliżonym poziomie - do 2012 r. średnio miesięcznie 52 osoby, natomiast w 2014 r. 44 osoby. Niektóre osoby bezdomne w trakcie roku były kierowane do schroniska wielokrotnie.

PCPB Monar-Markot zapewnia schronienie osobom bezdomnym mając do dyspozycji 2 budynki: przy al. Niepodległości i ul. Długosza, dysponując łącznie w 2014 r. 110 miejscami. Placówka zapewnia osobom bezdomnym oprócz schronienia

także wyżywienie, podstawowe środki czystości, środki opatrunkowe, wsparcie socjalne i prawne. Ponadto, w okresie jesienno-zimowym na potrzeby pomocy interwencyjnej w placówce przy ul. Długosza przystosowano pomieszczenie, w którym mogły przebywać osoby potrzebujące krótkotrwałej pomocy, korzystające również z pomocy w formie posiłku, kąpieli i odzieży. Usługa ta odpowiadała standardowi noclegowni/ogrzewalni. W tym okresie mogło skorzystać z takiej formy pomocy ok. 25 osób. W ramach bieżącej działalności placówki realizowano na rzecz mieszkańców Piły również projekt „Kochaj, szanuj, nie krzywdź...” i programy edukacyjno-korekcyjne dla sprawców przemocy w rodzinie, prowadzono terapię dla osób uzależnionych, a także udzielano wsparcia specjalistycznego terapeuty i psychologa. W roku 2014 PCPB Monar-Markot realizował także projekt aktywizacyjny pn. „Nie dla bezdomności”, finansowany ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Na realizację zadań zleconych w ramach gminnego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi PCPB Monar-Markot otrzymało w roku 2014 z budżetu gminy dotacje na udzielenie schronienia - 321.778,40 zł (tj. o 7.967,20 zł mniej niż w roku 2013) oraz na prowadzenie terapii uzależnień oraz poradnictwa dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, jako przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu - 55.000,00 zł (tj. o 5.000,00 zł więcej niż w roku 2013).

W celu rozszerzenia oferty dla osób pozbawionych schronienia w 2010 r. utworzony został Ośrodek Wsparcia MOPS w Pile, zlokalizowany przy ul. Bohaterów Stalingradu 23, dysponujący 36 miejscami noclegowymi, zapewniający całodobowe schronienie szczególnej kategorii osób, np. wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych, ofiarom przemocy domowej, osobom bezdomnym realizującym indywidualny program wychodzenia z bezdomności oraz rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji w wyniku zdarzenia losowego. W roku 2014 ofertą Ośrodka Wsparcia objęto ogółem 61 osób, w tym 11 mężczyzn, 26 kobiet i 24 dzieci. Wśród mieszkańców było 11 osób niepełnosprawnych. Wszyscy mieszkańcy objęci byli pomocą w formie całodobowego schronienia. Mieszkańcy korzystali z porad specjalistów: prawnika i psychologów zatrudnionych w MOPS oraz w razie potrzeby uzyskali wsparcie finansowe.

Ogółem w roku 2014 w Ośrodku Wsparcia realizowano:

- 10 indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, z tego kontynuowano 6 z roku poprzedniego oraz zawarto 4 nowe

- 6 indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym kontynuowano 4 z roku poprzedniego i realizowano 2 nowe
- 43 kontrakty socjalne, z tego 8 kontynuowano z roku poprzedniego oraz zawarto 35 nowych.

MOPS w Pile w 2014 r. udzielał również pomocy w formie schronienia osobom przebywającym w schroniskach poza Piłą (12 osobom) i w roku 2014 wydatkował na ten cel kwotę 48.606,25 zł, tj. ponad 5,6 % więcej niż w roku 2013. Wzrost wydatków na ten cel spowodowany był zasadniczo koniecznością skierowania 6 niepełnosprawnych bezdomnych wymagających specjalistycznej opieki. Koszt pobytu w schronisku oferującym taką pomoc kształtuje się na poziomie 1.800,00 zł miesięcznie za osobę. Koszt pobytu pensjonariusza w domu pomocy społecznej przekracza natomiast 3.000,00 zł miesięcznie.

Ośrodek załatwiał również sprawy osób bezdomnych, które nie pochodzą z Piły, ale znalazły się na terenie miasta, w związku z czym, zwłaszcza w okresie zimowym, należało im zapewnić bezpieczne schronienie oraz wyżywienie i niezbędną odzież. Gminy właściwe ze względu na ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały tych osób zostały zobowiązane do zwrotu poniesionych na ten cel wydatków.

Ośrodek w ramach bieżącej działalności potwierdzał także osobom bezdomnym prawo do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych, oraz realizował bieżące działania związane z profilaktyką uzależnień. Ponadto, pracownik socjalny Ośrodka, sprawował pieczę nad mieszkaniem wspieranym (utworzonym w ramach projektu współfinansowanego ze środków EFS pt. „*Razem możemy więcej*”, realizowanego w latach 2012-2013), prowadząc pracę socjalną na rzecz zamieszkujących w nim usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Koszt pobytu w Ośrodku Wsparcia do 31.03.2014 r. wynosił 544,39 zł na osobę, a od 1.04.2014 r. – 490,06 zł. Odpłatność poszczególnych osób ustalano w zależności od dochodu osoby lub rodziny kierowanej do placówki, przy czym osoby, których dochód był równy lub niższy od kryterium dochodowego zawartego w art. 8 ust.1 ustawy o pomocy społecznej, były zwolnione z odpłatności za pobyt. W 2014 r. częściową odpłatność poniosły 24 osoby, a 37 osób było zwolnionych z odpłatności. Wydatki na prowadzenie Ośrodka Wsparcia stanowiły w roku 2014 kwotę 207.987,03 zł i były o ponad 4 %, wyższe niż w roku 2013.

4. Efekty osiągnięte w ramach celu strategicznego dotyczącego przeciwdziałania bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobiegania ich skutkom:

- spadek bezrobocia rejestrowanego, w tym osób długotrwale bezrobotnych
- zwiększenie liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych
- poszerzenie oferty kształcenia dostosowanej do potrzeb rynku pracy
- spadek liczby osób objętych materialną formą pomocy społecznej, w tym z powodu bezrobocia i ubóstwa
- oddanie do użytku nowych lokali mieszkalnych.

Cel 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży

Rodzina to najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo. Prawidłowo funkcjonująca rodzina, w której dobro dziecka oraz jego rozwój są wartościami nadrzędnymi jest najlepszym, naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka, w którym zaspakajane są jego potrzeby psychiczne i fizyczne.

W niniejszej części opracowania przedstawiono zarówno działania zmierzające do instytucjonalnego wzmocnienia rodzin w sprawowaniu ich funkcji oraz różnorodnego wspierania rozwoju dzieci i młodzieży, jak i służące przeciwdziałaniu powstawania w rodzinach zjawisk patologicznych, takich jak przemoc i uzależnienia.

Cel 2 *Strategii* realizowany był w drodze 3 działań strategicznych:

- wzmocnienie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania, udzielanie pomocy rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia
- wsparcie dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu, w tym dotkniętych niepełnosprawnością
- przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Na rzecz wspierania rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży wydatkowano w 2014 r. łącznie 15.227.838 zł, co stanowiło ponad 37 % całego budżetu, w tym na:

- wzmocnienie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania, udzielanie pomocy rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia - 776.013,40 zł, obejmujące wydatki na pieczę zastępczą, tj.:

- asystę rodzinną
- placówki wsparcia
- pobyt wychowanków pochodzących z gminy w placówkach opiekuńczo wychowawczych
- pobyt wychowanków pochodzących z gminy w rodzinach zastępczych
- wsparcie dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu, w tym dotkniętych niepełnosprawnością – 13.720.712,11 zł, obejmujące:
  - stypendia i zasiłki szkolne
  - świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego
  - odpłatność za pobyt dziecka w przedszkolu
  - posiłki w szkołach i przedszkolach
  - wypoczynek dla dzieci
  - pomoc dzieciom w nauce
  - realizację projektów w szkołach i przedszkolach
  - Wyprawkę szkolną i Darmowe podręczniki
  - dowóz uczniów do szkół
  - doskonalenie zawodowe nauczycieli
- przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie – 731.112,61 zł, obejmujące:
  - koszty działań Zespołu Interdyscyplinarnego
  - przeciwdziałanie narkomanii
  - usługi na rzecz osób nietrzeźwych
  - terapię uzależnień i poradnictwo
  - działalność klubu samopomocy
  - profilaktykę na rzecz dzieci, młodzieży i osób uzależnionych
  - działalność świetlic terapeutycznych.

Wysokość kwoty wydatkowanej w ramach realizacji *Strategii* na rzecz wsparcia rodzin oraz dzieci i młodzieży w okresie edukacji wskazuje, jak wielką wagę przywiązuje się niezmiennie w Pile do poprawy sytuacji rodzin i dzieci. Przesłanki tkwią w założeniach uznających rodzinę za najważniejszą komórkę w społeczeństwie, która odgrywa podstawową rolę w procesie wychowywania dzieci i młodzieży.

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania, udzielanie pomocy rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dziećmi i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.

Te słowa preambuły do *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (tj. Dz.U. z 2015, poz. 332), określające cele tejże ustawy, wskazują na potrzebę takiej ingerencji ze strony instytucji publicznych, której efekty będą odczuwalne przez rodziny w ich naturalnym środowisku.

1.1 Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny

Najważniejszym dokumentem określającym zadania państwa realizowane na różnych szczeblach administracji publicznej, w celu zapewnienia skutecznej i trwałej pomocy rodzinom przeżywającym trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej i nie zabezpieczającym w dostateczny sposób potrzeb dzieci, jest wspomniana *ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*. Zadania te polegają na stworzeniu zintegrowanego systemu wsparcia, na który składają się działania osób, instytucji i organizacji pracujących na rzecz rodziny i dzieci, które mają na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania powyższych funkcji.

Zgodnie z ustawą, rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą liczyć na wsparcie gminy. Polega ono na:

- analizie sytuacji rodzin oraz przyczyn występujących w nich kryzysów
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin
- podniesieniu świadomości członków rodzin w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny
- pomocy w integracji rodzin, przeciwdziałaniu ich marginalizacji i degradacji

społecznej, dążeniu do reintegracji rodzin.

Rodziny otrzymują powyższe wsparcie poprzez działanie instytucji i podmiotów pracujących na rzecz rodziny i dziecka, w tym przede wszystkim poprzez wsparcie asystentów rodziny, jak również poprzez działanie placówek wsparcia dziennego i rodzin wspierających.

Głównym realizatorem zadań z zakresu wsparcia rodziny na terenie Gminy Piła jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile, w którego strukturze funkcjonuje Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej.

Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok ubiegły zostało przedstawione na sesji Rady Miasta Piły 28 kwietnia 2015 r.

2. Wsparcie dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu, w tym dotkniętych niepełnosprawnościami

Niezmiennie nieodzowną formą wsparcia dzieci i młodzieży, poza działaniami służącymi wzmocnieniu funkcji rodzicielskich i społecznych w środowisku jego wychowania oraz zapobiegania patologiom, jest stymulowanie ich rozwoju. Do lokalnych zadań w tym zakresie należy nie tylko zapewnienie możliwości nieodpłatnego kształcenia, ale także realizacja działań służących właściwej organizacji czasu wolnego, zapewnienia nieodpłatnego posiłku i dojazdu do szkoły, wyposażenia w niezbędne podręczniki i artykuły szkolne oraz przyznawanie stypendiów o charakterze motywacyjnym i socjalnym.

2.1 Działania jednostek oświatowych w zakresie wsparcia dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu

W procesie kształcenia i rozwoju dzieci i młodzieży istotną rolę pełnią jednostki i placówki oświatowe. Na terenie Piły funkcjonowały w roku 2014 następujące jednostki szczebla gminnego:

- 4 żłobki, w tym: 1 żłobek publiczny i 3 niepubliczne
- 4 kluby dziecięce niepubliczne
- 29 przedszkoli, w tym: 17 przedszkoli publicznych, 11 niepublicznych i punkt przedszkolny
- 11 szkół podstawowych, w tym: 9 publicznych

- 8 szkół gimnazjalnych, w tym: 5 publicznych.

Jak wspomniano uprzednio, niniejsze opracowanie nie stanowi sprawozdania z ich działalności, w związku z czym w tej części opisano te ich działania, które wpisują się wprost w realizację celów *Strategii*.

Wśród działań realizowanych przez pilskie szkoły szczebla gminnego na rzecz rodziny i dziecka wyróżnić można następujące przedsięwzięcia:

- współpraca z przedstawicielami policji, kuratorami sądowymi, pracownikami socjalnymi, asystentami rodzin itp., związana z występującą w szkołach przemocą wśród uczniów oraz realizacja procedury „Niebieskie Karty” (opracowane procedury, przygotowane ekspozycje, tablice informacyjne z materiałami, informacja o instytucjach wspierających rodzinę)
- realizacja programów profilaktycznych na rzecz rodziny i dziecka („Wpływ środków psychoaktywnych na relacje z rówieśnikami – przeciwdziałanie agresji, przemocy i uzależnieniom”, „Stop agresji i przemocy w szkole”, „Powiedz to słowami a nie pięściami”, „Profilaktyka uzależnień – wpływ uzależnień na zachowania młodzieży”, „Alkohol a zdrowie”, „Czuć się bezpiecznie”, „Reaguj. MASZ PRAWO”)
- współpraca z III Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Pile, dotycząca podjęcia kroków przewidzianych prawem wobec uczniów dopuszczających się czynów karalnych
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pile w celu poprawy sprawowania władzy rodzicielskiej przez rodziny zastępcze
- współpraca z Pilskim Bankiem Żywności na rzecz rodzin najuboższych (świadczenie pomocy żywnościowej)
- funkcjonowanie w Zespole Szkół Nr 1 klas terapeutycznych, dzięki którym są korygowane negatywne postawy i zachowania uczniów
- funkcjonowanie monitoringu we wszystkich szkołach.

Ponadto realizowano działania dotyczące wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez objęcie uczniów zajęciami psychologiczno-pedagogicznymi, korekcyjno-kompensacyjnymi oraz logopedycznymi. W szkołach odbywały się zajęcia z projektu „*Trampolina do sukcesu*”. Szanse edukacyjne wyrównywano poprzez realizację zaleceń wynikających z organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Uzdolnieni uczniowie mieli możliwość uczestniczenia w różnych formach zajęć (przedmiotowych, plastycznych, sportowych, informatycznych, technicznych, ekologicznych, teatralnych, tanecznych, wokalnych). Brali udział w licznych konkursach szkolnych i pozaszkolnych. W zakresie wsparcia edukacji uzdolnionych uczniów Rada Miasta Piły *Uchwałą nr XXXII/410/13 z dnia 26.03.2013 r.* określiła kryteria, tryb i zasady przyznawania nagród uzdolnionym uczniom - z tej formy skorzystało 131 uczniów, którym przyznano stypendia za wyniki i osiągnięcia edukacyjne oraz sukcesy w konkursach.

W tym miejscu należy również wspomnieć o realizacji przez Piłę Rządowego Programu Pomocy Uczniom „Wyprawka szkolna”, polegającym na udzielaniu dofinansowania do zakupu podręczników. W 2014 roku dofinansowanie przyznano łącznie 364 uczniom i wydatkowano na ten cel 94.454,85 zł, tj. 36 % mniej niż w roku 2013. Ponadto w ramach dotacji celowej na „Darmowe podręczniki”, otrzymanej na wyposażenie szkół podstawowych w podręczniki i ćwiczenia do zajęć z zakresu danego języka nowożytnego, przyznano pomoc 1141 uczniom i wydatkowano na ten cel 80.930,49 zł.

W ramach realizacji celu prowadzono również działalność opiekuńczo-wychowawczą poprzez prowadzenie świetlic szkolnych oraz świetlic socjoterapeutycznych. Świetlice szkolne umożliwiają przebywanie dziecka przed lekcjami i po ich zakończeniu pod opieką szkoły, natomiast świetlice socjoterapeutyczne zapewniają opiekę dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych, głównie z rodzin zagrożonych problemem alkoholowym. We wszystkich szkołach publicznych funkcjonują także stołówki, które umożliwiają uczniom korzystanie z posiłków. Placówki oświatowe wspólnie z MOPS realizują program dożywiania. Dzieci z rodzin najuboższych korzystały z posiłków nieodpłatnie.

Prowadzono również dofinansowanie dowozu dzieci i młodzieży do szkół. Dowóz taki realizowano zgodnie z obowiązującymi przepisami *ustawy o systemie oświaty* (art. 17 ust. 1, 2, 3), w ramach którego gmina zakupiła bilety oraz zwróciła koszty w związku z korzystaniem z własnego środka transportu, a także zapewniała i organizowała dojazd do szkoły autobusem MZK dzieciom o różnym stopniu niepełnosprawności. Na ten cel wydatkowano w 2014 r. 88.896,26 zł, tj. ok 19 % mniej niż w roku 2013.

W ramach nauczania indywidualnego oraz zajęć rewalidacyjnych w roku 2014 wsparciem objęto 178 uczniów z orzeczeniem o potrzebie nauczania indywidualnego. W Szkole Podstawowej nr 12 z Oddziałami Integracyjnymi funkcjonowało 14 klas integracyjnych, do których uczęszczało 243 uczniów, w tym 59 uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego, natomiast w Zespole Szkół nr 2 funkcjonowało 7 klas integracyjnych na etapie gimnazjum, do których uczęszczało 123 uczniów. W roku szkolnym 2013/2014 kształceniem indywidualnym objęto 7 uczniów, natomiast 5 w roku szkolnym 2014/2015.

Celem podniesienia jakości kształcenia i wsparcia baza dydaktyczna gimnazjów i szkół podstawowych jest systematycznie modernizowana i ulega ciągłej poprawie. Zakupiono nowe komputery, drukarki, tablice interaktywne, projektory multimedialne, moduły e-dziennika. Aktualnie zaplecze dydaktyczne szkół podstawowych i gimnazjów stanowią: pomieszczenia do prowadzenia zajęć dydaktycznych (sale lekcyjne, pracownie ogólne, pracownie językowe i pracownie komputerowe), sale gimnastyczne, a także sprzęt informatyczny i audiowizualny. Nauczyciele posiadają pełne kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela i uczestniczą w wielu formach doskonalenia (szkolenia, kursy, studia podyplomowe, debaty, konferencje, itp.) - w 2014 r. wydatkowano na ten cel 122.626,64 zł, tj. około 31 % mniej niż w roku 2014.

Działania z zakresu wspierania rodziny oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, podejmowane były w roku 2014 również przez pilskie jednostki oświatowe szczebla powiatowego.

W ramach pomocy rodzinom i uczniom (m.in. w zakresie profilaktyki i pomocy w przedmiocie uzależnień, przemocy, przestępczości), pracownicy Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile prowadzili szereg działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej skierowanych do rodziców i prawnych opiekunów. Były to spotkania z rodzicami o różnorodnej tematyce - w spotkaniach tych uczestniczyło 2.025 osób. Pracownicy realizowali również zajęcia profilaktyczne, w których uczestniczyło 2.721 uczniów.

Oferta edukacyjna w roku szkolnym 2013/2014 została poszerzona o nowe kierunki kształcenia: technik renowacji elementów architektury i technik architektury krajobrazu, których efektem było uruchomienie nauczania w tych zawodach dla 33 uczniów. Natomiast w roku szkolnym 2014/2015 uruchomiono kształcenie na

kierunkach: technik elektryk i blacharz izolacji przemysłowych. Na tych kierunkach kształceniem objęto 24 uczniów. Szkoły i placówki prowadzone przez Powiat Pilski zostały wyposażone w szereg pomocy naukowych o wartości blisko 450.000,00 zł, które mają istotny wpływ na jakość kształcenia, w szczególności zawodowego. W ramach doskonalenia zawodowego nauczycieli kwalifikacje podwyższało 478 nauczycieli, w tym:

- 15 na studiach podyplomowych
- 2 na studiach uzupełniających,
- 5 na kursach kwalifikacyjnych,
- 85 na szkoleniach indywidualnych
- 371 na szkoleniach rad pedagogicznych.

Kształcenie dostosowane do potrzeb uczniów niepełnosprawnych realizowane było na bazie Szkoły Podstawowej Specjalnej i Gimnazjum Specjalnego, które wchodziły w skład Specjalnego Ośrodka Szkolno–Wychowawczego im. Marii Grzegorzewskiej w Pile. W roku szkolnym 2013/2014 w placówce tej pobierało naukę 92 uczniów szkoły podstawowej i 90 uczniów gimnazjum. Na poziomie ponadgimnazjalnym uczniowie niepełnosprawni realizowali kształcenie na bazie Zasadniczej Szkoły Specjalnej i Szkoły Przystosowanej do Pracy, które wchodziły w skład Zespołu Szkół Gastronomicznych w Pile. W roku szkolnym 2013/2014 naukę pobierało w nich odpowiednio 16 i 12 uczniów. Nauczaniem indywidualnym we wszystkich szkołach prowadzonych przez Powiat Pilski na terenie Piły w roku szkolnym 2013/2014 objętych było 12 uczniów niepełnosprawnych. W ramach działań w obszarze likwidowania barier architektonicznych w Specjalnym Ośrodku Szkolno–Wychowawczym im. Marii Grzegorzewskiej w Pile zmodernizowano pomieszczenie w internacie - powstała sala lekcyjna dla uczniów niepełnosprawnych, a w Zespole Szkół im. Stanisława Staszica w Pile przygotowano salę lekcyjną (na parterze) dla niepełnosprawnego ucznia, realizującego nauczanie indywidualne. Celem wyrównania szans edukacyjnych w roku 2014 przyznano ponadto 67 stypendiów, w tym: 17 naukowych, 5 artystycznych i 45 sportowych.

W ramach rozszerzania oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego realizowano w szkołach szerokie spektrum zajęć pozalekcyjnych. Obszar funkcjonowania tych zajęć był bardzo szeroki, począwszy od zajęć wyrównawczych, przygotowujących do egzaminów zewnętrznych, konkursów i olimpiad, poprzez zajęcia

sportowe, kończąc na różnych formach rozwijania pasji i zainteresowań. Realizacja tych zajęć w znacznej części odbywała się w oparciu o dodatkową godzinę pracy nauczycieli wynikającą z dyspozycji art. 42 Karty Nauczyciela oraz w ramach ich czasu wolnego. Zajęcia te pozwalają na poszerzanie horyzontów wiedzy i umiejętności ale również uczą zachowań prospołecznych. Przykładem takich zajęć jest wolontariat, harcerstwo, redakcja gazety szkolnej itp. Placówką, której działalność dydaktyczna opiera się o zajęcia pozaszkolne jest Młodzieżowy Dom Kultury „Iskra” w Pile, gdzie w szerokim zakresie zajęć plastycznych, wokalnych, tanecznych, sportowych uczestniczyły dzieci i młodzież z różnych poziomów kształcenia i wychowania – od przedszkola do szkoły ponadgimnazjalnej. W zajęciach tych brało udział ponad 700 uczestników.

2.2 Świadczenia MOPS na rzecz wsparcia dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu

W ramach wspierania dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu istotną rolę w 2014 r. niezmiennie pełniły również świadczenia o charakterze pieniężnym dla uczniów (stypendia i zasiłki szkolne), zasiłki związane z koniecznością częściowego pokrycia kosztów utrzymania dziecka (świadczenia rodzinne z dodatkami), a także świadczenia kompensujące niewywiązywanie się osób zobowiązanych do alimentacji ze swego obowiązku (świadczenia z funduszu alimentacyjnego).

Oprócz pomocy na dofinansowanie do zakupu podręczników przyznawanej przez gminę w ramach Rządowego Programu „Wyprawka szkolna” oraz z dotacji celowej na „Darmowe podręczniki”, istotną rolę w systemie pomocy dla uczniów i ich rodzin trakcyjnie odgrywały wypłacane przez MOPS świadczenia z zakresu pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym, tj. stypendia i zasiłki szkolne.

W 2014 r. wydano 799 decyzji przyznających stypendium szkolne. Ze stypendiów mogli skorzystać mieszkający w Pile uczniowie do 24 roku życia, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej. W przypadku niektórych rodzin wydatkowanie stypendiów było nadzorowane przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny. W ramach świadczeń pomocy materialnej dla uczniów przyznano również 2 zasiłki szkolne w wysokości po 530 zł. Wydatki na ten cel w roku 2014 wyniosły 1.598.395,20 zł, tj. o blisko 9,5 % więcej niż w roku 2013. Wydatki te zostały w 80 % sfinansowane z dotacji budżetu państwa na dofinansowanie zadania własnego

gminy.

Ośrodek, działając z upoważnienia Prezydenta Miasta Piły, w dalszym ciągu realizował również zadania zlecone finansowane ze środków budżetu państwa w zakresie świadczeń rodzinnych (tj. zasiłków rodzinnych z dodatkami, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka oraz świadczeń opiekuńczych opisanych w kolejnym rozdziale), a także świadczeń z funduszu alimentacyjnego i postępowań wobec dłużników alimentacyjnych. Podobnie jak świadczenia pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym, są to formy pomocy uzależnione od spełnienia określonego kryterium dochodowego, a także innych warunków przewidzianych w ustawie.

W tej części opracowania przedstawiono świadczenia rodzinne stanowiące pomoc o charakterze pieniężnym dla rodzin z dziećmi (z wyłączeniem tych przyznawanych w związku z niepełnosprawnością, omówionych w dalszej części opracowania) oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Wybrane świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacane w latach 2011-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Świadczenia rodzinne oraz fundusz alimentacyjny w latach 2011-2014

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin, pobierających zasiłek, w tym z:	1.756	1.678	1.586	1.407
- 1 dzieckiem	665	682	648	543
- 2 dzieci	695	627	597	547
- 3 dzieci	285	270	242	232
- 4 i więcej	111	99	99	81
Ogółem liczba dzieci, na które wypłacono zasiłek rodzinny	3.354	3.138	2.964	2.657
Liczba rodzin, którym przyznano jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka	798	668	513	523
Liczba dzieci, na które przyznano świadczenie jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka	803	673	522	536
Liczba rodzin, którym wypłacano świadczenie z funduszu alimentacyjnego	557	640	617	574
Liczba osób uprawnionych, na które wypłacano świadczenie z funduszu alimentacyjnego	890	938	921	852

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Analizując zadania zlecone w zakresie świadczeń rodzinnych, realizowane w ostatnich latach, stwierdzić należy, że rokrocznie znacząco ubywa rodzin korzystających z pomocy państwa w zakresie świadczeń rodzinnych, a także obniża się kwota wydatkowanych środków na ten cel. Od roku 2013 obserwuje się również spadek liczby osób uprawnionych do świadczenia z funduszu alimentacyjnego, przy czym zaobserwowano niewielki kwotowy wzrost środków wydatkowanych na ten cel, co było wynikiem wzrastającej wysokości świadczeń. Głównym powodem zmniejszania się liczby ogółu wypłaconych świadczeń było kryterium dochodowe oraz wprowadzony przez ustawodawcę sposób jego obliczania. W stosunku do lat ubiegłych nieznacznie zwiększyła się natomiast liczba dzieci, na które przyznano jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka.

W 2014 r. na realizację zadań z zakresu świadczeń rodzinnych (z wyłączeniem świadczeń opiekuńczych) oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego wydatkowano łącznie 11.841.489,14 zł, tj. więcej niż w roku 2013. Wzrost wydatków, pomimo zmniejszającej się liczby świadczeń, był głównie wynikiem rosnących kosztów obsługi, pokrywanych częściowo przez gminę z racji przewidzianego w ustawach takiego sposobu finansowania kosztów, który nie odpowiada faktycznym potrzebom.

Równoległe do wypłacanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadzone były postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, mające na celu zwiększenie skuteczności ściągania należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego. W roku 2014 generalnie utrzymała się tendencja spadkowa liczby podejmowanych działań wobec dłużników alimentacyjnych, co wynikało zarówno ze spadku liczby przyznawanych świadczeń, jak i z faktu, że możliwość podjęcia określonych działań jest ściśle uzależniona od sytuacji życiowej dłużnika, miejsca jego pobytu i jego stosunku do ciężącego obowiązku. Poza tym działania te zwykle mają charakter długoterminowy i nie pokrywają się wprost z okresem świadczeniowym. Wzrost w stosunku do roku 2013 odnotowano w przypadku liczby przeprowadzonych wywiadów alimentacyjnych i dłużników zobowiązanych do zarejestrowania się w urzędzie pracy jako bezrobotny, poszukujący pracy.

Podejmowano także działania będące efektem nienależytego stosunku dłużnika do ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego, tj. kierowano wnioski do prokuratury

o ściganie za przestępstwo niealimentacji i do starosty o zatrzymanie prawa jazdy. Z perspektywy ostatnich lat nadal zasadnym wydaje się być stwierdzenie, że przyczyną niskiej skuteczności procesu dochodzenia zobowiązań alimentacyjnych od dłużników może być – poza brakiem dobrej woli z ich strony – ich sytuacja życiowa (uwarunkowana m.in. ogólnym poziomem bezrobocia, niedostosowaniem kwalifikacji zawodowych do sytuacji na rynku pracy, pobytem poza granicami kraju czy karalnością w przeszłości), która nie stwarza możliwości lepszego dochodzenia zobowiązań, a wręcz niejednokrotnie prowadzi do konieczności dodatkowego wpierania tej grupy osób. W roku 2014, podobnie jak w latach poprzednich, nastąpił również wzrost liczby zgłaszanych dłużników do Krajowego Rejestru Długów, co wynikało wprost z poziomu i długości trwania zadłużenia alimentacyjnego.

W roku 2014 w ramach pomocy rodzinom prowadzono również dożywianie w szkołach oraz realizowano odpłatność za pobyt dzieci w przedszkolu. Dożywianiem w szkołach objęto 1.730 uczniów. Sfinansowano ogółem 199.258 posiłków, przy czym jako posiłek należy rozumieć zasadniczo śniadanie i obiad. Średni koszt posiłku wynosił 5,17 zł. Część posiłków, tj. 19.693, przyznano w drodze decyzji dyrektora szkoły (na podstawie programu osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020). Łącznie na posiłki dla dzieci i młodzieży wydatkowano 1.017.923,19 zł, tj. o 6 % mniej niż w roku 2013 (1.084.083,39 zł). Spadek liczby świadczeń uwarunkowany był zakończeniem w roku 2013 realizacji dotychczasowego programu rządowego w zakresie dożywiania osób (wspomnianą w uprzedniej części opracowania) i koniecznością przyjęcia przez Gminę stosownych uchwał umożliwiających udzielanie pomocy na dotychczasowych zasadach. Opłatę za pobyt w przedszkolu sfinansowano natomiast w ramach zasiłku celowego 115 dzieciom. Przyznano łącznie 635 takich świadczeń na kwotę 45.341,70 zł, tj. o niespełna 20 mniej niż w roku 2013.

Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży należy do zadań zleczanych rokrocznie organizacjom pozarządowym i instytucjom kościelnym. W roku 2014 zadanie to zlecono 6 organizacjom, opisanym w dalszej części opracowania. Z letniego wypoczynku stacjonarnego skorzystało w 2014 r. ogółem 89 dzieci. Wypoczynek zorganizowany był w formie kolonii i obozu. Dofinansowanie ze środków gminy, przypadające na jedno dziecko wypoczywające poza miejscem zamieszkania, wyniosło odpowiednio: 714,00 zł i 949,40 zł. Na czterech półkoloniach wypoczywało

ogółem 165 dzieci w młodszym wieku szkolnym. Kwota dofinansowania ze środków gminy na wypoczynek jednego dziecka w ramach półkolonii wyniosła odpowiednio 532,00 zł, 545,00 zł, 573,10 zł i 600,00 zł.

2.3 Karta Dużej Rodziny

Nową formą wsparcia dla rodzin z dziećmi, wprowadzoną w roku 2014, była Karta Dużej Rodziny, stanowiąca potwierdzenie uprawnień do korzystania z Programu „Rodzina Trzy Plus”- programu wprowadzonego na terenie Gminy Piła, mającego na celu zwiększanie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży wychowującej się w dużych rodzinach, umożliwienie łatwiejszego dostępu do dóbr kultury, sportu i rekreacji oraz promocję dużych rodzin. Wykonywaniem przez gminę zadań związanych z realizacją Kartą Dużej Rodziny zajmował się w 2014 r. Wydział Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Piły.

Program zadedykowano rodzinom zamieszkałym na terenie Gminy Piła, mającym na utrzymaniu troje i więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub do 25 roku życia, jeśli dziecko się uczy lub studiuje, niezależnie od sytuacji materialnej. W 2014 r. wydano 2.312 takich kart. W ofercie karty znalazł się system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mogli korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej. Zniżki oferowane były nie tylko przez instytucje publiczne, ale również przez przedsiębiorców prywatnych. Ponadto Gmina Piła dla zwiększenia oferty na rzecz rodzin wielodzietnych włączyła się do Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny opracowanej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, co sprawiło, że otrzymana w Pile karta honorowana jest w całym kraju.

3. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

3.1 Działania OPiRPA na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom

Jak wynika z przeprowadzonej analizy liczby osób korzystających w ostatnich latach z pomocy MOPS w Pile z powodu alkoholizmu, problem ten jest jednym z istotnych problemów społecznych naszego miasta. Niejednokrotnie problem alkoholowy pozostaje w ścisłej korelacji z problemem przemocy.

Według danych Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile Zespół ds. Leczenia Odwykowego Miejskiej Komisji

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odbył w 2014 r. 76 posiedzeń, na których rozpoznał 523 sprawy. W przypadku 81 osób wystąpił do sądu o obowiązek leczenia odwykowego. Łącznie do Działu Opieki nad Osobami Nietrzeźwymi OPiRPA przyjęto w 2014 r. 3.027 nietrzeźwych pacjentów, w tym: mężczyzn - 2.752, kobiet - 245, nieletnich chłopców - 26, nieletnich dziewczynek - 4.

Działania służące przeciwdziałaniu uzależnieniom i współuzależnieniom wśród mieszkańców Piły prowadzi OPiRPA w Pile. Pomocą w tym zakresie, a także na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej i rówieśniczej objętych zostało w 2014 r. 967 osób, w tym w formie:

- konsultacji pedagogicznych, specjalistycznych w zakresie uzależnień i współuzależnień, porad prawnych udzielanych osobom z rodzin dysfunkcyjnych - 205 osób
- porad prawnych dla osób z rodzin dysfunkcyjnych - 196 osób
- udziału w programach psychoedukacyjnych, zajęciach warsztatowych, zajęciach terapeutycznych dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, doznających przemocy - 240 osób
- terapii indywidualnej dla ofiar przemocy - 36 osób
- terapii indywidualnej dla osób współuzależnionych - 17 osób.

OPiRPA prowadzi również działalność informacyjną, edukacyjną i szkoleniową. W 2014 r. Ośrodek realizował następujące formy wsparcia adresowane do:

- rodziców – przeprowadzono:
  - konferencje: „Ochrona prawna dziecka” (85 osób - rodziców zastępczych), „Różne aspekty przemocy w rodzinie - przemoc materialna” (67 osób - rodziców zastępczych)
  - zajęcia warsztatowe dla rodziców „Dziecko wykorzystywane seksualnie” (udział w nich wzięło 12 osób - rodziców korzystających z pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie)
- grup zawodowych - zajęcia adresowano m.in. do: nauczycieli, pedagogów, psychologów, wychowawców placówek opiekuńczo-wychowawczych, pracowników socjalnych, kuratorów, policjantów, funkcjonariuszy straży miejskiej, pielęgniarek środowiskowych, instruktorów ZHP:
  - zajęcia warsztatowe: „Pacjent z problemem alkoholowym - jak z nim pracować, zasady dobrej komunikacji” (udział wzięło 18 pielęgniarek

- środowiskowych), „Patomechanizmy zachowań przemocowych w rodzinie” (udział wzięło 79 słuchaczy Szkoły Policji w Pile), „Uzależnienie i współuzależnienie, przemoc o podłożu alkoholowym - perspektywa osoby pomagającej” (uczestniczyło 39 pracowników Domu Pomocy Społecznej w Pile), „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych” (udział wzięło 22 dla pracowników OPIRPA), „Dopalacze i narkotyki - jak ich unikać”, „Świadomość to klucz”, „Stop dopalaczom - profilaktyka narkomanii” (udział wzięło 39 przedstawicieli różnych instytucji), „Procedury postępowania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie”, „Pierwszy kontakt, pierwsza pomoc ofiarom przemocy w rodzinie” (udział wzięło 36 przedstawicieli różnych instytucji)
- spotkania edukacyjne „Stop narkotykom i dopalaczom w aspekcie społecznym i psychologicznym”, „Problem używania, nadużywania i uzależnienia od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży. Podejście praktyczne - profilaktyka, terapia i leczenie” (udział wzięło 37 osób: nauczycieli, pedagogów, terapeutów)
  - konferencje: „Trudna Miłość - czyli o seksualności osób niepełnosprawnych intelektualnie. Osoby niepełnosprawne intelektualnie jako ofiary i sprawcy przemocy seksualnej” (udział wzięło 78 przedstawicieli różnych instytucji), „Demoralizacja dzieci i młodzieży w świetle *ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii*” (udział wzięło 83 słuchaczy klas policyjnych przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Pile), „Rola tożsamości w pracy z ofiarą przemocy” (udział wzięło 85 przedstawicieli różnych instytucji), „Problematyka używania substancji psychoaktywnych przez młodzież” (udział wzięło 77 słuchaczy klas policyjnych przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Pile), „Narkotyki. Co faktycznie grozi młodzieży - pułapki związane z używaniem narkotyków” (udział wzięło 27 nauczycieli pilskich szkół)
  - dzieci i młodzieży – organizowano:
    - zajęcia warsztatowe z zakresu profilaktyki przeciwalkoholowej „Alkohol a zdrowie”, realizowane w klasach gimnazjalnych oraz klasach VI szkół

- podstawowych: w Gimnazjum nr 4 i 5, Zespole Szkół nr 1, Szkole Podstawowej nr 1, 5, 7, 12 (objęto nimi 1.401 uczniów)
- zajęcia warsztatowe z elementami socjoterapii „Stop agresji i przemocy”, realizowane wśród uczniów klas VI szkół podstawowych oraz I i II gimnazjum w: Szkole Podstawowej nr 1, 4, 5, 7; Gimnazjum nr 5 oraz Zespole Szkół nr 2 (objęto nimi 836 uczniów)
  - zajęcia profilaktyczne „Dbam o bezpieczeństwo i zdrowie” - program profilaktyki uzależnień realizowany był wśród uczniów klas I - III szkół podstawowych w Szkole Podstawowej nr 1, 7, 12 oraz w Zespole Szkół nr 1 i 2 (objęto nim 1.193 uczniów)
  - zajęcia profilaktyczne dla dzieci z grup podwyższonego ryzyka „Nie uzależnieniom - sztuka odmawiania” oraz „Odloty bezpowrotny”, realizowane były w świetlicach socjoterapeutycznych (objęto nimi 190 uczniów)
  - program profilaktyczny: „Stop agresji - profilaktyka uzależnień”, realizowany w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 (uczestniczyło w nim 571 uczniów), „Wpływ środków psychoaktywnych na relacje z rówieśnikami”, realizowany wśród uczniów klas IV - VI szkół podstawowych w: Szkole Podstawowej nr 2, 4, 12 oraz w Zespole Szkół nr 1, 2, 3 (uczestniczyło w nim 1.270 uczniów), „Młodzież wolna od narkotyków”, realizowany wśród uczniów klas ponadgimnazjalnych w: Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 i 2 oraz wśród uczniów klas gimnazjum w Zespole Szkół nr 2 i 3 (uczestniczyło w nim 1.500 uczniów)
  - programy socjoterapeutyczne „Alternatywa dla przemocy i agresji”, „Nie zażywam, nie przegrywam” oraz warsztaty „Porozumienie jest możliwe”, realizowane były wśród młodzieży zagrożonej problemem demoralizacji (uczestniczyło w nich 84 uczniów).

W ramach kampanii społecznych Ośrodek podejmował w roku 2014 następujące działania:

- zorganizował akcję prewencyjną „Myślę trzeźwo - nie zażywam” wspólnie z Komendą Powiatową Policji skierowaną do 600 osób

- zorganizował debatę społeczną w zakresie bezpieczeństwa osób starszych z uwzględnieniem problemu uzależnień od alkoholu i środków odurzających (udział wzięło 100 osób)
- wspólnie z Komendą Powiatową Policji oraz z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną zorganizował konkurs „Stop dopalaczom” skierowany do uczniów klas I i II szkół gimnazjalnych
- zorganizował wspólnie z Akcją Humanitarną „Życie” spotkanie profilaktyczne „Dzień nowe szanse” (udział wzięło 100 osób).

Ośrodek podejmuje dodatkowo działania na rzecz środowisk oraz organizacji pozarządowych, takich jak: PCPB Monar-Markot, KPP w Pile, sąd, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, jednostki oświatowe, Klub Abstynentów „Kotwica”, Akcja Humanitarna „Życie”, Centrum Charytatywno-Opiekuńcze „Caritas”, czy rady osiedli, które wraz z gminą współdziałają w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie.

Formy wyżej wymienionych działań realizowanych w całym 2014 r. to: organizowanie uroczystości wielkanocnych i wigilijnych, zakup paczek świątecznych dla dzieci, zakup materiałów edukacyjnych, organizowanie wycieczek, organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych, organizowanie uroczystości z okazji Dnia Dziecka, współorganizowanie rekolekcji trzeźwościowych itp. Wyżej wymienione zadania służyć miały rozwiązywaniu problemów uzależnień, przemocy domowej i wykluczenia społecznego poprzez promowanie zdrowego stylu życia i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego. Objętych nimi zostało 3.660 mieszkańców Piły.

Ponadto celem wsparcia 275 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, zagrożonych bądź dotkniętych problemem alkoholowym i narkotykowym oraz przemocą domową, prowadzono świetlice socjoterapeutyczne w szkołach podstawowych nr 1, 2, 4, 5, 7, 12, w Zespołach Szkół nr 1, 2, 3 z dwoma oddziałami, w Gimnazjach nr 4, 5 oraz w OPiRPA. Świetlice miały charakter profilaktyczno-socjoterapeutyczny, który polegał na:

- analizowaniu zaburzeń, deficytów osobowościowych dzieci
- udzielaniu pomocy pedagogicznej, socjoterapeutycznej
- ochronie przed negatywnymi wpływami środowiska
- hamowaniu zjawisk patologicznych

- wyrównywaniu braków i deficytów szkolnych poprzez stosowanie różnych form zajęć wyrównawczych, warsztatowych, socjoterapeutycznych oraz poprzez pracę indywidualną
- zapewnienie podwieczorku dzieciom.

Zorganizowano również obóz profilaktyczny dla 58 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

3.2 Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie do roku 2015

Omówienie realizacji w/w programu w roku 2014 zawiera **Załącznik nr 2**.

4. Efekty osiągnięte w ramach wspierania rodzin oraz wspomagania rozwoju dzieci i młodzieży:

- spadek ilości rodzin objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej
- wzrost liczby żłobków, przedszkoli i klubów dziecięcych
- wzrost liczby osób objętych pomocą w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, współuzależnieniom oraz przemocy domowej i rówieśniczej
- zwiększenie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży wychowującej się w dużych rodzinach
- wzrost liczby uczniów objętych pomocą materialną.

Cel 3. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym

Cel 3 *Strategii* realizowany był w drodze 2 działań strategicznych:

- usprawnienie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki
- ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Na rzecz zwiększenia udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym wydatkowano w 2014 r. łącznie 11.633.388 zł, co stanowiło ponad 36 % całego budżetu, w tym na:

- usprawnienie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki – 4.182.587,27 zł, obejmujące:

- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
- działalność Dziennego Domu Pomocy i Centrum Aktywizacji Osób Starszych i Niepełnosprawnych
- zapewnienie pobytu w domu pomocy społecznej
- ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych – 7.450.800,44 zł, obejmujące:
- zasiłki stałe
- zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zasiłki dla opiekunów
- pomoc finansową dla osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego oraz dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego.

1. Usprawnienie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki

Zważywszy na sytuację demograficzną w naszym mieście ważnym jest dalsze właściwe dbanie o potrzeby pilskich seniorów. Niezmiennie wsparcia wymagają również osoby niepełnosprawne, pomimo iż odsetek zarejestrowanych osób niepełnosprawnych oraz liczby osób korzystających z pomocy społecznej spadł w porównaniu do roku 2013. Biorąc pod uwagę potrzeby tych grup mieszkańców, na terenie Piły podejmowane są działania ze strony samorządów różnych szczebli.

1.1 Środowiskowe usługi opiekuńcze

Osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Jedną z najistotniejszych form świadczeń, kierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych, jest realizowanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Właściwie zorganizowana opieka w domu osoby starszej bądź niepełnosprawnej potrzebującej pomocy daje oprócz zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych, poczucie bezpieczeństwa oraz zaspokaja potrzebę kontaktu z kimś bliskim. Dzięki spełnieniu tych warunków ludzie starsi, chorzy, niepełnosprawni mogą żyć w miarę samodzielnie, pozostając nadal w miejscu zamieszkania.

W naszym mieście usługi te organizowane są przez MOPS w Pile, w ramach realizacji zadań własnych gminy, a świadczone przez wyspecjalizowane firmy usługowe. W roku 2014 realizowano takie usługi na rzecz 208 osób, w tym: dla 187 osób świadczone usługi opiekuńcze w zakresie podstawowym, a dla 21 w formie usług specjalistycznych. Łącznie zrealizowano 82.817 godzin usług opiekuńczych na ogólną kwotę 944.031,80 zł, tj. o 28,91 % więcej w porównaniu do roku 2013. Ośrodek dofinansowywał poszczególnym osobom koszt usług w zależności od dochodów uzyskiwanych miesięcznie przez świadczeniobiorcę.

W ramach zadań zleconych gminie MOPS realizował również usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Z usług opiekuńczych tego typu skorzystało 12 osób, dla których świadczone łącznie 4.404 godzin (tj. o 20,5 % więcej niż w roku 2013). Ogółem na realizację usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi wydatkowano kwotę 78.435,80 zł, tj. o 12,72 % więcej w porównaniu do roku 2013. Wydatki te były finansowane w całości ze środków wojewody.

1.2 Usługi realizowane w DDP w zakresie usprawnienia osób starszych i zapewnienia im właściwej opieki

Usługi opiekuńcze w 2014 prowadzone były także w Dziennym Domu Pomocy MOPS, który realizuje swoje zadania w dwóch obiektach. Główna oferta DDP skierowana jest do osób starszych i niepełnosprawnych. Działalność zasługuje na szczególną uwagę, ponieważ służy integrowaniu osób starszych i osób niepełnosprawnych w środowisku poprzez umożliwienie im uczestnictwa w życiu publicznym, zawodowym, kulturalnym i artystycznym.

W DDP w 2014 r. realizowane były usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych o szczególnych potrzebach. Prowadzono grupy terapeutyczne utworzone dla osób z chorobą Alzheimera oraz zespołami otępiennymi, nastawione na utrzymanie możliwie najwyższego stopnia samodzielności oraz zaradności życiowej chorych. Uczestnicy zajęć aktywizowani byli do samodzielnego zaspakajania potrzeb życiowych. Działalność grup miała również na celu wsparcie rodzin opiekujących się przewlekle chorymi członkami rodziny, umożliwiając im odpoczynek, załatwienie spraw osobistych. Zajęcia, tak jak w poprzednich latach, prowadzono w dwóch placówkach: przy ul. Kondratowicza 19 i ul. Boh. Stalingradu 23. Tą formą wsparcia objęto w 2014 r. 19 osób.

Zadaniem placówki jest zapewnienie swym pensjonariuszom codziennego pobytu, pomocy w zaspokajaniu potrzeb życiowych, organizacji wolnego czasu oraz uczestnictwo w różnych formach zajęć aktywizujących, spotkaniach okolicznościowych i imprezach kulturalnych. Uczestnicy zajęć mają możliwość skorzystania z całodziennego wyżywienia (w placówce przy ul. Kondratowicza 19 wydawane są przygotowane przez personel posiłki). Głównym celem działalności DDP jest podtrzymywanie i rozwijanie kondycji intelektualnej i fizycznej seniorów oraz osób niepełnosprawnych, a także umożliwienie im uczestnictwa w różnych sferach życia społecznego, zapobieganie skrajnej alienacji i osamotnieniu, stwarzanie warunków do rozwoju osobowości, zainteresowań i predyspozycji, propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia osób w wieku poprodukcyjnym.

W Dziennym Domu Pomocy funkcjonuje również Centrum Aktywizacji Osób Starszych i Niepełnosprawnych. W roku 2014 seniorzy spotykali się w różnych grupach zainteresowań, takich jak: literacka, fotograficzna, plastyczno-artystyczna, komputerowa, kulinarna, brydżowa, podróżnika oraz krawiecka. Odbywały się też zajęcia rekreacyjno-sportowe, których celem była poprawa sprawności i kondycji fizycznej. W ramach zajęć rekreacyjno-sportowych organizowano: ćwiczenia na przyrządach, gimnastykę leczniczą, fitness, ćwiczenia na piłce i zajęcia taneczne. Program zajęć przygotowany został przez wykwalifikowanych terapeutów, odpowiednio do możliwości i potrzeb uczestników. W 2014 r. oferta DDP została wzbogacona o pilates i choreoterapię z elementami baletu. Zajęcia cieszyły się dużą popularnością wśród seniorów, a dzięki zajęciom z choreoterapii powstał drugi (obok zespołu Seniority) zespół taneczny Balans.

Poza wymienionymi formami aktywności, w roku 2014 organizowane były działania kulturalne, liczne imprezy i spotkania integracyjne oraz wycieczki. Ponadto seniorzy wzięli czynny udział w życiu społecznym miasta i akcjach charytatywnych, np.: zespół taneczny Seniority wystąpił podczas koncertu 23 Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, w Forum Kobiet, w XVI Ogólnopolskim Przeglądzie Artystycznym Ruchu Seniorów „ARS” 2014 w Bydgoszczy. Zespół wokalny Wrzos działający przy DDP koncertował dla pensjonariuszy DPS w powiecie pilskim oraz wziął udział w akcji „Pusta Choinka”, która została zorganizowana przez Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Seniorzy w okresie świątecznym odwiedzili dzieci przebywające w Szpitalu Specjalistycznym w Pile i podarowali im pluszaki uszyte

podczas warsztatów krawieckich. Zorganizowano 2 wystawy fotograficzne grupy Sepia pn. „Nasze widzenie świata”, „Impresje czeskie” oraz wspólną wystawę grupy fotograficznej, malarskiej i artystyczno-plastycznej pt. „Kwiaty polskie”. Nadmienić należy również, że w roku 2014 zespół Seniority wraz z instruktorem otrzymał nagrodę Starosty Pilskiego za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury. Duży nacisk kładziony jest na integrację międzypokoleniową – seniorzy stanowią fundament w przekazywaniu cennej wiedzy opartej o tradycję, obrzędy i życiowe doświadczenia. Szczególną współpracę podjęto z dziećmi z Przedszkola Nr 8 w Pile i młodzieżą z Zespołu Szkół Gastronomicznych w Pile.

Z oferty Dziennego Domu Pomocy skorzystały w roku 2014 łącznie 452 osoby, w tym z placówki przy ul. Kondratowicza - 93 osoby, z placówki przy ul. Boh. Stalingradu - 359 osób.

W tym miejscu wspomnieć należy również o ścisłej współpracy DDP ze Stowarzyszeniem Centrum Wolontariatu, w ramach której 3 wolontariuszy pomagało dzieciom w nauce, uczestniczyło w zabawach i organizowaniu dzieciom aktywnego wolnego czasu. Ponadto w pracę na rzecz innych ludzi z własnej inicjatywy w dalszym ciągu angażowały się 2 seniorki, będące od lat wolontariuszkami w Stowarzyszeniu Centrum Wolontariatu, gdzie ich praca jest szczególnie widoczna na polu inicjatyw społecznych. Jedna z pań prowadziła raz w tygodniu w ramach warsztatów artystycznych zajęcia z koronki frywolitkowej, które cieszyły się dużą popularnością wśród seniorek, druga wspierała pracę terapeuty i opiekuna w grupie terapeutycznej w DDP. Z powyższego wynika, że wolontariat osób starszych jest obszarem, który warto rozwijać. Wydatki MOPS w Pile na rzecz utrzymania Dziennego Domu Pomocy wyniosły w 2014 r. łącznie 1.046.402,35 zł, tj. ok. 1,8 % mniej niż w roku 2013.

Aktywizacja osób starszych prowadzona była także w drodze współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi, opisanej w kolejnych części opracowania oraz w Klubie Seniora – placówce działającej w ramach Regionalnego Centrum Kultury Fabryka Emocji w Pile, który prowadził zajęcia i organizował przedsięwzięcia kulturalne, edukacyjne i integrujące zgodnie z oczekiwaniami seniorów oraz ich predyspozycjami.

1.3 Zapewnienie osobom niesamodzielnym całodobowej opieki

W przypadku braku możliwości zapewnienia opieki w miejscu zamieszkania osobom starszym wymagającym z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności całodobowej opieki kieruje się je do domu pomocy społecznej. W 2014 r. na podstawie skierowania z MOPS w Pile do domów pomocy społecznej trafiły 23 osoby. Na koniec 2014 r. w domach pomocy społecznej przebywały łącznie 84 osoby, skierowane przez MOPS. Osoby te przebywały w następujących domach pomocy społecznej: 42 osoby w DPS w Pile, 6 osób w DPS Chodzieży, 5 osób w DPS w Trzciance, 7 osób w DPS w Wieleniu, 3 osoby w DPS w Dębnie, po 2 osoby w DPS w Falmierowie, Rzetni, Wałczu i Nowym Mieszewie, oraz po 1 osobie w DPS w Chlebnie, Kamieniu Krajeńskim, Lubkowie, Łęczeczkach, Łodzi, Piłce-Zamyślin, Psarskim, Pyrzycach z siedzibą w Żabowie, Resku, Rządkiem, Strzałkowie, Wrześni i Zielonej Górze. Konieczność współpracy z tak licznymi domami pomocy społecznej wynika z indywidualnego zapotrzebowania klientów na miejsca w placówkach o różnych profilach.

Przyjmując jako świadczenie miesięczny pobyt osoby skierowanej do domu pomocy społecznej w roku 2014, MOPS w Pile sfinansował 965 świadczeń, tj. o 40 więcej niż roku 2013. Ogółem w roku 2014 na opłaty za pobyt w domach pomocy społecznej wydatkowano ze środków gminy kwotę 2.113.717,32 zł, tj. o 7,7 % więcej niż w roku 2013. W ostatnich latach znacząco rosły wydatki gminy z tytułu ponoszenia opłaty za pobyt jej mieszkańców w domach pomocy społecznej, ponieważ z uwagi na tendencje demograficzne liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej od kilku lat systematycznie wzrasta. Wzrastają też średnie opłaty miesięczne za miejsca w domach pomocy społecznej.

2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

2.1 Świadczenia MOPS na rzecz ograniczenia skutków niepełnosprawności oraz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób chorych i niepełnosprawnych realizowane było w 2014 r. w ramach działalności Dziennego Domu Pomocy, o którym wspomniano wcześniej, a także poprzez wypłacanie przez MOPS na ich rzecz różnego rodzaju świadczeń pieniężnych. Zarówno niepełnosprawność, jak i długotrwała choroba stanowią przyczyny udzielenia świadczeń pomocy społecznej o charakterze ogólnym,

istnieją jednak również świadczenia dedykowane wyłącznie dla tej grupy mieszkańców. W roku 2014 należał do nich przede wszystkim zasiłek stały (wypłacany na mocy *ustawy o pomocy społecznej*) świadczenia opiekuńcze, tj. zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy (wypłacane na mocy *ustawy o świadczeniach rodzinnych*) i zasiłek dla opiekuna (wypłacany na mocy *ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów*) oraz pomoc finansowa dla osób uprawnionych do pobierania świadczenia pielęgnacyjnego (przyznawana w związku z realizacją rządowego programu wsparcia).

Zasiłek stały przyznawany w związku z niezdolnością do pracy z powodu wieku lub całkowitej niezdolności do pracy, przysługiwał osobie pełnoletniej, samotnie gospodarującej bądź osobie pozostającej w rodzinie, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie, był niższy od kryterium dochodowego zawartego w ustawie o pomocy społecznej. W roku 2014 MOPS przyznał 2.977 świadczeń dla 326 osób i wydatkował na ten cel 1.179.606,52 zł, tj. 4,5 % więcej niż w roku 2013. Kwota ta w całości pochodziła z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy.

Zasiłek pielęgnacyjny w wysokości 153 zł miesięcznie przysługiwał natomiast osobom niepełnosprawnym w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby, w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. W roku 2014 z tej formy pomocy skorzystało 1.596 osób w 1.546 rodzinach, tj. o 3,2 % więcej niż w roku 2013. Natomiast osobom, które nie podejmowały lub rezygnowały z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny, przysługiwało odpowiednio świadczenie pielęgnacyjne (do 30.04.2014 r. - 620 zł, następnie 800 zł miesięcznie), specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna w wysokości 520 zł miesięcznie. Analizując dane dotyczące tego rodzaju świadczeń opiekuńczych stwierdzić można, że w roku 2014 liczba osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego wzrosła i była zbliżona do liczby osób uprawnionych do świadczenia w roku 2012 oraz I półroczu roku 2013. Wpływ na taką sytuację miał wzrost świadczeń z tytułu opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem. W 2014 r. 11 osobom (4 osobom więcej niż w roku 2013) przyznano specjalne zasiłki opiekuńcze, a 124 osobom - nowe świadczenia, zasiłek dla opiekuna, przeznaczony dla tych opiekunów, którzy utracili swoje prawo w wyniku zmian przepisów w roku 2013. Ogółem z tytułu realizacji wszystkich świadczeń opiekuńczych wydatkowano w roku 2014 kwotę 4.792.693,48 zł, tj. kwotę

porównywalną do roku 2013.

W roku 2014 kontynuowano, realizowaną od 2011 r., pomoc finansową dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne, przyznawaną w ramach rządowych programów wspierania. Z tej formy pomocy, w wysokości 200 zł miesięcznie, skorzystały w 2014 r. 203 osoby, tj. o 36 osób więcej niż w roku 2013, a wydatkowano na ten cel kwotę 440.306,00 zł, tj. ponad 46 % więcej niż w roku 2013.

2.2 Działania powiatu na rzecz ograniczenia skutków niepełnosprawności oraz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

Działaniami na rzecz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz promocji zdrowia dla mieszkańców całego powiatu pilskiego zajmował się w roku 2014 Wydział Współpracy i Aktywizacji Osób Niepełnosprawnych Starostwa Powiatowego w Pile, realizując zadania ustawowe finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Szczegółowe wykonanie tych zadań w latach 2011-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych w latach 2011-2014

Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej	Liczba korzystających osób			
	2011	2012	2013	2014
Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy	22	25	21	21
Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego	2	3	5	0
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	2	9	1	6
Instrumenty rynku pracy – staże i szkolenia	8	29	8	12

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Pile.

Wydział realizuje także programy celowe wspierające i aktywizujące osoby niepełnosprawne zarówno w zakresie rehabilitacji zawodowej, jak i społecznej, takie jak:

1. Aktywny Samorząd Moduł I i II

W module I podpisano 46 umów, w ramach których:

- 1 osobie niepełnosprawnej udzielono pomocy w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu
- 1 osobie niepełnosprawnej dofinansowano uzyskanie prawa jazdy kat. B
- 18 osobom niepełnosprawnym udzielono pomocy w zakupie sprzętu

elektronicznego lub jego elementów

- 4 osobom niepełnosprawnym dofinansowano szkolenia w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania
- 1 osobie niepełnosprawnej dofinansowano zakup wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym
- 4 osobom dofinansowano zakup protezy kończyn, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania technologiczne
- 17 osobom dofinansowano pobyt dzieci w przedszkolu lub żłobku.

W module II podpisano 89 umów, w ramach których udzielono 55 osobom dofinansowanie do nauki na poziomie wyższym.

2. „Wyrównywanie różnic między regionami II” – obszar D

W roku 2014 dofinansowano zakup 1 busa dostosowanego do przewozu osoby niepełnosprawnej na wózku inwalidzkim dla Warsztatów Terapii Zajęciowej.

3. „Wyrównywanie różnic między regionami II” – obszar G

W jego ramach w roku 2014 zrefundowano utworzenie 8 stanowisk pracy dla 8 osób niepełnosprawnych oraz przyznano jedną dotację dla jednej osoby niepełnosprawnej na podjęcie działalności gospodarczej.

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych z terenu powiatu pilskiego prowadzona jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile, które realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej zgodnie z *ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 ze zm.). Zadania te są realizowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i obejmują następujące kierunki działań: dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, dofinansowanie kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej.

W roku 2014 z dofinansowania skorzystało:

- do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym - 265 osób, tj. 88 osób więcej niż w roku 2013

- do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych - 311 osób, tj. o 13 osób więcej niż w roku 2013
- do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się - 13 osób.

Liczba osób korzystających z dofinansowania dla organizacji pozarządowych w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych wyniosła 545.

Na terenie Piły funkcjonują ponadto 2 Warsztaty Terapii Zajęciowej, w których łącznie znajduje się 65 miejsc oraz Środowiskowy Dom Samopomocy „Caritas” dysponujący 35 miejscami. WTZ „Caritas” przy ul. Browarnej 13 w Pile oraz WTZ przy Polskim Stowarzyszeniu Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Pile przy ul. Motylewskiej 24 w Pile prowadzą terapię zawodową i społeczną dla osób niepełnosprawnych intelektualnie. Z usług warsztatów skorzystało w roku 2014 łącznie 70 osób, tj. porównywalnie do roku 2013. Zadaniem Środowiskowego Domu Samopomocy „Caritas” w Pile jest natomiast zapewnienie wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom poprzez świadczenie w systemie dziennym odpowiednich specjalistycznych usług opiekuńczych. W roku 2014 ze wsparcia ŚDS w Pile skorzystało 38 osób, tj. o 2 osoby mniej niż w roku 2013.

W ramach przeciwdziałania izolacji osób niepełnosprawnych oraz w zakresie rehabilitacji społecznej PCPR realizowało w ramach Poddziałania 7.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki projekt „Ku aktywności. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w powiecie pilskim”, w ramach którego osoby niepełnosprawne mogły skorzystać z podniesienia kwalifikacji zawodowych, integracji społecznej, punktu społeczno-prawnego oraz rehabilitacji zdrowotnej.

3. Efekty osiągnięte w ramach zwiększenia udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym:

- wzrost liczby osób objętych środowiskowymi usługami opiekuńczymi
- zwiększenie udziału osób starszych w różnych formach aktywizacji społecznej
- poszerzenie oferty form aktywizacji społecznej osób starszych
- zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w wydarzeniach

artystycznych, kulturalnych i sportowych na terenie miasta

- wzrost liczby osób niepełnosprawnych objętych dofinansowaniem w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Cel 4. Zwiększenie dostępu mieszkańców do opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście

Cel 4 *Strategii* realizowany był w drodze 2 działań strategicznych:

- zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia
- przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

Na rzecz zwiększenia dostępu mieszkańców do opieki zdrowotnej oraz podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście wydatkowano w 2014 r. łącznie 1.436.530 zł. Kwota ta stanowiła wydatki na działania z zakresu podniesienia bezpieczeństwa publicznego w mieście w ramach przeciwdziałania przestępczości, takie jak remonty dróg gminnych i powiatowych.

1. Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia

Z danych Wydziału Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Piły wynika, że w zakresie potrzeb mieszkańców w obszarze ochrony zdrowia podejmowano w roku 2014 następujące przedsięwzięcia dotyczące promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej (działania realizowane w ramach współpracy pozafinansowej):

- zorganizowanie bezpłatnych badań mammograficznych dla mieszkank Piły w wieku 50-69 lat (Ośrodek Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów OPEN, LUX MED Diagnostyka, NS ZOZ Diagnostyk, NZOZ Mammo-Med)
- wykonanie bezpłatnych badań w „Słuchobusie” („AUDIOFON” Brzoza s.c. H.R.K. Duczyc)
- zorganizowanie wraz ze Stowarzyszeniem Parasol dla Życia konferencji dotyczącej metod zapobiegania chorobom zakaźnym u dzieci, budowania świadomości zagrożeń jakie stanowią dla małych dzieci choroby zakaźne, oraz korzyści, jakie daje lokalnym społecznościom zaangażowanie samorządów w programy profilaktyczne

- kampania „Ciśnienie na Życie” - bezpłatny pomiar ciśnienia tętniczego krwi, badanie wieku serca oraz porady z zakresu chorób układu krążenia.

W 2014 r. zadania z zakresu ochrony zdrowia zlecane były również przez gminę do realizacji organizacjom pozarządowym. Cele i zadania zaplanowane do realizacji przez organizacje pozarządowe na rok 2014 określone zostały na podstawie *uchwały Nr XXXIX/501/13 Rady Miasta Piły z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie Programu współpracy Miasta Piły z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2014 rok.*

W trybie uproszczonym zlecono organizacjom zadania polegające na prowadzeniu kampanii społecznej w zakresie profilaktyki chorób i promocji zdrowia, w tym:

- zadanie pn. „Cukier pod kontrolą”, które polegało na przeprowadzeniu bezpłatnych badań poziomu glukozy we krwi, ciał ketonowych we krwi, hemoglobiny glikowanej, ciśnienia tętniczego oraz zawartości tkanki tłuszczowej (dotacja w kwocie 2.312,00 zł została przekazana Towarzystwu Przyjaciół Dzieci Koło Przyjaciół Dzieci z Cukrzycą)
- zadanie pn. „Cukrzyca znaj powikłania”, którego celem była integracja chorych i ich rodzin oraz kontrolne pomiary cholesterolu, trójgliceryd i glukozy (dotacja w kwocie 1.494,00 zł została przekazana Polskiemu Stowarzyszeniu Diabetyków Koło Piła)
- zadanie pn. „Nowoczesne formy i metody opieki nad osobą starszą, zależną oraz przewlekle chorą” (dotacja w kwocie 5.000,00 zł została przekazana Stowarzyszeniu Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Pile).

W.w dotacji nie ujęto w przedstawionym budżecie *Strategii*.

Na szczeblu powiatowym działaniami na rzecz promocji zdrowia dla mieszkańców powiatu pilskiego zajmował się Wydział Współpracy i Aktywizacji Osób Niepełnosprawnych Starostwa Powiatowego w Pile.

Wydział realizował w 2014 r. programy promocji zdrowia dla mieszkańców powiatu pilskiego:

1. Kontynuował projekt z zakresu profilaktyki zdrowia o nazwie „Udzielanie

Pierwszej Pomocy Przedmedycznej - „Telefon – 112”.

Powiatowy Program Promocji Zdrowia Udzielanie Pierwszej Pomocy Przedmedycznej - „Telefon 112” - miał na celu przeszkolenie uczniów szkół ponadgimnazjalnych powiatu pilskiego. W roku 2014 przeszkolono w tym zakresie 165 uczniów. Zorganizowano również mistrzostwa udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych powiatu pilskiego, współorganizowane z Oddziałem Rejonowym PCK w Pile.

2. Kontynuował realizację Powiatowego Programu Profilaktyki Zdrowotnej „Kobieta i Zdrowie”

W jego ramach w październiku zorganizowano kolejną, XII Powiatową Konferencję Promocji Zdrowia „Kobieta i Zdrowie”, organizowaną pod patronatem Dyrektora Wielkopolskiego Centrum Onkologii w Poznaniu i Starosty Pilskiego na temat profilaktyki raka piersi oraz płuc (uczestniczyło w niej 90 osób z terenu powiatu pilskiego). Przeprowadzono konkurs wiedzy dla uczestników konferencji oraz bezpłatne badania: ciśnienia tętniczego, zawartości tkanki tłuszczowej, zawartości glukozy we krwi. W badaniach uczestniczyło około 50 osób. Zorganizowano również doroczny Marsz Zdrowia z okazji Powiatowych Obchodów Zdrowia Piersi oraz konferencję w Regionalnym Centrum Kultury w Pile (uczestniczyło 250 osób: uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, członkinie Pilskiego Klubu Amazonek oraz Stowarzyszenia Europa Donna w Pile). Także w październiku zorganizowano konferencję z okazji Powiatowych Obchodów Dnia Zdrowia Piersi w RCK w Pile, podczas której podsumowano wyniki konkursu dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych na plakat dot. profilaktyka raka piersi. W konferencji uczestniczyło około 250 osób.

Ponadto w ramach realizacji działań podejmowanych w 2014 r. w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej dla mieszkańców Piły realizowano następujące działania:

- w kwietniu zorganizowano XVI Konferencję z okazji Światowego Dnia Zdrowia pod hasłem „Choroby wektorowe”, w której udział wzięło ponad 90 osób. Przeprowadzono również konkurs wiedzy dla uczestników konferencji oraz bezpłatne badania: ciśnienia tętniczego, zawartości tkanki tłuszczowej, zawartości glukozy we krwi, zawartość tlenu węgla w wydychanym powietrzu. W badaniach uczestniczyło około 50 osób

- w lutym, kwietniu, maju i listopadzie zorganizowano we współpracy z Oddziałem Rejonowym PCK w Pile oraz PSSE w Pile - Punkty Promocji Zdrowia. W tych dniach można było wykonać bezpłatne badania krwi na zawartość glukozy, badanie ciśnienia tętniczego, zawartość tkanki tłuszczowej oraz zaopatrzyć się w materiały promocyjne dot. zdrowego stylu życia. W badaniach uczestniczyło każdorazowo około 50 osób
- w grudniu zorganizowano Powiatową Olimpiadę Wiedzy o HIV/AIDS pod hasłem „AIDS wczoraj, dziś i jutro” (w etapie szkolnym udział wzięło około 550 uczniów szkół ponadgimnazjalnych, do etapu powiatowego zakwalifikowało się 38 uczniów z 13 szkół ponadgimnazjalnych powiatu pilskiego).

2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Pile wynika, że liczba popełnionych i wykrytych przestępstw na terenie Piły w roku 2014 (wszczęte śledztwa i dochodzenia) spadła w stosunku do roku 2013. Wybrane kategorie przestępstw:

- przestępstwa kryminalne – 1381, wykrywalność – 62 %
- kradzież – 306, wykrywalność – 46,6 %
- kradzież z włamaniem – 183, wykrywalność – 46,8 %
- rozbój, wymuszenie rozbójnicze – 16, wykrywalność – 81,8 %
- bójka, pobicie – 18, wykrywalność – 100 %
- uszkodzenia ciała – 51, wykrywalność – 86,6 %
- uszkodzenie rzeczy – 139 wykrywalność – 25,9 %.

W zakresie przeciwdziałania przestępczości w Pile w 2014 r. prowadzone były działania przez Komendę Powiatową Policji w Pile, Straż Miejską w Pile i inne podmioty, często w ramach współpracy. Szczególną rolę pełniły działania podejmowane w zakresie przeciwdziałania przestępstwu przemocy w rodzinie, omówione w Załączniku nr 2 do niniejszego sprawozdania.

2.1 Działania KPP na rzecz przeciwdziałania przestępczości

W celu zapobiegania przestępczości na terenie miasta realizowano patrole policyjne w ramach patroli interwencyjnych – zmotoryzowanych i pieszych. Policjanci

na bieżąco byli zadaniowani do służby na odprawie, która odbywa się przed rozpoczęciem każdej służby. W ramach zadań doraźnych wskazywano miejsca zagrożone, które patrol, jak również dzielnicowi w ramach obchodu, mieli obowiązek skontrolować. W ramach dyslokacji służby patrole policyjne kierowano również w miejsca zagrożone, gdzie według prowadzonej analizy odnotowano większą liczbę popełnianych przestępstw bądź wykroczeń.

Przedsięwzięcia edukacyjno-informacyjne na rzecz mieszkańców, poświęcone przestępczości, były w roku 2014 realizowane w ramach działań pn. „Bezpieczne miasto”, których podstawowymi założeniami było ograniczenie szeroko rozumianej przestępczości, zmniejszenie strachu przed stanieniem się ofiarą przestępstwa, podniesienie poziomu bezpieczeństwa oraz jakości życia jak również stworzenie tzw. „bezpiecznej przestrzeni” umożliwiającej bezpieczne prowadzenie działalności gospodarczej i życia społecznego. W ramach inicjatywy dzielnicowi cyklicznie kontaktowali się z prezesami spółdzielni, wspólnot mieszkaniowych, czego głównym celem była analiza występujących zagrożeń oraz wypracowywanie rozwiązań mających na celu poprawę bezpieczeństwa na osiedlach mieszkalnych. „Bezpieczne miasto” realizowano również w oparciu o współpracę z podmiotami poza policyjnymi.

Najważniejsze działania edukacyjno-informacyjne realizowane w 2014 r.

- „Bezpieczny Senior”:
  - przed organizowanym przez seniorów III Turystycznym Rajdem Samochodowym „Reporter” zorganizowano pogadankę na temat bezpieczeństwa w ruchu drogowym
  - W DDP przy ul. Kondratowicza oraz CAOSiN przy ul. Boh. Stalingradu oraz DPS ul. 11-go Listopada przeprowadzono spotkania dla seniorów mające na celu poprawę ich bezpieczeństwa, gdzie omówiono sposoby działania oszustów i przekazano podstawowe wiadomości jak unikać ryzykownych sytuacji
- Akcja „Bezpieczne Świąta” – zadbajmy o swoje bezpieczeństwo. „Uważaj dla złodzieja nie ma Świąt” - miejscem do realizacji działań edukacyjnych były Zakład Komunikacji Miejskiej w Pile, jako środek komunikacji masowej, z którego codziennie kilka tysięcy osób korzysta z transportu, zatem istnieje realna szansa dotarcia do dużej grupy odbiorców treści (prewencyjnych) wprowadził dla swoich klientów dodatkową usługę jaką jest

przekazywanie informacji za pomocą specjalnie przygotowanych do tego celu monitorów LCD będących na wyposażeniu autobusów (w 17 autobusach od końca listopada do Świąt Bożego Narodzenia na monitorach emitowane były informacje prewencyjne ostrzegające przed kradzieżami kieszonkowymi)

- „Bezpieczne sklepy, bezpieczni klienci...” - policjanci w styczniu przeprowadzili akcję w ramach której odwiedzali sklepy, gdzie spotykali się z handlowcami i klientami, rozdawali ulotki prewencyjne, przypominali o podstawowych zasadach bezpieczeństwa oraz ostrzegali jak ważne są zabezpieczenia techniczne, mechaniczne i elektroniczne punktów handlowych
- udzielanie porad prawnych - w lutym, w ramach ogólnopolskiego Tygodnia Pomocy Ofiarom Przestępstw policjanci pełnili dyżury w Komendzie Powiatowej Policji w Pile
- Piknik Recyklingowo-Rowerowy na pilskiej wyspie - w ramach prowadzonej akcji „Rower na zdjęciu”, której przewodnie hasło brzmi „rower oznakowany przez złodziei omijany” znakowane były rowery
- „Stop kradzieżom samochodów” – akcja, w ramach której Policjanci w marcu odwiedzali m.in. stacje diagnostyczne oraz salony samochodowe i przekazywali ulotki z informacjami jak najlepiej zabezpieczyć własny samochód
- II Ogólnopolski Głos Profilaktyki - w czerwcu 2014 r. w jego ramach :
  - zorganizowano stoisko policyjne (można było obejrzeć sprzęt policyjny m.in. radiowóz policyjny, walizkę kryminalistyczną, zrobić pamiątkową daktyloskopię, wykonać ćwiczenia przy użyciu alkoholi, prezentowano atrapy środków odurzających, rozdawano ulotki profilaktyczne dotyczące alkoholu, środków odurzających, palenia papierosów, przemocy, prezentowano filmy profilaktyczne dotyczące uzależnień, przemocy, bezpieczeństwa w ruchu drogowym)
  - uczniowie klas policyjnych z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 przeprowadzili happening „Przestańmy biec!” – przemierzali się po wyspie wokół fontanny z kartkami na których były hasła profilaktyczne

- odbył się „Zryw wolnych serc” – odczytana została odezwa
- uczniowie klas policyjnych chodzili po wyspie i rozdawali ulotki profilaktyczne i naklejki zapraszając do odwiedzenia zorganizowanego stoiska policyjnego
- w akcję zaangażowały się również: OPiRPA, Szkoła Policji w Pile, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pile, Regionalne Centrum Kultury „Fabryka Emocji” w Pile, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pile, Związek Harcerstwa Polskiego w Pile.

Programy profilaktyczno-edukacyjne realizowane w placówkach oświatowych prowadzone były w ramach działań pn. Bezpieczna szkoła, programu, którego celem naczelnym było ograniczenie przejawów niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży oraz uświadomienie nauczycielom oraz rodzicom zagrożeń z zakresu problematyki uzależnień oraz przestępczości wśród nieletnich, polegającego na realizacji warsztatów wśród uczniów szkół i nauczycieli i stałej współpracy pedagogów szkolnych, polegającej na stałym informowaniu stron o przejawach łamania praw na terenach szkół (w realizacji współuczestniczyli: szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne na terenie powiatu pilskiego, Kuratorium Oświaty w Pile, Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pile).

Ponadto, w szkołach podstawowych poruszane były zagadnienia związane z bezpieczeństwem m.in. jak zachować się na drodze jako uczestnik ruchu drogowego, bezpieczeństwo w szkole i na placu zabaw, znajomość numerów alarmowych oraz w jaki sposób z nich korzystać, jak zachować się podczas takiej rozmowy kiedy dzwoniemy po pomoc, sposoby zachowania się w różnych sytuacjach, zachowanie w stosunku do osób nieznanym. W szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych uczniom wskazywano natomiast zagrożenia jakie mogą ich spotkać i omawiano przepisy z ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz wybrane przepisy karne.

Działania profilaktyczno-edukacyjne na rzecz dzieci i młodzieży prowadzone w 2014 r.:

- IV Miejski Konkurs „Bezpieczny przedszkolak”, w którym przedszkolaki musiały zmierzyć się z zadaniami dotyczącymi zachowania bezpieczeństwa

podczas zabaw, przestrzegania zasad bezpieczeństwa na drodze, bezpiecznego korzystania ze środków transportu, właściwego zachowania w sytuacjach zagrożenia a także właściwego zachowania się wobec obcych osób i zwierząt, jak również znajomość telefonów alarmowych (organizatorem IV konkursu było Publiczne Przedszkole nr 13 w Pile oraz Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Pile, Rada Rodziców, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pile, Komenda Powiatowa Policji w Pile)

- „Bezpieczne zimowisko 2014”, w ramach którego zostały przeprowadzone przez policję wzmożone działania prewencyjne: przed feriami informowano o bezpiecznym zachowaniu się w trakcie zabaw, dokonywano kontroli miejsc, w których mogła przebywać młodzież, nawiązano współpracę ze szkołami, w których były organizowane zajęcia dla dzieci i młodzieży
- konkurs „STOP dopalaczom”, kierowany do uczniów klas I i II szkół gimnazjalnych powiatu pilskiego, który miał na celu uświadomienie młodzieży szkodliwego wpływu substancji psychoaktywnych tzw. dopalaczy na zdrowie człowieka (przeprowadzony wspólnie z Powiatową Stacją Sanitarno–Epidemiologiczną w Pile oraz Ośrodkiem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile)
- „Z Pyrkiem bezpieczniej”, którego podstawowymi założeniami było zwiększenie obszaru oddziaływania edukacyjnego na grupę odbiorców jakimi są dzieci, poprawa współdziałania Policji z placówkami oświatowymi oraz innymi podmiotami biorącymi udział w procesie zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom, wypracowanie pozytywnych form zagospodarowania czasu wolnego dzieciom jak również uspołecznienie działań Policji poprzez kreowanie aktywnych metod pracy i komunikacji z dziećmi w wieku szkolnym (realizowany jest w ramach programu: „Bezpieczna Szkoła”)
- finał Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym dla szkół podstawowych i gimnazjalnych
- „Bezpieczne wakacje 2014” - w czerwcu, jak co roku, w Komendzie Powiatowej Policji w Pile odbyło się spotkanie poświęcone zabezpieczeniu

sezonu letniego, jak i omówienie współpracy pomiędzy poszczególnymi instytucjami (Kuratorium Oświaty, Straży Leśnej z Nadleśnictwa Kaczory, Straży Leśnej z Nadleśnictwa Zdrojowa Góra, Straży Miejskiej w Pile, Państwowej Straży Pożarnej w Pile, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Pile, Straży Ochrony Kolei w Pile). W jego ramach: przeprowadzano kontrole miejsc zbiorowego wypoczynku (kolonii i półkolonii) i dzikich kąpielisk

- akcja prewencyjna pn. „Narkotyki! Nie dziękuję!” - wspólnie z OPIRPA przeprowadzono akcję profilaktyczną pn. „Myślę trzeźwo nie zażywam” (w szkołach były prowadzone działania profilaktyczne dla młodzieży, rodziców, grona pedagogicznego uświadamiające jakie zagrożenie stanowią środki odurzające, z jakimi konsekwencjami prawnymi można się spotkać posiadając lub handlując narkotykami oraz zostały zakupione testery, które były wykorzystywane do działań represyjnych przeciwko posiadaczom, bądź handlarzom środków odurzających).

Na rzecz przeciwdziałania przestępczości w mieście w 2014 r. KPP w Pile współpracowała również z następującymi podmiotami:

- Rzecznik Praw Konsumenta – udział w Olimpiadzie Wiedzy Konsumenckiej dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, wykład na temat bezpiecznych zakupów przez internet, udział w spotkaniach dla seniorów - wykłady na temat bezpieczeństwa dokonywania zakupów
- Wojewódzki Konserwator Zabytków Delegatura w Pile – kontrola zabezpieczenia kościołów
- Polski Związek Działkowców oddział Piła – spotkania z Zarządami Ogrodów Działkowych dotyczących bezpieczeństwa na ogrodach
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile – współdziałanie w ramach pomocy bezdomnym
- Straż Miejska w Pile – wspólne patrole i wymiana informacji dot. m.in. miejsc zagrożonych, spotkania dla seniorów, szkolenie dla administratorów budynków odnośnie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pile – kontrole kościołów, szkolenie dla administratorów budynków odnośnie informacji o

podłożeniu ładunku wybuchowego.

2.2 Działania samorządu gminnego na rzecz przeciwdziałania przestępczości

Zadania z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego na poziomie gminnym realizowała Straż Miejska w Pile, realizująca przede wszystkim działania przewidziane w *ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych*. Zgodnie ze Statutem, jest ona komórką organizacyjną Urzędu Miasta Piły, pracującą w systemie całodobowym. Strażnicy mieli w swoim zakresie kontrolę wyznaczonego terenu - w 2014 r. Piła była podzielona na 7 dzielnic - poprzez kontakt ze szkołami, radami osiedli, spółdzielniami i wspólnotami mieszkaniowymi oraz ADM. W roku 2014 podjęła 2.072 interwencje, które w 1.236 przypadkach zakończyły się pouczeniem, a w 755 przypadkach mandatem karnym, których kwota wyniosła łącznie 65.200,00 zł. Do sądu złożono 79 wniosków, a jedną sprawę przekazano innemu organowi.

Straż Miejska poprzez zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom i szeroko rozumianą ochronę spokoju i porządku publicznego, swoje działania nakierowała przede wszystkim na stworzenie bezpiecznych warunków do zamieszkania, poprzez eliminowanie zagrożeń oraz utrzymanie ładu w przestrzeni miejskiej. W celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa dokonywała monitorowania różnych zjawisk, identyfikowała obszary ryzyka i prowadziła działania prewencyjne. Działania skierowano na ograniczenie takich zjawisk jak: zakłócanie spokoju i porządku publicznego, spożywanie alkoholu w miejscach zabronionych, dewastacji i uszkodzenia mienia oraz czynów zabronionych, bezpośrednio zagrażających życiu i zdrowiu mieszkańców.

Realizując zadania Straż Miejska współpracowała m.in. z:

- KPP w Pile na mocy porozumienia - w roku 2014 odbyto wspólnie 2 szkolenia i wykonano 72 wspólne służby polegające na:
  - wzajemnym informowaniu o zaobserwowanych na monitoringu miejskim (aktualnie 26 kamer w najbardziej zagrożonych miejscach) nieprawidłowościach w rejonach objętych dozorem, co pozwalało na bardziej efektywne zarządzanie patrolami
  - zabezpieczeniu imprez masowych i zgromadzeń publicznych oraz bezpieczeństwa poruszających się ich trakcie pojazdów
  - mieszanych patrolach z dzielnicowymi i służbami prewencji

- działaniach na rzecz ratowania życia i zdrowia, wzajemnej pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych
- Sądem Rejonowym w Pile, polegającą na nadzorze nad osobami skazanymi na krótkotrwałą karę ograniczenia wolności, wykonującymi prace społecznie użyteczne na rzecz mieszkańców (rok 2014 - 1071 godzin przepracowanych), takie jak:
  - sprzątanie dzikich wysypisk
  - oczyszczanie chodników i ścieżek rowerowych
  - likwidowanie „obozowisk osób bezdomnych”
  - usuwanie plakatów i ogłoszeń z miejsc do tego nie przeznaczonych, odśnieżanie
  - dokarmianie kotów na lotnisku
- Powiatową Państwową Strażą Pożarną w Pile, przejawiającą się w:
  - działaniach na rzecz ratowania życia i zdrowia, wzajemnej pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń
  - braniu udziału w jej ćwiczeniach udoskonalających (zabezpieczanie miejsca zdarzenia, przeprowadzanie ewakuacji obiektów użyteczności publicznej)
- Strażą Leśną, funkcjonującą na płaszczyźnie:
  - wspólnych służb patrolowych przeprowadzanych przynajmniej raz w miesiącu w celu przeciwdziałania powstawaniu nielegalnych wysypisk odpadów oraz ujawnianiu i likwidowaniu już istniejących oraz w okresie poprzedzającym święta ze względu na ryzyko wzmożonej nielegalnej wycinki świerku
  - wymianie informacji, spostrzeżeń i danych
- Strażą Ochrony Kolei – polegającą na działaniach dotyczących kontroli punktów skupu złomu (rok 2014 – 7 wspólnych kontroli)
- agencjami ochrony osób i mienia aktywnie współdziałającymi w zapewnianiu porządku podczas zgromadzeń publicznych, zwłaszcza imprez masowych.

Zakres działania Straży Miejskiej w Pile w obszarze zabezpieczenia imprez masowych i zgromadzeń publicznych był realizowany poprzez udział strażników w

prewencyjnym zabezpieczeniu (rok 2014 – zabezpieczone 74 imprezy masowe i zgromadzenia publiczne). Ponadto, w ramach realizacji zadań ustawowych, Straż Miejska zabezpieczyła 258 miejsc przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsca zagrożonego takim zdarzeniem, a także dokonała 2 konwojów (dokumentów, przedmiotów wartościowych, wartości pieniężnych na potrzeby gminy).

Systematycznie wykonywała również działania na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez wykorzystywanie jednego fotoradaru w 5 lokalizacjach, wyłącznie przy szkołach w godzinach zajęć. Fotoradar zarejestrował w roku 2014 łącznie 405 wykroczeń, z których 21 zakończyło się pouczeniem, 331 mandatem (na łączną kwotę 35.850 zł), a 53 przypadki skierowaniem wniosku do sądu. W wyniku podejmowanych działań związanych z innymi naruszeniami niż ujawnione przez fotoradary nałożono 50 mandatów (na łączną kwotę 5.650 zł), pouczone 743 osoby, a w 15 przypadkach skierowano wniosek do sądu. W celu kształtowania właściwych zachowań w ruchu drogowym wśród dzieci i młodzieży funkcjonowało Miasteczko Ruchu Drogowego. Zespół działający w ramach projektu organizował zajęcia teoretyczne i praktyczne odbywające się w placówkach oświatowo-wychowawczych. Nadzór nad działalnością Miasteczka Ruchu Drogowego sprawowała Straż Miejska. W roku 2014 z Miasteczka Ruchu Drogowego skorzystało 5.150 osób, w tym 2.459 dzieci. Ponadto w okresie zimowym strażnicy miejscy prowadzili zajęcia dydaktyczne w placówkach oświatowych na terenie miasta Piły. Zajęcia teoretyczne prowadzone były w przedszkolach oraz szkołach podstawowych. W trakcie spotkań dzieci edukowano w zakresie:

- „Kto mnie chroni i pomaga?” (zapoznanie z zadaniami Straży Miejskiej oraz innych służb ratunkowych)
- „Bezpieczna droga do przedszkola” - przestrzeganie zasad przechodzenia przez jezdnię i przejazd kolejowy, prawidłowe poruszanie się po chodniku, widoczność pieszego na drodze, podstawy zasad ruchu drogowego.)
- „Bezpieczne dzieci” – zasady, jakie przestrzegać powinny dzieci, aby uniknąć najpoważniejszych niebezpieczeństw (bezpieczeństwo w domu, zabawa i ulica, pies, dzieci i Internet)
- „Rowerowy ruch drogowy” (przepisy i zasady bezpiecznego poruszania się rowerem, praktyczne ćwiczenie umiejętności jazdy rowerem, pomoc przy egzaminach na kartę rowerową na terenie Miasteczka Ruchu Drogowego)

- „Wiem – pomagam – ratuję” (zapoznanie z podstawowymi zasadami udzielania pierwszej pomocy, właściwe informowanie służb ratunkowych, ćwiczenia praktyczne)
- „Obowiązki wobec pupilów – pieski”
- „Udzielanie pierwszej pomocy”.

Niewątpliwie najważniejszym aktem prawa miejscowego w zakresie działania straży gminnej jest uchwała rady gminy w sprawie ustalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, na mocy której strażnicy przeprowadzili w 2014 r. 435 kontroli posesji prywatnych, zakładów pracy i obiektów użyteczności publicznej na terenie miasta Piły. Pouczono 47 osób, mandatami ukarano 47 osób na kwotę 3.250 zł, jedna sprawa została przekazana innym organom. Do końca 2014 r. prowadzone były kontrole przez strażników miejskich, które spowodowały w większości przypadków usunięcie wcześniej ujawnionych nieprawidłowości (braku umowy i rachunków na wywóz nieczystości i wyposażenia nieruchomości w odpowiedni pojemnik, braku oznaczenia numerem posesji, nieporządku na terenie nieruchomości oraz w obrębie nieruchomości, niesprawowania właściwej opieki nad zwierzętami oraz brak szczepień). Podejmowane były również czynności doraźne, prowadzące do objęcia niebezpiecznych miejsc szczególnym nadzorem oraz działania w ramach realizacji programów mających na celu poprawę poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Szczególnym nadzorem objęto 31 takich miejsc, przede wszystkim obiekty oświatowe.

Jednym z głównych priorytetów Straży Miejskiej była w 2014 r. pomoc osobom bezdomnym, która wymagała podejmowania kompleksowych działań. Corocznie stałemu nadzorowi podlega kilkadziesiąt miejsc, w których przebywają bezdomni. Pod szczególnym nadzorem pozostają tereny w bezpośrednim otoczeniu dworca PKP wraz z wagonami, ogródki działkowe, opuszczone obiekty budowlane, garaże oraz altany śmietnikowe i lasy komunalne. W okresie zimowym kontrole prowadzone były codzienne w ramach wzmożonych działań w tym obszarze.

W zakresie podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście istotną rolę pełniły również pozostałe działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa na drogach. W tym zakresie realizowano inwestycje związane z budową i przebudową dróg:

- ul. Podchorążych – przebudowa nawierzchni jezdni i chodnika, budowa

- ścieżki rowerowej: nawierzchnia jezdni, chodnik, ścieżka rowerowa, parking
- ul. Bydgoska – przebudowa nawierzchni jezdni i chodników od ul. Podchorążych do przejazdu kolejowego, budowa ścieżki rowerowej i sygnalizacji świetlnej; nawierzchnia jezdni, chodnik, ścieżka rowerowa, sygnalizacja świetlna
  - ul. Sowia – uporządkowanie przestrzeni wokół budynku świetlicy osiedlowej: plac manewrowy, ciąg pieszy
  - budowa ciągu pieszo-jezdnego łączącego ulice: Ptasią i Kruczą
  - budowa ciągu pieszo-jezdnego łączącego ulice: Rubinową i Szafirową
  - ul. Łączna – przebudowa ciągu pieszego od al. Powstańców Wielkopolskich do ul. Śniadeckich
  - ul. Śniadeckich – przebudowa ciągu pieszego jednostronnego od skrzyżowania z ul. 500- lecia do skrzyżowania z ul. Łączną
  - ul. Roosevelta – budowa ciągu pieszego wraz z miejscami postojowymi wzdłuż ul. Roosevelta na odcinku ul. Bydgoska – ul. Kossaka
  - ul. Wyspiańskiego – budowa chodnika
  - al. Wojska Polskiego – przebudowa chodnika na odcinku od ul. Dzieci Polskich do ul. Lotniczej
  - ul. Łowiecka – przebudowa ciągu pieszego wzdłuż ul. Łowieckiej 4 – 10 jednostronnie
  - ul. Kasprzaka – budowa ciągu pieszego od ul. Lipowej do ul. Bydgoskiej
  - ul. Słowackiego – przebudowa ciągu pieszego przy Zespole Szkół Nr 3 pomiędzy ulicami Wyspiańskiego i Żeromskiego
  - ul. Wiatraczna – przebudowa ciągu pieszego od ul. Żeleńskiego do ul. O.M. Kolbego
  - ul. Brzozowa – przebudowa chodnika przed Zespołem Szkół Nr 1
  - ul. Różana Droga – budowa chodnika na odcinku od al. Niepodległości do ul. Żeleńskiego
  - budowa wpustu z przykanalikiem oraz przebudowa chodnika i jezdni przy wjeździe na Wyspę od ul. Dąbrowskiego
  - ul. Konarskiego – przebudowa ciągu pieszo-jezdnego (sięgacz)
  - budowa parkingu przy Szkole Podstawowej nr 7 – nawierzchnia z kostki brukowej, powierzchni utwardzona z płyt ażurowych

- ul. Roosevelta – przebudowa ciągu pieszego przy Przedszkolu Nr 2
- ul. Kochanowskiego – przebudowa ciągu pieszego od ul. Złotej do ul. Mickiewicza
- przebudowa ciągu pieszego pomiędzy ul. Sikorskiego i ul. Boh. Stalingradu wraz z wjazdem z ul. Boh. Stalingradu, ciąg pieszy, wjazd
- ul. Bydgoska – przebudowa drogi dojazdowej
- ul. Promienna – naprawa nawierzchni chodnika
- al. Wyzwolenia – naprawa nawierzchni chodnika, przejście dla pieszych
- ul. Dąbrowskiego – remont chodnika
- ul. Konarskiego – naprawa nawierzchni chodnika
- ul. Przemysłowa – budowa zatoki parkingowej
- ul. Dzieci Polskich – naprawa nawierzchni chodnika
- ul. Ceglana – naprawa chodnika kostka betonową
- ul. Wyspiańskiego – naprawa nawierzchni chodnika z kostki brukowej.

3. Efekty osiągnięte w ramach zwiększenia dostępu mieszkańców do opieki zdrowotnej oraz podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście:

- rozwijanie działań dążących do podniesienia poziomu świadomości społecznej w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki społecznej
- wzrost nakładów na profilaktykę i terapię uzależnień
- spadek liczby popełnionych przestępstw
- poprawa w zakresie przestrzegania zasad bezpieczeństwa i pożytku publicznego
- wzrost nakładów na remonty gminnych dróg publicznych.

Cel 5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego

Cel 5 *Strategii* realizowany był w drodze 2 działań strategicznych:

- doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijania infrastruktury socjalnej
- wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury

socjalnej

W roku 2014 kadry i służby pomocy społecznej działające na obu szczeblach samorządu, tj. pracownicy MOPS oraz PCPR w Pile podnosili swoje kompetencje.

Zatrudnienie w MOPS w 2014 roku wzrosło w porównaniu do roku 2013. Wzrost ten wynikał z konieczności zatrudnienia pracowników na umowę zastępstwo. Według stanu na 31 grudnia 2014 r. w MOPS zatrudnionych było 137 pracowników na umowę o pracę, w tym 8 zatrudnionych na umowę zastępstwo. W przeliczeniu na etaty, średnioroczne zatrudnienie wyniosło 125,19 etatu.

W ogólnej liczbie 137 zatrudnionych:

- 57 pracowników stanowili pracownicy obsługi administracyjnej, finansowej, gospodarczej oraz dyrekcja, radcy prawni, pedagog i psycholog
- 42 pracowników stanowili pracownicy socjalni realizujący pracę socjalną, w tym w rejonach pracy socjalnej 32 pracowników, 2 zajmujących się osobami bezdomnymi w terenie, 2 w Ośrodku Wsparcia oraz 6 w ramach umowy na zastępstwo
- 22 pracowników zatrudnionych było w Dziennym Domu Pomocy
- 10 pracowników zatrudnionych było w sekcji świadczeń rodzinnych i przy obsłudze funduszu alimentacyjnego
- 6 pracowników stanowili asystenci rodziny realizujący zadania z zakresu wspierania rodziny.

Pracownicy Ośrodka podwyższali swoje kwalifikacje w ramach studiów wyższych i studiów podyplomowych, specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego. Brali także udział w szkoleniach i konferencjach o tematyce związanej z realizowanymi zadaniami. Niektóre z form dających możliwość podwyższania kwalifikacji zawodowych finansowane były ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (zwłaszcza studia podyplomowe i specjalizacje). W ostatnich latach 6 osób ukończyło studia podyplomowe (w zakresie: „zarządzanie zasobami ludzkimi”, „administracja i zarządzanie dla kadry kierowniczej administracji publicznej”, „strategia pozyskiwania i zarządzanie funduszami unijnymi”, „gerontologia i opieka nad osobami starszymi”, „negocjacje i mediacje”, oraz 5 osób ukończyło specjalizację II stopnia w zawodzie pracownik socjalny (w zakresie: „praca socjalna z osobami niepełnosprawnymi fizycznie”, „praca socjalna z osobami będącymi ofiarami

przemocy” i „praca socjalna z osobą i rodziną z problemem przemocy”.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy socjalni w roku 2014.

Tabela 7. Zestawienie szkoleń pracowników socjalnych MOPS w 2014 r.

Lp.	Tematy szkoleń	Liczba uczestniczących pracowników socjalnych
Warsztaty w ramach seminarium naukowego „Kompetencje pracownika socjalnego we współczesnym życiu społecznym”		
1	Metody oddziaływania w probacji.	2
2	Budowanie płaszczyzny porozumienia relacji: pracownik socjalny-rodzina dysfunkcyjna-szkoła.	4
3	Pracownik interwencji kryzysowej.	4
Pozostałe szkolenia		
1	Szkolenie z obsługi aplikacji dziedzinowych SI POMOST.	18
2	Emocje w mediacji.	1
3	Praca z trudnym zadłużonym, niewypłacalnym podopiecznym.	10
4	Trudna miłość - czyli seksualność osób niepełnosprawnych intelektualnie. Osoby niepełnosprawne intelektualnie jako ofiary i sprawcy przemocy seksualnej.	15
5	Rola tożsamości w pracy z ofiarą przemocy.	25
6	<i>Prawa dziecka. Lubię to.</i>	1
7	Terapia zajęciowa dla dzieci z zaburzeniami zachowania.	3

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Dla zapewnienia właściwej realizacji celów i zadań, poza podnoszeniem kompetencji merytorycznych pracowników MOPS, również w 2014 r. podejmowano szereg działań o charakterze organizacyjnym. W połowie roku utworzono na parterze głównej siedziby MOPS kancelarię ośrodka wraz z punktem informacyjnym, które ułatwiają obsługę klientów i usprawniają obieg dokumentów. W drugim kwartale 2014 r. w ramach pilotażu podłączono się do Centralnego Systemu Informatycznego Zabezpieczenia Społecznego, aby korzystać z platformy komunikacyjnej Emp@tia, która umożliwia klientom komunikację elektroniczną z ośrodkiem, a także weryfikuje dane klientów z obszaru zabezpieczenia społecznego w celu wykrycia nadużyć w zakresie korzystania z tych świadczeń.

W dalszym ciągu prowadzono działania mające na celu dostosowanie w sposób optymalny funkcjonującego w MOPS systemu kontroli zarządczej do wytycznych Ministerstwa Finansów, zawartych w *Komunikacie nr 23 z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych* oraz *Komunikacie nr 6 z dnia 6 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wytycznych dla sektora finansów publicznych w zakresie planowania i zarządzania ryzykiem*, m.in. w drodze:

- przeprowadzenia przeglądu i częściowej aktualizacji dokumentacji stanowiącej formalny wymiar systemu kontroli zarządczej
- wzmocnienia nadzoru nad bezpieczeństwem i przepływem informacji i komunikacji, m.in. poprzez zakup urządzeń do zabezpieczenia sieci komputerowej ośrodka i bezpiecznego komunikowania się elektronicznie z trzema budynkami będącymi w zarządzie MOPS
- wzmocnienia nadzoru nad dokumentacją i terminowością pracy poprzez wdrażanie od stycznia 2014 r. systemu elektronicznego obiegu dokumentów e-DOK
- wzmocnienia nadzoru nad przestrzeganiem wartości etycznych oraz określenie zasad dotyczących ubioru służbowego
- określenia szczegółowych zasad związanych z ewidencją czasu pracy (ewidencja wyjść służbowych i prywatnych, zgłaszanie nieobecności w pracy)
- określenia zasad wdrażania nowo przyjętych pracowników.

W zakresie doskonalenia kadr i służb pomocowych pracownicy PCPR (pracownicy socjalni i koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej) brali udział w sześciu szkoleniach:

- „Rola Ośrodków Adopcyjnych w postępowaniu adopcyjnym”
- „Umiejętność rozwiązywania sytuacji kryzysowych oraz współpraca z mediami podczas kryzysu”
- „Praca z osobą uzależnioną”
- „Doskonalenie wybranych kompetencji metodycznych, w tym diagnozowania rodziny zastępczej”
- „Rola tożsamości w pracy z ofiarą przemocy”
- „Trudna miłość – czyli o seksualności osób niepełnosprawnych intelektualnie. Osoby niepełnosprawne intelektualnie, jako ofiary i sprawcy przemocy seksualnej”.

2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego

Miasto aktywnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi, zlecając im corocznie do realizacji wiele zadań własnych zabezpieczając w swoim budżecie odpowiednie środki na ten cel. W 2014 r. współpraca samorządu miasta Piły z organizacjami pozarządowymi realizowana była zgodnie z Programem współpracy Miasta Piły z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2014 rok, przyjętym przez Radę Miasta Piły uchwałą Nr XXXIX/501/13 Rady Miasta Piły z dnia 26 listopada 2013 r. Program określił zasady współpracy z sektorem pozarządowym oraz wytyczył kierunki działania w sferze pożytku publicznego, zmierzające do zaspokojenia potrzeb mieszkańców miasta Piły i wzmocnienia aktywności społeczności lokalnej.

W ramach realizacji programu w 2014 r. współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz innymi uprawnionymi podmiotami odbywała się w formie:

- zlecenia realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- realizacji wspólnych projektów i działań na rzecz społeczności lokalnej
- wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działania
- konsultowania projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań

- publicznych z Gminną Radą Działalności Pożytku Publicznego Miasta Piły
- tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji, podmiotów oraz przedstawicieli organów samorządu Miasta Piły
- umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- udziału przedstawicieli organizacji pozarządowych w pracach komisji konkursowych w celu opiniowania ofert złożonych w otwartych konkursach ofert
- udostępnienia na preferencyjnych zasadach lokali komunalnych
- nieodpłatnego udostępnienia pomieszczeń w celu organizowania konferencji, seminariów, spotkań
- objęcia patronatem Prezydenta Miasta Piły działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe.

Zakres zadań publicznych, których realizację miasto przekazało w 2014 r. organizacjom pozarządowym i podmiotom uprawnionym, obejmował m.in.: ochronę zdrowia, pomoc społeczną, gospodarkę komunalną, kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego i kulturę fizyczną. Ogółem zawarto 65 umów z 49 podmiotami. Łączna kwota udzielonych dotacji wyniosła ponad 1,5 mln zł. W przedstawionym budżecie *Strategii* ujęto jednak tylko wydatki na te zadania, które wprost służą rozwiązywaniu problemów społecznych, tj. zadania z zakresu pomocy społecznej i ochrony zdrowia.

Na realizację priorytetowych zadań z zakresu ochrony zdrowia przyznano następujące dotacje, wspomniane w uprzedniej części opracowania:

- „Działalność samopomocowa na rzecz trzeźwych alkoholików i ich rodzin – klub abstyntencki” - dotacja w kwocie 25.000,00 zł, tj. o 3.000,00 zł więcej niż w roku 2013, dla Pilskiego Stowarzyszenia Klub Abstynentów „Kotwica” (terapia dla uzależnionych i współuzależnionych, spotkania terapeutyczne rodzin abstyntenckich, grupa wsparcia, organizacja imprez rekreacyjnych i świątecznych)
- „Prowadzenie terapii uzależnień oraz poradnictwa dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin jako przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu” - dotacja w kwocie 55.000,00 zł, tj. o 5.000,00 zł więcej niż w roku 2013, dla Pilskiego Centrum Pomocy Bliźniemu Monar-Markot (pomocą objęto ludzi

bezdomnych i uzależnionych, którzy brali udział w terapii grupowej i indywidualnej)

- „Prowadzenie świetlicy terapeutycznej” - dotacja w kwocie 23.000,00 zł, tj. o 3.000,00 zł mniej niż w roku 2013, dla Stowarzyszenia „Wspomożycielka” (opieką objęto 15 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych).

Zadania z zakresu pomocy społecznej zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym miały na celu zapewnienie osobom potrzebującym wsparcia w zaspokajaniu zarówno podstawowych, niezbędnych potrzeb bytowych, jak wyżywienie i schronienie, pomoc rzeczową w postaci mebli i sprzętów gospodarstwa domowego, a także potrzeb wyższego rzędu, jak np. potrzeba wypoczynku i rekreacji. Dotacje na łączną kwotę 699.719,20 zł przyznano 11 organizacjom, wykazanym w poniższej tabeli.

Tabela 8. Realizacja zadań zleconych NGO w obszarze pomocy społecznej

Nazwa organizacji	Zadanie	Kwota
Pilskie Centrum Pomocy Bliźniemu Monar-Markot Piła, ul. Długosza 33	1. Schronienie dla osób bezdomnych z terenu miasta Piły.	321.778,40
Caritas Parafii pw. św. Antoniego-Piła, ul. Ludowa 20	Dożywianie osób ubogich z terenu miasta Piły.	96.940,80
Pilski Bank Żywności-Piła, ul. Motylewska 24	1. Pozyskiwanie i dystrybucja żywności dla mieszkańców Piły.	18.000,00
	2. Pozyskiwanie i dystrybucja mebli, sprzętu gospodarstwa domowego i odzieży dla mieszkańców.	15.000,00
Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu-Piła, ul. 11 Listopada 38	1. Promocja wolontariatu, organizacja szkoleń dla wolontariuszy oraz pośrednictwo pracy wolontariuszy w zakresie pomocy społecznej	12.000,00
Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania Młodzieży-Piła, ul. św. Jana Bosko 1	1. Prowadzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z terenu miasta Piły.	50.000,00
	2. Półkolonia dla dzieci z terenu miasta Piły.	22.924,00
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Miejski-Piła, ul. Bydgoska 21	Półkolonia dla dzieci z terenu miasta Piły.	26.600,00
Centrum Charytatywno-Opiekuńcze Caritas pw. MB z Lourdes-Piła, ul. Kossaka 16	Półkolonia dla dzieci z terenu miasta Piły.	21.000,00
Stowarzyszenie Taneczne Beezone – Piła, ul. Ludowa 11	Półkolonia dla dzieci z terenu miasta Piły.	21.800,00
Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, Zielona Góra, ul. Prosta 53	Kolonia dla dzieci z terenu miasta Piły.	35.700,00
ZHP Chorągiew Wlkp. Hufiec Piła, al. Niepodległości 22	Obóz dla dzieci z terenu miasta Piły.	37.976,00
Akcja Humanitarna „Życie”-Piła, ul. Okrzei 4a	Streetworking i prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością - mały grant	20.000,00

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Większość zadań z zakresu pomocy społecznej zleconych organizacjom pozarządowym przez gminę opisano w poprzedniej części opracowania. Do zadań tych należało także pozyskiwanie i dystrybucja żywności, mebli, sprzętu gospodarstwa domowego i odzieży dla mieszkańców dla mieszkańców Piły, w ramach którego Pilski Bank Żywności wydał artykuły spożywcze dla 2.371 osób (ogółem wydano 49.891,84 kg żywności o łącznej wartości 165.738,97 zł), a pomocą rzeczową w postaci mebli oraz sprzętów gospodarstwa domowego objął 67 rodzin na podstawie 170 wydanych skierowań.

Znaczne środki w ramach programu przeznaczone zostały także na realizację przez organizacje pozarządowe zadań z zakresu kultury fizycznej na rzecz dzieci i młodzieży, obejmujące organizację:

- szkoleń sportowych
- zawodów i turniejów sportowych
- imprez sportowo-rekreacyjnych
- rajdów turystycznych i krajoznawczych.

W ramach 3 konkursów przekazano środki na realizację 24 zadań na łączną kwotę 600.923,20 zł.

Poza podstawową procedurą zlecenia realizacji zadań publicznych, którą jest tryb otwartego konkursu ofert, zlecana była ich realizacja w tzw. trybie uproszczonym. Oferty na realizację zadań w tym trybie składały organizacje pozarządowe, a o przyznaniu środków decydowała celowość realizacji zadania oraz wysokość posiadanych środków finansowych.

Ubieganie się o przyznanie środków na realizację zadania publicznego w trybie uproszczonym wymagało spełnienia następujących warunków:

- wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie mogła przekroczyć kwoty 10.000 zł
- zadanie publiczne miało zostać zrealizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni
- łączna kwota środków finansowych przekazanych tej samej organizacji pozarządowej lub temu samemu podmiotowi w trybie uproszczonym nie mogła przekroczyć kwoty 20.000 zł w danym roku kalendarzowym.

Dotacji na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań publicznych w trybie

uproszczonym udzielono 16 organizacjom pozarządowym, na podstawie 17 umów, zawartych na łączną kwotę 96.252,87 zł. W trybie tym realizowane były zadania m.in. z zakresu: ochrony zdrowia, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, kultury fizycznej, gospodarki komunalnej.

Wśród zadań tych znalazły się działania związane z aktywizacją osób starszych, takie jak:

- przeprowadzenie kampanii społecznej w zakresie aktywizacji środowisk seniorskich „Śladami polskości we Lwowie przez piękno kresu bieszczadzkiego”, mające na celu zwiększenie aktywności fizycznej, czynny wypoczynek, integracja oraz edukacja seniorów i osób niepełnosprawnych z Piły poprzez udział w zorganizowanym wyjeździe (udział wzięły 54 osoby) - dotacja w wysokości 9.000 zł dla Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Oddziału Okręgowego z siedzibą w Pile
- zorganizowanie IV Forum Kadry Zarządzającej Wielkopolskich UTW w Pile „Edukacja bez granic”, służące popularyzacji udziału seniorów w życiu społeczności lokalnej, integracji środowiska seniorskiego oraz wymianie doświadczeń – dotacja w wysokości 9.950,00 zł dla Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Pile
- spotkania teatralne „Teatr pasja rodzinna”, mające na celu aktywne uczestnictwo seniorów w życiu kulturalnym (w spotkaniach uczestniczyły 193 osoby) – dotacja w wysokości 6.000,00 zł dla Oddziału Okręgowego Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Pile.

Współpraca samorządu Powiatu z organizacjami pozarządowymi realizowana była zgodnie z *Rocznym Programem Współpracy na 2014 rok*. Program określił formy, zasady i zakres współpracy organów samorządowych Powiatu z organizacjami pozarządowymi oraz sformułował zadania o charakterze priorytetowym, których realizacja była związana z udzieleniem dotacji na sfinansowanie bądź dofinansowanie realizacji zadania powiatu zleconego do wykonania organizacji pozarządowej.

W ramach realizacji programu w 2014 r. współpraca ta odbywała się w formie współpracy o charakterze finansowym i niefinansowym polegającej m.in. na:

- powierzeniu wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji

- wspieraniu wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji
- wzajemnym informowaniu się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania, publikowaniu ważnych informacji oraz udzielania informacji w lokalnych mediach
- udziału przedstawicieli organizacji w obradach sesji i komisjach Rady Powiatu w Pile
- przekazywaniu przez organizacje informacji o planowanych lub realizowanych zadaniach publicznych, których wykonywanie odbywa się w oparciu o środki inne niż wynikające z programu
- tworzeniu w miarę potrzeb przez organy Powiatu wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji oraz przedstawicieli właściwych organów Powiatu, w celu przygotowania opinii w sprawach związanych z realizacją programu.

Do realizacji w 2014 r. uznano zadania priorytetowe obejmujące m.in. zadania z zakresu pomocy społecznej, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób poprzez:

- dofinansowanie do imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych na rzecz osób niepełnosprawnych
- prowadzenie domów pomocy społecznej, w tym Środowiskowego Domu Pomocy Społecznej „Caritas” dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- organizację działalności warsztatów terapii zajęciowych dla osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Pilskiego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile w roku 2014 współpracowało z 10 organizacjami pozarządowymi, które wspierało również poprzez udostępnianie im tablic ogłoszeń, udzielanie informacji o możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, udzielanie pomocy administracyjno-biurowej.

3. Efekty osiągnięte w ramach rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego:

- systematyczna realizacja działań mających na celu ciągle podwyższanie kompetencji kadry pomocy społecznej
- wzrost liczby działań służących poprawie jakości świadczonych usług i usprawnieniom organizacyjnym

- rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi.

V. Wnioski i rekomendacje

1. Kształtujące się w ostatnich latach tendencje demograficzne oraz wzrastająca liczba klientów korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, powodują konieczność ponoszenia coraz większych nakładów finansowych na zapewnienie opieki osobom starszym i niesamodzielnym, zwłaszcza w zakresie usług opiekuńczych oraz opieki całodobowej realizowanej w domach pomocy społecznej. Rokrocznie wzrasta ilość osób kierowanych i przebywających w DPS-ach, jak również znacząco rosną koszty pobytu tych osób w placówkach. Rekomenduje się tworzenie nowych placówek opieki całodobowej na terenie Gminy Piła lub w okolicy.

2. Dostrzega się potrzebę tworzenia nowych miejsc całodobowej opieki dla osób niesamodzielnych, nie tylko w ramach placówek prowadzonych w oparciu o ustawę o pomocy społecznej, ale również placówek, które realizują świadczenia zdrowotne.

3. Analiza potrzeb wskazuje na zasadność utrzymania oraz rozwijania lokalnej infrastruktury, która będzie odpowiadać różnym potrzebom społecznym. Rekomenduje się rozwój budownictwa komunalnego, a w przypadku osób bezdomnych rozszerzenie oferty poprzez modernizację istniejących placówek i utworzenie nowej niskoprogowej placówki dla osób bezdomnych. Zasadnym jest także rozwój oferty kierowanej do rodzin z dziećmi, który sprzyjać będzie zakładaniu rodziny i aktywności zawodowej rodziców, w tym różnych form opieki dla dzieci do lat 3, a także świetlic i klubów dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

4. Z roku na rok wzrasta liczba dzieci umieszczanych i przebywających w różnych formach pieczy zastępczej, za które gmina ponosi częściową odpłatność z tytułu pobytu w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub rodzinie zastępczej. Wzrastają także koszty gminy w wydatkach na opiekę i wychowanie tych dzieci w kolejnych latach pobytu. Konieczne jest zatem rokroczne zwiększanie środków finansowych na ten cel.

5. W związku z wejściem w życie przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obligujących do przydzielenia rodzinie asystenta rodziny po

złożeniu wniosku przez pracownika socjalnego, zasadnym jest zatem zwiększanie zatrudnienia asystentów rodziny, co wiązać się będzie ze wzrostem kosztów wynagrodzeń tej grupy zawodowej. Zasadnym byłoby rokroczne wspieranie gmin w formie dotacji celowej na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny, zwłaszcza w zakresie wynagradzania asystentów rodziny.

6. Biorąc pod uwagę dążenie do objęcia klientów kompleksowym wsparciem, należy zabezpieczyć środki finansowe umożliwiające rozwój świadczeń pomocowych o charakterze niematerialnym, takich jak świadczenie pracy socjalnej, poradnictwo specjalistyczne, co związane jest z koniecznością utrzymania odpowiedniego poziomu zatrudnienia. Zwiększa się zapotrzebowanie na specjalistyczne poradnictwo, co wiąże się z koniecznością zapewnienia środków na zatrudnienie większej liczby specjalistów.

7. Zważywszy na wejście w życie nowej unijnej perspektywy budżetowej należy zabezpieczyć środki finansowe umożliwiające ubieganie się o dofinansowanie realizacji nowych projektów na rzecz osób zagrożonych marginalizacją.

8. Koszty obsługi świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego zgodnie z ustawą winny kształtować się na poziomie 3% wypłaconych świadczeń, jednak tak uzyskana kwota nie pokrywa faktycznie poniesionych kosztów, co powoduje ponoszenie części kosztów przez gminę, zwłaszcza w zakresie kosztów związanych z prowadzonymi postępowaniami wobec dłużników alimentacyjnych. Zasadna byłaby zmiana sposobu finansowania kosztów obsługi, w tym nieuzależnianie ich wyłącznie od kwoty wypłacanych świadczeń, a uwzględnienie faktycznie ponoszonych kosztów obsługi.

9. Sposób ustalania kryterium dochodowego rodziny do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego powoduje konieczność nawet kilkukrotnego przeliczania dochodu w ciągu okresu zasiłkowego w celu ustalenia prawa do świadczeń. Przyczynia się to corocznie do spadku osób uprawnionych i powstawania świadczeń nienależnie pobranych. Ponadto generuje koszty obsługi, w tym m.in koszty dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń i koszty doręczeń. Zasadnym byłoby uproszczenie sposobu obliczania dochodu rodziny, tak aby stał się czytelny i przeprowadzany był raz na okres zasiłkowy.

VI. Podsumowanie

Interpretacja przekazanych przez podmioty uczestniczące w realizacji zadań strategicznych danych niezbędnych do sporządzenia niniejszego sprawozdania potwierdza wnioski z lat ubiegłych. Implikuje bowiem stwierdzeniem, że rozwiązywanie problemów społecznych w Pile jest wypadkową kompleksowych działań podejmowanych przez podmioty działające na różnych szczeblach samorządu, a nie koncentruje się wyłącznie na udzielaniu wsparcia materialnego mieszkańcom wymagającym pomocy. Wdrażany wielokierunkowy model podejścia do problemów i włączenie w ich rozwiązywanie podmiotów realizujących zadania w różnych obszarach życia, potwierdza, że Piła posiada duży potencjał podmiotów życia społecznego zaangażowanych w realizację *Strategii*, które dążą do optymalnego wykorzystania własnych zasobów, możliwości materialnych oraz personalnych niezbędnych do rozwiązywania problemów społecznych.

W sprawozdaniu opisano wiele działań podejmowanych w Pile w celu niwelowania problemów społecznych oraz ich efekty, które zdają się potwierdzać słuszność przyjętych w *Strategii* kierunków. W tym miejscu należy jednak przypomnieć, iż szeroko rozumiana polityka społeczna jest zagadnieniem zbyt obszernym i wielowątkowym, aby ją opisać w sposób wyczerpujący oraz, że niezależnie od skali podejmowanych działań, jedynym gwarantem ich skuteczności jest właściwa współpraca pomiędzy podmiotami realizującymi. Osiągnięciu w 2015 r. celów przewidzianych w *Strategii* służyć będzie zatem wzmocnienie zadań dotychczas realizowanych oraz proponowanie nowych przedsięwzięć, dostosowanych do potrzeb i oczekiwań mieszkańców.

Spis schematów i wykresów

Schemat 1. Misja, cele strategiczne i operacyjne

Wykres 1. Struktura mieszkańców Piły ze względu na wiek zdolności do pracy

Wykres 2. Udział procentowy osób w strukturze mieszkańców w latach 2010-2014

Wykres 3. Struktura mieszkańców według grup biologicznych - stan na 30.06.2014 r.

Wykres 4. Udział procentowy grup biologicznych w Pile, w latach 2012-2014

Wykres 5. Udział procentowy grup wiekowych w Pile, Wielkopolsce i kraju

Wykres 6. Poziom wskaźnika bezrobocia w latach 2012-2014

Wykres 7. Poziom wskaźnika bezrobocia w Pile w latach 2010-2014

- Wykres 8. Stopa bezrobocia w latach 2010-2014
- Wykres 9. Dynamika liczby osób bezrobotnych w latach 2013-2014 w powiecie
- Wykres 10. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Pile w latach 2012-2014
- Wykres 11. Wybrane typy rodzin korzystających z pomocy w latach 2011-2014
- Wykres 12. Wybrane powody przyznania pomocy w latach 2011-2014
- Wykres 13. Struktura wydatków w ramach realizacji celów *Strategii* roku 2014
- Wykres 14. Liczba osób skierowanych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w latach 2013-2014
- Wykres 15. Osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą

Spis tabel

- Tabela 1. Dane o korzystających z pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2014
- Tabela 2. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2014
- Tabela 3. Osoby objęte dożywianiem w latach 2012-2014
- Tabela 4. Dodatki mieszkaniowe wypłacone w latach 2012-2014
- Tabela 5. Świadczenia rodzinne oraz fundusz alimentacyjny w latach 2011-2014
- Tabela 6. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych w latach 2011-2014
- Tabela 7. Zestawienie szkoleń pracowników socjalnych MOPS w 2014 roku
- Tabela 8. Realizacja zadań zleconych NGO w obszarze pomocy społecznej

Spis załączników

- Załącznik nr 1 Wydatki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile w latach 2011-2014 w ramach realizacji *Strategii*
- Załącznik nr 2 Sprawozdanie za rok 2014 z realizacji z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły

PREZYDENT MIASTA PIŁY

□

-/ Piotr Głowski

Cel 1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom

Działanie 1. Działania w zakresie minimalizacji ubóstwa i pobudzania aktywności zawodowej

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2011	2012	2013	2014
1.	85195 Pozostała działalność (wydawanie decyzji potwierdzających prawo do ubezpieczenia zdrowotnego)	Razem:	5 157,13	6 410,00	6 500,00	8 119,25
		środki własne gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	5 157,13	6 410,00	6 500,00	8 119,25
2.	85214 Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (zasiłki celowe, celowe specjalne, okresowe, zdarzenie losowe, zasiłki celowe zwrotne, zakup opatu)	Razem:	3 521 253,71	4 083 892,09	5 421 426,69	4 204 328,73
		środki własne gminy	1 951 033,48	2 096 183,07	2 249 657,31	1 317 727,62
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	1 570 220,23	1 987 709,02	3 171 769,38	2 886 601,11
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	85213 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej (za osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społecznej, dzieci do czasu rozpoczęcia obowiązku szkolnego, osoby bezdomne wychodzące z bezdomności, osoby objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy)	Razem:	107 011,97	152 081,58	166 474,07	193 333,15
		środki własne gminy	12 250,39	0,00	4 794,03	13 095,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	49 001,58	70 456,58	95 522,04	100 242,11
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	45 760,00	81 625,00	66 158,00	79 996,04
4.	85219 Ośrodki pomocy społecznej (Aktywizacja zawodowa i społeczna)	Razem:	0,00	0,00	0,00	265 516,41
		środki własne gminy	0,00	0,00	0,00	265 516,41
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00

5	85278 Usuwanie skutków klęsk żywiołowych (zasiłki w celu złagodzenia skutków nieprzewidzianych zdarzeń)	Razem:	5 000,00	13 150,00	0,00	0,00
		środki własne gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	5 000,00	13 150,00	0,00	0,00
6	85295 Pozostała działalność (zasiłki celowe w ramach programu rządowego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na zakup żywności lub posiłku)	Razem:	1 708 860,52	2 083 563,00	2 286 855,00	2 030 302,00
		środki własne gminy	690 964,21	905 510,00	932 949,30	480 725,19
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	1 017 896,31	1 178 053,00	1 353 905,70	1 549 576,81
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
7	85295 Pozostała działalność (wynagrodzenie osób zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych)	Razem:	26 653,60	15 582,40	26 466,70	30 836,40
		środki własne gminy	26 653,60	15 582,40	26 466,70	30 836,40
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
8	85395 Pozostała działalność (realizacja projektu "Twoja szansa. Aktywizacja zawodowa klientów MOPS w Pile")	Razem:	557 982,25	1 002 412,86	895 754,21	0,00
		środki własne gminy	54 217,36	108 363,00	96 136,00	0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	503 764,89	894 049,86	799 618,21	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem	Razem:	5 931 919,18	7 357 091,93	8 803 476,67	6 732 435,94	
	środki własne gminy	2 735 119,04	3 125 638,47	3 310 003,34	2 107 900,62	
	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	503 764,89	894 049,86	799 618,21	0,00	
	środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	2 637 118,12	3 236 218,60	4 621 197,12	4 536 420,03	
	środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	55 917,13	101 185,00	72 658,00	88 115,29	

Działanie 2: Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym (bez dotacji na prowadzenie schroniska dla bezdomnych przez PCMB Monar-Markot w Pile)

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2011	2012	2013	2014
1.	85214 Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (finansowanie pobytu osób z Gminy Piła w ośrodkach dla bezdomnych na terenie kraju)	Razem:	18 097,82	28 484,72	45 988,86	48 606,25
		środki własne gminy	18 097,82	28 484,72	45 988,86	48 606,25
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	85203 Ośrodki wsparcia (koszty zapewnienia całodobowego schronienia osobom tego pozbawionym, zwłaszcza osobom bezdomnym oraz ofiarom przemocy w rodzinie z obszaru gminy-Boh.Stalingradu)	Razem:	239 416,15	256 557,77	199 652,47	207 987,03
		środki własne gminy	239 416,15	256 557,77	199 652,47	207 987,03
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	85395 Pozostała działalność (projekt "Razem możemy więcej"- pilotażowe wdrażanie standardów usług w zakresie bezdomności i przetestowania Modelu Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności)	Razem:	0,00	212 842,84	138 820,12	0,00
		środki własne gminy				0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	212 842,84	138 820,12	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
	Razem:	Razem:	257 513,97	497 885,33	384 461,45	256 593,28
		środki własne gminy	257 513,97	285 042,49	245 641,33	256 593,28
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	212 842,84	138 820,12	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00

Cel 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży

Działanie 1. Działania podejmowane w celu zapewnienia pomocy rodzinom oraz w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2011	2012	2013	2014
1.	85206 Wspieranie rodziny (realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny- wynagrodzenia i inne koszty związane z zatrudnieniem asystentów rodzin)	Razem:	0,00	119 607,01	196 664,27	348 011,99
		środki własne gminy	0,00	42 602,60	117 009,53	187 414,61
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	77 004,41	79 654,74	160 597,38
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	85201 Placówki opiekuńczo wychowawcze (opłaty za wychowanków pochodzących z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo- wychowawczych)	Razem:	0,00	19 606,50	99 719,93	253 881,25
		środki własne gminy	0,00	19 606,50	99 719,93	253 881,25
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	85204 Rodziny zastępcze (opłaty za wychowanków pochodzących z gminy przebywających rodzinach zastępczych)	Razem:	0,00	15 804,83	54 737,51	124 120,16
		środki własne gminy	0,00	15 804,83	54 737,51	124 120,16
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (koszty działania zespołu interdyscyplinarnego)	Razem:	5 269,00	3 999,26	41 781,07	48 031,61
		środki własne gminy	5 269,00	3 999,26	41 781,07	48 031,61
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
	Razem:	Razem:	5 269,00	159 017,60	392 902,78	774 045,01
		środki własne gminy	5 269,00	82 013,19	313 248,04	613 447,63
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	77 004,41	79 654,74	160 597,38
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00

Działanie 2: Działania podejmowane w celu wsparcia dzieci i młodzieży w okresie edukacji.

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2011	2012	2013	2014
1.	85415 Pomoc materialna dla uczniów (stypendia i zasiłki szkolne)	Razem:	292 219,20	914 976,40	1 459 945,20	1 598 395,20
		środki własne gminy	58 443,84	281 457,40	529 342,20	319 679,04
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	233 775,36	633 519,00	930 603,00	1 278 716,16
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (z wyłączeniem zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnych zasiłków opiekuńczych oraz składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe opłacane za niektóre osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy)	Razem:	11 271 268,06	10 966 087,61	11 388 448,95	10 234 257,02
		środki własne gminy				
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	11 271 268,06	10 966 087,61	11 388 448,95	10 234 257,02
3.	85214 Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (odpłatność za pobyt dzieci w przedszkolu)	Razem:	70 184,06	55 190,99	56 577,50	45 341,70
		środki własne gminy	70 184,06	55 190,99	56 577,50	45 341,70
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	85295 Pozostała działalność (posiłki w szkołach i przedszkolach w ramach programu rządowego "Pomoc państwa w zakresie żywienia")	Razem:	752 700,58	887 549,13	1 084 083,39	1 017 923,19
		środki własne gminy	264 089,89	289 962,13	514 019,09	389 000,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	488 610,69	597 587,00	570 064,30	628 923,19
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem:		Razem:	12 386 371,90	12 823 804,13	13 989 055,04	12 895 917,11
		środki własne gminy	392 717,79	626 610,52	1 099 938,79	754 020,74
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	722 386,05	1 231 106,00	1 500 667,30	1 907 639,35
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	11 271 268,06	10 966 087,61	11 388 448,95	10 234 257,02

Cel 3. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym

Działanie 1: Działania w zakresie opieki i aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych.

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2011	2012	2013	2014
1.	85228 – Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	Razem:	1 007 856,50	957 210,00	801 896,74	1 022 467,60
		środki własne gminy	896 706,50	864 030,00	732 317,96	944 031,80
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	111 150,00	93 180,00	69 578,78	78 435,80
2.	85202 Domy pomocy społecznej (opłata za pobyt mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej)	Razem:	1 405 699,30	1 689 441,61	1 962 429,22	2 113 717,32
		środki własne gminy	1 405 699,30	1 689 441,61	1 962 429,22	2 113 717,32
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	85203 Ośrodek wsparcia (koszty funkcjonowania Dziennego Domu Pomocy przy ul. Kondratowicza w tym koszty wyżywienia)	Razem:	542 818,56	589 626,88	661 076,77	636 119,35
		środki własne gminy	542 818,56	589 626,88	661 076,77	636 119,35
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	85203 Ośrodek wsparcia (koszty funkcjonowania Centrum Aktywizacji Osób Starszych i Niepełnosprawnych przy ul. Boh.Stalingradu)	Razem:	337 577,39	376 342,39	404 366,48	410 283,00
		środki własne gminy	337 577,39	376 342,39	404 366,48	410 283,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem:		Razem:	3 293 951,75	3 612 620,88	3 829 769,21	4 182 587,27
		środki własne gminy	3 182 801,75	3 519 440,88	3 760 190,43	4 104 151,47
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	111 150,00	93 180,00	69 578,78	78 435,80

Działanie 2: Działania w zakresie wsparcia materialnego osób starszych i niepełnosprawnych.

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2011	2012	2013	2014
1.	85216 Zasiłki stałe (w 2008 i 2009 roku zasiłki te były finansowane w rozdz. 85214)	Razem:	706 499,18	805 039,33	1 128 678,95	1 179 606,52
		środki własne gminy	141 299,84	0,00	0,00	29 694,52
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	565 199,34	805 039,33	1 128 678,95	1 149 912,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekunów i odsetki od zasiłku dla opiekunów, składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe opłacane za niektóre osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy)	Razem:	4 096 378,39	4 816 002,04	4 792 693,48	5 843 493,92
		środki własne gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	4 096 378,39	4 816 002,04	4 792 693,48	5 843 493,92
4.	85295 Pozostała działalność (pomoc finansowa dla osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego oraz dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego)	Razem:	36 500,00	176 000,00	301 430,00	427 700,00
		środki własne gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	36 500,00	176 000,00	301 430,00	427 700,00
	Razem:	Razem:	4 839 377,57	5 797 041,37	6 222 802,43	7 450 800,44
		środki własne gminy	141 299,84	0,00	0,00	29 694,52
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	565 199,34	805 039,33	1 128 678,95	1 149 912,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	4 132 878,39	4 992 002,04	5 094 123,48	6 271 193,92

Pozostałe zadania wyżej niezaliczone

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2011	2012	2013	2014
1.	85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	Razem:	105 395,89	197 028,88	192 712,67	680 651,08
		środki własne gminy	105 395,89	197 028,88	192 712,67	199 231,48
	(koszty obsługi stanowiące 3% wypłaconych świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego)	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	481 419,60
2.	85219 Ośrodki pomocy społecznej	Razem:	3 933 192,27	3 940 773,31	3 993 338,06	4 315 276,03
		środki własne gminy	3 390 050,27	3 415 334,31	3 467 869,67	3 786 888,39
	(utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej, wynagrodzenie opiekuna prawnego oraz koszty obsługi stanowiące 1,5% wypłaconych świadczeń)	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	539 147,00	521 444,00	497 538,00	498 826,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	3 995,00	3 995,00	27 930,39	29 561,64
3.	85295 Pozostała działalność (koszty obsługi stanowiące 3% wypłaconych świadczeń -pomoc finansowa dla osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego oraz dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego)	Razem:	0,00	0,00	0,00	12 606,00
		środki własne gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	12 606,00
Razem:	Razem:	4 038 588,16	4 137 802,19	4 186 050,73	5 008 533,11	
	środki własne gminy	3 495 446,16	3 612 363,19	3 660 582,34	3 986 119,87	
	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00	
	środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	539 147,00	521 444,00	497 538,00	498 826,00	
	środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	3 995,00	3 995,00	27 930,39	523 587,24	
Ogółem	Razem:	30 752 991,53	34 385 263,43	37 808 518,31	37 300 912,16	
	środki własne gminy	10 210 167,55	11 251 108,74	12 389 604,27	11 851 928,13	
	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	503 764,89	1 106 892,70	938 438,33	0,00	
	środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	4 463 850,51	5 870 812,34	7 827 736,11	8 253 394,76	
	środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	15 575 208,58	16 156 449,65	16 652 739,60	17 195 589,27	

Źródło: Dane MOPS w Pile.

**Sprawozdanie za rok 2014
z realizacji
Gminnego Programu
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
Miasta Piły do roku 2015**

Spis treści	Strona
I. Wstęp	5
II. Dane dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Piły	6
III. Informacja o Programie	8
<i>1. Adresaci Programu</i>	8
<i>2. Cel główny i cele operacyjne Programu</i>	8
IV. Realizacja celów i działań programowych w roku 2014	8
<i>1. Opis działań w ramach celu operacyjnego - Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc</i>	9
1.1 Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile	9
1.2 Działalności Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile	12
1.3 Działalność Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile.....	13
1.4 Działalność Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile.....	14
1.5 Działalność Sądu Rejonowego w Pile i Prokuratury Rejonowej w Pile	14
1.6 Działalność pilskich organizacji pozarządowych	16
1.7 Działalność Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Urzędu Miasta Piły.....	17
<i>2. Opis działań w ramach celu operacyjnego - Podnoszenie świadomości mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie</i>	17
2.1 Zwiększenie wiedzy mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie.....	17
2.1.1 Kontynuacja lokalnej kampanii informacyjno – edukacyjnej pt. PRZEMOCY NIE! - POMOCY TAK!.....	17

2.1.2 Organizowanie prelekcji i pogadarek oraz rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych	19
2.2 Prowadzenia wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy	20
2.2.1 Działania profilaktyczne realizowane w przedszkolach.....	20
2.2.2 Działania profilaktyczne realizowane w szkołach.....	21
2.2.3 Działania profilaktyczne realizowane przez Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile	24
2.2.4 Działania profilaktyczne realizowane przez Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile.....	24
2.3 Działalność profilaktyczna wśród dorosłych.....	25
2.3.1 Działalność Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile.....	25
2.3.2 Działalność Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile.....	25
2.3.3 Profilaktyka dla dorosłych realizowana przez jednostki oświatowe.....	26
2.3.4 Działalność profilaktyczna realizowana przez organizacje pozarządowe.....	26
2.4 Doskonalenie kadr pracujących ze sprawcami i ofiarami przemocy w rodzinie.....	27
3. Opis działań w ramach celu operacyjnego - Współpraca pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	30
3.1 Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie	30
3.2 Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	31
V. Wnioski końcowe	39
Spis tabel i wykresów	40
Załączniki.....	41

I. WSTĘP

Rok 2014 był kolejnym, w którym realizowano *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015* przyjęty Uchwałą Rady Miasta Piły Nr XX/263/12 z dnia 24 kwietnia 2012 r. Program ten stanowi podstawę realizacji lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz.1493 ze zm.).

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015 planowany jest do realizacji w latach 2012 – Programu są mieszkańcy Piły, w tym osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie oraz osoby podejmujące działania mające na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.

Niniejsze opracowanie przedstawia działania podjęte na terenie Gminy Piła w roku 2014 w obszarze wspierania rodzin, w których stosowana jest przemoc, podnoszenia świadomości mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie, a także współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przedstawiając szereg działań zrealizowanych w minionym roku w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie naszego miasta wskazano jednocześnie w podsumowaniu niniejszego sprawozdania te obszary, które należy jeszcze wzmocnić, by skutecznie rozwiązywać problemy rodzin uwięzanych przemoc.

Systematyczna ewaluacja Gminnego Programu stanowi podstawę do jego doskonalenia, a co za tym idzie wprowadzenia ewentualnych korekt, nowych rozwiązań wynikających z dynamiki zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz doświadczeń podmiotów realizujących Program.

II. Dane dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Piły

Trudno określić w sposób jednoznaczny skalę zjawiska przemocy w rodzinie zarówno na poziomie ogólnopolskim jak i lokalnym. Zdecydowanie najpoważniejszą trudnością w diagnozowaniu wielkości zjawiska przemocy w rodzinie jest uzyskanie wiarygodnych, rzeczywistych danych, charakteryzujących rozmiar przemocy. Nadal wiele przypadków przemocy w rodzinie nie jest zgłaszanych, głównie z powodu strachu, wstydu oraz braku wiary w skuteczność prawa i obowiązujących procedur. Trudność w jednoznacznym określeniu rozmiarów zjawiska związana jest także z wielością danych zbieranych przez różnorodne instytucje pośrednio i bezpośrednio analizujące przypadki stosowania przemocy w rodzinie, jak również z charakterem tych danych, oraz z faktem stosowania przez instytucje różnorodnych typologii i klasyfikacji zgromadzonych informacji.

Skalę zjawiska na danym obszarze można zatem konstatować na podstawie niektórych danych zgromadzonych przez różne lokalne instytucje. Wyjściowymi danymi na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie w skali naszego miasta mogą być dane z Komendy Powiatowej Policji w Pile.

Najbardziej trafnym spośród dostępnych wskaźników obrazujących skalę zjawiska jest liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez funkcjonariuszy policji. Jak wynika z danych statystycznych Komendy w roku ubiegłym na terenie Piły przeprowadzono **712 interwencji** domowych. W ich wyniku zatrzymano **30** osób podejrzanych, że stosują przemoc w rodzinie. W 2014 roku policjanci KPP w Pile sporządzili **214** formularzy „Niebieska Karta-A”, w tym na terenie Gminy Piła wypełnili ich **148**. Część z tych kart dotyczyła kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej już procedury.

Poniższa tabela przedstawia strukturę rodzin objętych interwencją policji.

Tabela. 1 Struktura rodzin objętych interwencją w 2014

wyszczególnienie	mężczyźni	kobiety	małoletni/ nieletni	ogółem
ofiary przemocy w rodzinie	19	200	168	387
sprawcy przemocy w rodzinie	195	19	3	217

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Pile

Analizując dane zawarte w tabeli zauważa się, że zdecydowaną większość wśród sprawców przemocy w rodzinie stanowią mężczyźni – niespełna **91 %**. Ofiarami przemocy natomiast są najczęściej kobiety oraz dzieci, grupa ta stanowi ponad **95 %** wszystkich ujawnionych ofiar przemocy domowej. Tendencja ta utrzymuje się od wielu lat. Zatem, podobnie jak w latach ubiegłych, przede wszystkim do kobiet i dzieci należy kierować ofertę przeznaczoną dla ofiar przemocy (pomoc psychologiczną i prawną, grupy wsparcia, schronienie itp.), natomiast dla mężczyzn organizować działania w postaci programów korekcyjno-edukacyjnych i innych, mających na celu pozytywną zmianę dotychczasowych zachowań.

Istotnym problemem występującym w rodzinach dotkniętych przemocą jest nadużywanie alkoholu, głównie przez sprawców przemocy. Potwierdzają to policyjne statystyki: aż **135 sprawców** przemocy domowej (ponad **62 %** wszystkich sprawców) w trakcie interwencji policji znajdowało się pod wpływem alkoholu.

W roku 2014 Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile wystąpiła do Sądu Rejonowego w Pile o przymusowe leczenie **81** osób. Natomiast kuratorzy II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej prowadzili **132 sprawy** dotyczące nadużywania alkoholu przez członka rodziny. Część tych spraw prowadzona była w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to zjawisko, które może mieć charakter jednorazowego albo powtarzającego się działania naruszającego prawa lub dobra osobiste członka rodziny. Z uwagi na częstotliwość zachowań sprawców przemocy, czyny te są w różny sposób kwalifikowane pod względem prawnym. Jeżeli przemoc w rodzinie ma charakter umyślnych, długotrwałych i powtarzających się zachowań sprawcy, polegających na zadawaniu zależnej od niego ofierze cierpień psychicznych i fizycznych, mamy do czynienia z przestępstwem znęcania się, za które grozi kara pozbawienia wolności.

W roku ubiegłym Komenda Powiatowa Policji w Pile prowadziła **83 postępowania** o znęcanie się, z tego **38 postępowania** przekazano aktem oskarżenia do Sądu Rejonowego w Pile. Z danych Prokuratury Rejonowej w Pile natomiast wynika, że w roku 2014 w Prokuraturze zarejestrowano łącznie **120 spraw** dotyczących przemocy fizycznej i psychicznej stosowanej wobec ofiar przestępstw z Gminy Piła, z czego **42 sprawy** zakończone zostały skierowaniem aktów oskarżenia do właściwego sądu.

Według danych uzyskanych z Sądu Rejonowego w Pile, do końca 2014 roku prowadzonych było **41 postępowań** wykonawczych za czyny z art. 207 §1 kodeksu karnego, tzn. znęcania się fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny.

III. Informacja o Programie

1. Adresaci Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015 zakłada realizację celów i działań skierowanych do:

- osób dotkniętych przemocą domową
- specjalistów działających w obszarze wspierania rodzin z problemem przemocy
- lokalnej społeczności.

2. Cel główny i cele operacyjne Programu

Celem głównym **Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015** jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, zapewnienie ochrony jej ofiarom oraz skuteczne oddziaływanie na jej sprawców.

Wyznaczono następujące cele operacyjne:

1. Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc
2. Podniesienie świadomości mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie
3. Zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

IV. Realizacja celów i działań programowych w roku 2014

Dla osiągnięcia celów programowych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Pile w roku 2014 zrealizowano szereg niżej wymienionych działań.

1. Opis działań w ramach celu operacyjnego - Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc

Piła należy do tych gmin, w których wspieraniem rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej zajmuje się wiele osób i instytucji. Jako jedna z nielicznych gmin znajdujących się na terenie Wielkopolski, Piła posiada placówki zapewniające kompleksowe, specjalistyczne wsparcie osobom doznającym przemocy, w tym miejsca całodobowego pobytu.

Kluczowymi instytucjami działającymi w obszarze wspierania rodzin dotkniętych przemocą, są Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile z Ośrodkiem Wsparcia przy ul. Bohaterów Stalingradu 23, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile przy ul. Rydygiera 23 oraz Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile przy ul. Polnej 3.

1.1 Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile realizował zadania skierowane do rodzin z problemem przemocy zasadniczo, w oparciu o *ustawę o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.* oraz *ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. W roku 2014 ośrodek objął wsparciem społecznym **61 rodzin** liczących ogółem **194 osoby**, w których wystąpił problem przemocy domowej, w których wystąpił problem przemocy domowej.

Rodziny te skorzystały z następujących form pomocy:

- zasiłków pieniężnych w ramach ustawy o pomocy społecznej
- zasiłków na zakup żywności realizowanych w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”
- posiłków (w tym w jednostkach oświatowych dla dzieci i młodzieży)
- schronienia
- skierowania dzieci i młodzieży do udziału w różnych formach wypoczynku.

Poniżej przedstawiono zestawienie przyznanych świadczeń.

Tabela. 2 Formy wsparcia rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie w 2014

Lp.	Rodzaj świadczenia	forma świadczeń	kwota świadczeń	liczba świadczeń
1.	Zasiłek okresowy	finansowa	81.672	209
2.	Zasiłek stały	finansowa	6.044	18
3.	Zasiłek celowy, w tym specjalny zasiłek celowy	finansowa	14.646	50
4.	Świadczenia pieniężne za zakup posiłku lub żywności	finansowa	48.390	143
5.	Zakup posiłku	niefinansowa	30.373	5.602
6.	Schronienie	niefinansowa	16.291	917
7.	Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	niefinansowa	22.448	1.743
8.	Zasiłek celowy na pokrycie kosztów pobytu dziecka w żłobku lub przedszkolu	niefinansowa	2.676	35
9.	Zasiłek celowy na zakup opału	niefinansowa	12.308	17
10.	Zasiłek celowy – wypoczynek letni i zimowy	niefinansowa	8.432	23
Razem			243.280	8.757

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile

Jak wynika z powyższej tabeli rodziny dotknięte problemem przemocy w rodzinie otrzymały w roku ubiegłym wsparcie w postaci świadczeń pieniężnych w łącznej kwocie **150.752 zł** oraz w postaci świadczeń o charakterze niepieniężnym o wartości **92.528 zł**. Łącznie na ww. formy wsparcia ośrodek wydatkował kwotę **243.280 zł** to jest średnio **3.988 zł** na jedną rodzinę.

Przyznawaniem ww. świadczeń zajmowali się pracownicy socjalni MOPS w Pile, którzy realizowali także na rzecz ww. rodzin pracę socjalną. Jej celem była pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W tym miejscu podkreślić należy, że pracownicy socjalni udzielali pomocy w postaci pracy socjalnej i poradnictwa socjalnego także wielu innym rodzinom dotkniętym problemem przemocy, które nie korzystały ze świadczeń pomocy społecznej, a które były objęte procedurą „Niebieskie Karty”. Szczegółowe informacje w tej sprawie znajdują się w dalszej części niniejszego opracowania.

Istotną rolę we wsparciu osób doznających przemocy w rodzinie odgrywa specjalistyczne poradnictwo. W tym zakresie MOPS w Pile realizował działania w postaci wspomnianego już poradnictwa socjalnego, a także poradnictwa psychologicznego i prawnego. Poradnictwo udzielane było nieodpłatnie bez względu na dochody rodziny dotkniętej problemem przemocy.

W roku 2014 ośrodek udzielił ogółem **798 specjalistycznych porad**, w tym 560 porad psychologicznych oraz 238 porad prawnych. Osoby doznające przemocy korzystały w szczególności ze wsparcia psychologicznego, udzielanego przez dwóch psychologów, którzy udzieliли ogółem 202 porad. Skorzystały z nich osoby objęte procedurą „Niebieskie Karty”.

Problemem, który współistnieje ze zjawiskiem przemocy domowej jest nadużywanie alkoholu (głównie przez sprawcę przemocy). Spośród **61 rodzin** objętych pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie **15 rodzin** dotkniętych było jednocześnie problemem alkoholizmu, m.in. w tych przypadkach pracownicy socjalni motywowali osoby z problemem alkoholowym do podjęcia lub kontynuowania leczenia odwykowego. Ogółem w roku 2014 leczenie podjęło **135 osób**. W przypadku, gdy osoby nie decydowały się na dobrowolne podjęcie terapii ośrodek występował ze stosownym wnioskiem do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile. W roku 2014 w przypadku **10 osób** ośrodek wystąpił z wnioskiem do Miejskiej Komisji o skierowanie na leczenie.

Osoby z rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej kierowane były także do działającego w strukturze MOPS Klubu Integracji Społecznej. W roku 2014 KIS zrealizował **3 projekty** dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- „Pierwszy krok” - celem projektu było zwiększenie motywacji osób nadużywających alkoholu lub uzależnionych od alkoholu do podjęcia terapii odwykowej i zmiany stylu życia, a tym samym zminimalizowanie możliwości wystąpienia problemu przemocy w rodzinie
- „Porozumienie ma znaczenie” - celem projektu była poprawa umiejętności komunikacji w rodzinie osób dorosłych uwikłanych w problem przemocy domowej
- „Zgrana drużyna rodzinna” - celem projektu była poprawa umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin wielodzietnych, które znajdują się w grupie ryzyka osób zagrożonych przemocą w rodzinie.

Łącznie w projektach KIS uczestniczyły **23 osoby**. Dodać należy, że w ramach projektu „Pierwszy krok” utworzono grupę samopomocową dla osób nadużywających i/lub uzależnionych od alkoholu, które nie podjęły terapii lub uczestniczyły w terapii niesystematycznie, w tej grupie znalazło się 7 osób.

W przypadku, gdy osoby doznające przemocy nie miały możliwości pozostania w swoim środowisku ze względu na zagrożenie ze strony osób stosujących przemoc MOPS w Pile udzielał im wsparcia w postaci schronienia. W działającym w strukturze MOPS Ośrodka Wsparcia przy ul. Bohaterów Stalingradu 23. Ofiary przemocy nie tylko uzyskiwały tam schronienie, ale korzystały również z pomocy specjalistów, w tym pracownika socjalnego, psychologa oraz pedagoga. Ośrodek dysponuje 36 miejscami noclegowymi w 27 pokojach. Z oferty Ośrodka Wsparcia skorzystało ogółem w roku ubiegłym 60 osób, w tym **15 ofiar** przemocy domowej - 7 kobiet, 7 dzieci oraz 1 mężczyzna.

1.2 Działalność Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie mieszczący się w Pile przy ul. Rydygiera 23 to jedna z 3 placówek tego typu działających na terenie Wielkopolski, która swoim działaniem obejmuje obszar północnej Wielkopolski. Z oferty tego ośrodka, dysponującego 25 miejscami, skorzystało w roku ubiegłym ogółem 105 osób, w tym 38 kobiet, 66 dzieci oraz 1 mężczyzna. Z terenu Piły pochodziły **22 osoby**. Ośrodek świadczył pomoc w zakresie:

- **interwencyjnym**, m.in. poprzez: zapewnienie schronienia na okres do 3 miesięcy, ochronę ofiary przemocy w rodzinie przed sprawcą przemocy, udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej
- **terapeutyczno-wspomagającym**, m.in. poprzez: udzielanie poradnictwa psychologicznego, socjalnego, wychowawczego, prawnego, prowadzenie grupy wsparcia i grupy terapeutycznej dla ofiar przemocy w rodzinie, udzielanie pomocy terapeutycznej
- **socjalno-bytowym**, m.in. poprzez: zapewnienie całodobowego pobytu, wyżywienia oraz środków czystości
- **działalności terapeutycznej**, m.in. poprzez: prowadzenie terapii indywidualnych i grupowych, mediacji między małżonkami, oraz zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci.

W okresie od 01 lipca do 30 listopada 2014 r. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile, przy współpracy z organizacją pozarządową - Pilskim Centrum Pomocy Bliźniemu „Monar-Markot”, objął działaniami korekcyjnymi 15 sprawców przemocy domowej w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego.

1.3 Działalność Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile

W roku 2014 działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą domową realizował również **Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile przy ul. Polnej 3**. Ich zestawienie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Działania realizowane na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą domową przez Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile

lp.	Rodzaj działania	Liczba korzystających
1.	Poradnictwo prawne dla osób dotkniętych przemocą	127 osób
2.	Konsultacje psychologiczne	181 osób
3.	Terapia indywidualna dla ofiar przemocy	36 osób (280 sesji)
4.	Terapia indywidualna dla osób współuzależnionych	17 osób (72 sesje)
5.	Psychoterapia dla sprawców przemocy	8 osób (12 miesięcy)
6.	Konsultacje specjalisty terapii uzależnień	103 osoby
7.	Program terapeutyczny	47 osób (4 grupy)

Źródło: Dane Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile

W 2014 r. do Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile wpłynęły **183 wnioski** o leczenie odwykowe. Wszystkie z ww. wniosków zostały rozpatrzone pozytywnie, w związku z czym wydano **183 skierowania** na leczenie. W stosunku do ww. Ośrodek dodatkowo wydał **68 skierowań** do biegłych sądowych Komisji o przeprowadzenie badań w zakresie uzależnienia.

Na podstawie ww. wniosków Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile wystąpiła do sądu o przymusowe leczenie dla **81 osób**. W ramach swoich kompetencji Komisja motywowała uczestników postępowania do podejmowania

kroków prawnych w zakresie przemocy. Uczestnicy postępowań mieli zapewnioną również pomoc prawną. Łącznie liczba wniosków, które wpłynęły do MKRPA w Pile w 2014 r. z różnych instytucji, a które dotyczyły problemu przemocy w rodzinie wyniosła **150**.

1.4 Działalność Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile

Działania o charakterze wspierającym skierowane do osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej prowadził także **Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile** przy ul. Sikorskiego 19. Polegały one m.in. na:

- przeprowadzaniu mediacji rodzic – nastolatek, mających na celu rozwiązanie sytuacji konfliktowych we wzajemnych relacjach
- udzielaniu pomocy terapeutycznej dla dzieci i młodzieży
- prowadzeniu porad indywidualnych dla uczniów i rodziców
- współpracy ze szkołami, kuratorami sądowymi, pracownikami socjalnymi i asystentami rodzin w celu znalezienia najkorzystniejszych rozwiązań problemów rodzin znajdujących się pod opieką ZPP-P w Pile
- prowadzeniu poradni:
  - Punktu Porad Wychowawczych
  - Punktu Informacji o Uzależnieniach
  - Punktu Porad Seksuologicznych
  - Pogotowia Młodzieżowego.

1.5 Działalność Sądu Rejonowego w Pile i Prokuratury Rejonowej w Pile

Problem przemocy w rodzinie dotyczył także osób, które swoim działaniem obejmowały dwa **Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej** przy Sądzie Rejonowym w Pile (ds. rodzinnych i nieletnich oraz dla dorosłych). Zespoły te w roku ubiegłym podejmowały zadania mające na celu zdiagnozowanie sytuacji w rodzinach dotkniętych problemem przemocy w następujących przypadkach:

- po wpłynięciu informacji z KPP o interwencji w rodzinie
- po wpłynięciu informacji z MOPS o wgląd w sytuację rodziny
- po wpłynięciu ze szkoły wniosku o wgląd w sytuację rodzinną dziecka.

Poszczególne kuratorzy ds. dorosłych w ramach sprawowanych nadzorów nad sprawcami przemocy, wobec których orzeczono nadzór (ograniczono władzę rodzicielską poprzez nadzór kuratora lub zastosowano nadzór w sprawie o przymusowe leczenie

odwykowe) wskazywali miejsce gdzie można otrzymać poradnictwo prawne dla osób doświadczających przemocy i pokrzywdzonych przestępstwem, oferowali pomoc osobom pokrzywdzonym w ustaleniu miejsc, w których mogą znaleźć schronienie, wsparcie psychologiczne oraz inną pomoc. Motywowali sprawców przemocy do podjęcia terapii (w tym uzależnień) lub uczestnictwa np. w programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy, a także motywowali do zachowania abstynencji. Pracowali też z całą rodziną, środowiskiem sąsiedzkim, jeżeli zachodziła taka konieczność oraz z instytucjami i organizacjami pomocnymi w resocjalizacji osób skazanych.

W ramach bieżącej działalności prokuratorzy **Prokuratury Rejonowej w Pile** w roku ubiegłym udzielali porad prawnych osobom zgłaszającym się do tej instytucji, często w kwestii złożenia zawiadomienia o przestępstwie. W 2014 r. przyjęli łącznie 823 interesantów. Poszczególni prokuratorzy na bieżąco przyjmowali zawiadomienia o przestępstwach oraz nadzorowali prowadzone postępowania przygotowawcze.

W sytuacjach, gdy istniały ku temu podstawy prawne, w toku postępowań przygotowawczych stosowano wobec podejrzanych o popełnienie przestępstwa, związanego ze stosowaniem przemocy wobec członka rodziny, środki zapobiegawcze w postaci dozoru policji, połączonego z zakazem kontaktowania się oraz zbliżania do pokrzywdzonego. Wobec **6 osób** zastosowano dozór policji połączony z zakazem zbliżania i kontaktowania się z pokrzywdzonym.

Również w uzasadnionych przypadkach prokuratorzy kierowali do sądu wnioski o zastosowanie wobec podejrzanego środka zapobiegawczego o charakterze izolacyjnym w postaci tymczasowego aresztowania. W roku 2014 wobec **17 osób** Sąd Rejonowy w Pile, na wniosek pilskiej Prokuratury, zastosował środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

W ramach corocznej akcji „Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem”, która w roku ubiegłym odbyła się w dniach 24 lutego – 01 marca 2014 r., prokuratorzy Prokuratury Rejonowej w Pile udzielali porad prawnych, z których skorzystało 10 osób. Podczas trwania akcji również policjanci z Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Pile przyjmowali osoby pokrzywdzone, w ramach wyznaczonych dyżurów.

1.6 Działalność pilskich organizacji pozarządowych

Działania wspierające rodziny dotknięte przemocą domową realizowały także **organizacje pozarządowe**, w tym wspomniane Pilskie Centrum Pomocy Bliźniemu „Monar - Markot”, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Pile oraz Akcja Humanitarna „Życie” Oddział w Pile. Ta ostatnia w okresie od 01 maja do 31 grudnia 2014 r. prowadziła Punkt Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przepięstwem, który oferował mieszkańcom miasta:

- bezpłatną pomoc prawną (porady prawne, pomoc w sporządzaniu pism m.in. pozwów, wniosków itp.)
- bezpłatną pomoc psychologiczną (konsultacje, poradnictwo, interwencja kryzysowa)
- mediacje prowadzone celem naprawienia relacji, dialogu pomiędzy stronami konfliktu oraz umożliwienie ofiarom przemocy uzyskania zadośćuczynienia w żądanej formie przy zachowaniu bezpośredniego wpływu na przebieg postępowania
- interwencje kryzysowe polegające na skierowaniu osoby potrzebującej do właściwej placówki, znalezieniu miejsca pobytu czasowego, wsparciu socjalnym, psychologicznym oraz prawnym
- jednorazowe zapomogi w formie zakupu żywności lub bonów żywnościowych
- zwrot kosztów za przejazdy dla osób korzystających z pomocy punktu
- dla osób uczestniczących w terapii, konsultacji prawnej lub dla uczestniczących w rozprawach - możliwość pozostawienia na ten czas dziecka pod opieką pracowników punktu i wolontariuszy.

Dodatkowo pracownicy Punktu oferowali pomoc informacyjną, wskazywali instytucje, do których najlepiej zgłosić się z problemami. Zapewniali także wsparcie i pomoc w kontaktach z innymi jednostkami, w tym: policją, sądami, prokuraturą, służbami pomocy społecznej, szkołami, szpitalami oraz organizacjami pozarządowymi, kościelnymi i innymi w zakresie świadczenia pomocy osobom pokrzywdzonym przestępiwem. Łącznie z pomocy Punktu skorzystało **56 osób**.

W celu poprawy sytuacji dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie **Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział w Pile** poprzez działanie wolontariuszy i działaczy przez cały rok niosło pomoc materialną, organizowało dożywanie, leczenie i rehabilitację dzieci,

organizowało opiekę w świetlicach socjoterapeutycznych, wypoczynek letni i zimowy, propagowało sport i kulturę fizyczną oraz rekreację. W 2014 r. w Okręgu Pilskim odbyło się 10 półkolonii, w których wzięło udział 442 dzieci, 1 kolonia wyjazdowa na Słowację dla 30 uczestników, TPD skierowało i sfinansowało także udział 70 dzieci w wypoczynku realizowanym przez innych organizatorów. W ramach TPD działał również Społeczny Rzecznik Praw Dziecka, który podejmuje interwencje i udziela pomocy w szczególnie trudnych sytuacjach dzieci i ich rodzin.

1.7 Działalność Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Urzędu Miasta Piły

Niewątpliwie istotne znaczenie w pomocy ofiarom przemocy domowej, które nie posiadają tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, jest zapewnienia im możliwości uzyskania lokalu mieszkalnego. Zagadnieniem tym zajmuje się **Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Urzędu Miasta Piły**.

Podstawę prawną do udzielenia pomocy w uzyskaniu mieszkania z zasobu Gminy Piła osobom dotkniętym przemocą w rodzinie jest *Uchwała Nr XLII/554/14 Rady Miasta Piły z dnia 25 lutego 2014 r. w sprawie zasad gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Piła*, która w § 3 ust. 1 ww. stanowi, że lokale i lokale socjalne mogą być wynajmowane osobom, które nie mają zaspokojonych potrzeb mieszkaniowych i osiągają dochody w granicach określonych w tej uchwale. Z kolei, w § 4 ust. 1 uchwały ustalono krąg osób, które nie mają zaspokojonych potrzeb mieszkaniowych. Do osób tych należą, między innymi, osoby zamieszkujące z osobą skazaną prawomocnym wyrokiem Sądu za znęcanie się nad nią (nad rodziną) bądź zmuszone do opuszczenia mieszkania, z uwagi na niemożność zamieszkiwania wspólnie z osobą skazaną za znęcanie się. Na podstawie ww. uregulowań w 2014 r. umowę najmu na lokal mieszkalny z zasobu Gminy Piła zawarły **2 osoby** dotknięte problemem przemocy domowej.

2. Opis działań w ramach celu operacyjnego - Podnoszenie świadomości mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie

2.1 Zwiększenie wiedzy mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie

2.1.1 Kontynuacja lokalnej kampanii informacyjno–edukacyjnej pt. PRZEMOCY NIE! - POMOCY TAK!

Celem kampanii było upowszechnienie wśród lokalnej społeczności informacji o instytucjach świadczących w naszym mieście pomoc ofiarom przemocy w rodzinie. Adresatami kampanii były osoby dotknięte przemocą oraz instytucje udzielające wsparcia rodzinie. W ramach kampanii wydrukowano oraz przekazano do dystrybucji kolejną już transzę ulotek, zawierających informacje o instytucjach i osobach, działających na terenie Piły, które udzielają wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.

Ponadto w roku 2014 opracowano i zlecono druk kalendarzy tematycznych, skierowanych głównie do pracowników placówek ochrony zdrowia, także z myślą o pozostałych instytucjach uprawnionych do wszczęcia i prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”, zawierające instrukcję oraz informację o obowiązku podjęcia działań w sytuacji stwierdzenia przemocy w rodzinie. Kalendarze otrzymały niżej wymienione instytucje:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile
- Komenda Powiatowa Policji w Pile
- Sąd Rejonowy w Pile
- Prokuratura Rejonowa w Pile
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Pile
- Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych w Pile
- jednostki oświaty działających zarówno na poziomie gminnym jak i powiatowym
- placówki ochrony zdrowia (szpital, poradnie rodzinne i specjalistyczne).

Opracowany przez Zespół projekt kalendarza przedstawia załącznik nr 1.

W roku ubiegłym zakupione zostały również pakiety profesjonalnych materiałów z zakresu profilaktyki (poradniki, ulotki, plakaty: „*Na granicy pomiędzy szczęściem, a rozpadem rodziny leży przemoc*”, „*Zrób pierwszy krok! Skorzystaj z procedury Niebieskie Karty*”, „*Przemoc w rodzinie-problem do rozwiązania*”, „*Przeciwdziałanie przemocy wobec dziecka*”), opracowane przez Oficynę Profilaktyczną z Krakowa. Materiały te kierowane były do ofiar przemocy, sprawców i świadków przemocy domowej oraz przedstawicieli służb, instytucji, rodziców i opiekunów dzieci oraz przedstawicieli służb i instytucji.

Zakupione materiały profilaktyczne przedstawia załącznik nr 2.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile na swojej stronie internetowej na bieżąco publikował i aktualizował informacje z zakresu tematyki przeciwdziałania przemocy w

rodzinie, instytucji niosących pomoc ofiarom przemocy domowej, przepisów i procedur stosowanych wobec rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie. Dodatkowo na stronie internetowej publikowano informacje dot. kampanii, wydarzeń i inicjatyw z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- kampanii społecznej Rzecznika Praw Dziecka „*Jestem mamy i taty*”
- kampanii „*Lekarzu, reaguj na przemoc*”
- kampanii społecznej Rzecznika Praw Dziecka „*Bicie uczy, ale tylko złych rzeczy*”
- kampanii „*16 dni przeciwko przemocy wobec kobiet*”
- inicjatywy „*Tydzień pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem*”
- akcji „*Niebieski Parasol 2014*”.

Pilskie jednostki oświatowe brały udział w kampaniach społecznych Rzecznika Praw Dziecka, w tym; „*Reaguj na przemoc wobec dzieci – masz prawo*” oraz kampanii dotyczącej praw dziecka „*Dziecko to też człowiek*”.

2.1.2 Organizowanie prelekcji i pogadarek oraz rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych

W pilskich jednostkach oświatowych, zarówno szczebla gminnego jak i powiatowego, przekazywano informacje związane z tematyką przemocy, które skierowane były do uczniów i ich rodziców m.in. za pośrednictwem stron internetowych, opracowanych informatorów, w formie gazetek szkolnych, pogadarek i prelekcji dla uczniów, realizowanych przez nauczycieli. W pilskich szkołach organizowano m.in.:

- prelekcje dla rodziców – „*Jak pomóc dziecku, które ma problemy?*”, „*Zachowania przemocowe w środowisku rówieśniczym*”, „*Nowe sposoby odurzania się dzieci i młodzieży*”, „*Jak wzmacniać poczucie własnej wartości u dziecka*”, „*Trudności okresu dojrzewania dzieci z niepełnosprawnością intelektualną*”, „*Asertywność lepsza od agresji*”, „*Zagrożenia dla zdrowia i życia ze strony używek*”, „*Jak budować sukces dziecka?*”, „*Jak wspierać nastolatka w radzeniu sobie z problemami życiowymi*”
- prelekcje i pogadanki dla młodzieży pod tytułem „*Sposoby zapobiegania i radzenia sobie z agresją*”, „*Jak radzić sobie ze stresem*”, „*Zachowań ryzykownych młodzieży*”, „*Zasady bezpieczeństwa w szkole*”, „*Możliwości*”

wsparcia w sytuacji zetknięcia się z przemocą”, „Tolerancja” oraz „Bezpieczny w sieci”

- prelekcje z udziałem przedstawicieli MOPS w Pile na temat oferty pomocowej w ramach programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- spotkania z przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji w Pile na temat *„Odpowiedzialności karnej nieletnich”*, a także *„Odpowiedzialności karnej związanej z posiadaniem środków psychoaktywnych”*, *„Odpowiedzialności karnej za popełnione czyny niedozwolone”*, *„Odpowiedzialności prawnej nieletnich po ukończeniu 13 roku życia”*
- spotkania z rodzicami.

Na wspomnianych spotkaniach rozpowszechniano wśród rodziców informacje dotyczące procedury „Niebieskie Karty”, przekazywano broszury i plakaty wyjaśniające pojęcia, zakres działania szkoły w temacie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także udostępniano adresy i telefony placówek i osób udzielających pomocy.

W wielu pilskich instytucjach informacje na temat przemocy w rodzinie zostały wyeksponowane w gablotach i na specjalnie do tego celu przygotowanych tablicach informacyjnych (szczegóły zostały opisane w dalszej części niniejszego opracowania, dotyczącej działalności Zespołu Interdyscyplinarnego).

Poszerzanie wiedzy mieszkańców naszego miasta w zakresie problematyki przemocy w rodzinie odbywało się również w ramach bieżącej działalności zawodowej pracowników socjalnych (w ramach poradnictwa socjalnego), pedagogów szkolnych (w ramach pracy z dzieckiem i rodziną), policjantów (w ramach interwencji oraz działań dzielnicowych), kuratorów sądowych (w ramach prowadzonych nadzorów), prokuratorów (w ramach prowadzonych postępowań przygotowawczych), specjalistów z Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (w ramach pracy z ofiarą i sprawcą przemocy).

2.2 Prowadzenia wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy

2.2.1 Działania profilaktyczne realizowane w przedszkolach

We wszystkich przedszkolach publicznych w ramach zajęć edukacyjno-wychowawczych realizowano działania profilaktyczne dostosowane do możliwości psychofizycznych dzieci, w tym m.in.: działania zapobiegające agresji i przemocy

podejmowane we wszystkich grupach wiekowych, zajęcia dotyczące prawidłowego rozwoju emocjonalnego, przeciwdziałaniu agresji, pozytywnych zachowań społecznych, zabawy niwelujące agresywne zachowanie. Przez cały rok realizowano program edukacyjno-wychowawczy: „Przedszkolak poznaje dobre obyczaje”. W grupach przedszkolnych wprowadzono też „Kodeks Przedszkolaka”.

Ponadto prowadzono zajęcia wychowawczo - dydaktyczne związane z tematem bezpieczeństwa, podczas których wprowadzane były również zagadnienia profilaktyczne dotyczące przemocy rówieśniczej. Realizowano: programy profilaktyczne „Moje dziecko idzie do szkoły”, „Bądźmy zdrowi więc działamy”, tygodniowe cykle zajęć „Dzieci takie jak my”, „Bezpieczne wakacje”, teatr profilaktyczny „Katalog zagrożeń”. Zrealizowano innowację pedagogiczną „Jak w przedszkolu zapoznać dzieci z ich prawami i obowiązkami?” i „Jak chronić dziecko przed złem?” którą objęto 100 dzieci i ich rodziców (w Przedszkolu Publicznym Nr 7). Wykorzystanie programu autorskiego „Program terapeutyczny dla dzieci z wysokim wskaźnikiem zachowań agresywnych” (w Przedszkolu Publicznym Nr 1) . Dodatkowo prowadzono zajęcia relaksacyjne obniżające napięcie emocjonalne w grupie przedszkolnej, utworzono w salach kąciki emocji pozytywnych i negatywnych, prowadzono bajkoterapię z wykorzystaniem bajek terapeutycznych, zabawy wyciszające oraz relaksacyjne a także organizowano spotkania z przedstawicielami instytucji Policji i Straży Miejskiej (przeciwdziałanie przemocy, zapobieganie patologiom).

2.2.2 Działania profilaktyczne realizowane w szkołach

W szkołach podstawowych, zespołach szkół i gimnazjach, w ramach realizacji szkolnych programów (wychowawczego i profilaktycznego), działania kierowano do wszystkich uczniów. Odbły się m.in.:

- zajęcia profilaktyczno-wychowawcze z zakresu przemocy i agresji, prowadzone w poszczególnych klasach przez (wychowawców, pedagogów, dyrektorów placówek), zgodnie z potrzebami środowiska i stosownie do etapu rozwojowego uczniów
- warsztaty oraz programy profilaktyczne przeprowadzone przez przedstawicieli Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile dla wszystkich poziomów klas (zajęcia odbyły się w Szkole Podstawowej Nr 1, Szkole Podstawowej Nr 4, Zespole Szkół Nr 2 oraz Gimnazjum Nr 5)
- warsztaty oraz diagnozy przeprowadzone przy współudziale przedstawicieli

Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile, które odbyły się w m.in. w Szkole Podstawowej Nr 2, Szkole Podstawowej Nr 4, Szkole Podstawowej Nr 5, Zespole Szkół Nr 1, Zespole Szkół Nr 2, Zespole Szkół Nr 3 oraz Gimnazjum Nr 4.

W szkołach, dla których organem prowadzącym jest gmina, realizowano ponadto następujące działania:

- pogadanki z dziećmi klas I-III na temat agresji i przemocy
- „*ABC dobrego wychowania*” – zajęcia warsztatowe dla dzieci klas I-III dot. przestrzegania zasad właściwego zachowania i bezpieczeństwa
- konkurs dla uczniów klas IV–VI „*Mam swoje prawa – 25 lat Konwencji o Prawach Dziecka*”
- badanie ankietowe uczniów klas V i VI w ramach ewaluacji wewnętrznej dotyczące szeroko pojętego poczucia bezpieczeństwa
- warsztaty dla klas V-VI dotyczące praw człowieka i praw dziecka
- spektakl profilaktyczny dla uczniów klas V, VI pt. „*Tacy jak my*” propagujący równe prawa bez względu na płeć i kolor skóry, oraz unikanie agresji i przemocy
- spotkania uczniów klas VI z przedstawicielem Komendy Powiatowej Policji w Pile w ramach cyklu „*100 pytań do...*” poświęcone między innymi problematyce zachowań agresywnych oraz o tematyce „*Odpowiedzialność prawna nieletnich za popełnione czyny karalne*”
- warsztaty z zakresu cyberprzemocy dla uczniów klas VI
- program edukacyjno-profilaktyczny „*Zero tolerancji dla agresji*”
- całoroczne akcje przeciw przemocy w postaci organizacji Patrolu Uczniowskiego,
- grupowe zajęcia socjoterapeutyczne dla uczniów dotkniętych przemocą (wzmacniano poczucie własnej wartości, przeprowadzono trening asertywności, a także elementy redukcji stresu)
- udział w ogólnopolskim programie „*Szkoła Tolerancji*” – zajęcia warsztatowe
- lekcje wychowawcze i profilaktyczne
- stały monitoring zachowań uczniów poprzez pogadanki, lekcje profilaktyczno-wychowawcze oraz działania interwencyjne w sytuacjach pojawiającej się agresji (działania na poziomie uniwersalnym, selektywnym, wskazującym) pt. „*Zasady bezpieczeństwa*”, „*Zasady bezpieczeństwa w domu i poza domem*”, „*Jak rozpoznać zachowania agresywne*”, „*Zatrzymajmy agresje razem*”, „*Agresja i*

przemoc w klasie i w szkole”, „*Zachowania agresywne – co to znaczy?*”, „*Umiejętność funkcjonowania w sytuacjach konfliktowych...układanie zakończenia*”

- cykliczne spotkania z psychologiem uczniów przejawiających zachowania agresywne
- warsztaty dla grupy uczniów na temat samookaleczania się „*Trudne emocje - wróg czy przyjaciel?*”
- zajęcia warsztatowe dla grupy uczniów „*Poznaj siebie*” (skierowane do uczniów z grupy ryzyka).

W szkołach na terenie Piły, dla których organem prowadzącym jest powiat, realizowano następujące działania:

- upowszechnienie materiałów edukacyjnych w formie gazetek szkolnych
- przeprowadzenie zajęć o tematyce „*Zjawisko agresji i przemocy oraz niktynizmu*”, „*Zajęcia dotyczące przemocy fizycznej i psychicznej*”, „*Zjawisko mobbingu szkolnego*”
- udział uczniów w zajęciach dotyczących m.in. działań ryzykownych, przemocy w ramach X Tygodnia Edukacji Profilaktycznej pod hasłem „*W szkole dobrze się czujemy, dobry klimat budujemy*”
- lekcje wychowawcze na temat przemocy i agresji zarówno w środowisku rówieśniczym jak i przemocy w rodzinie
- spotkania z rzecznikiem Komendy Powiatowej Policji w Pile na temat profilaktyki, agresji przemocy, odpowiedzialności prawno-karnej nieletnich
- zajęcia warsztatowe dla uczniów dot. tematów „*Odpowiedzialność prawna nieletnich*”, „*Internet a zagrożenie dla nieletnich*”, „*Zachowania przemocowe w środowisku rówieśniczym*”, „*Trzy słowa na „m”*”, „*Wybory młodych dorosłych*”, „*Jak pomóc rówieśnikowi, który ma problemy?*”, „*Korzyści i straty wynikające ze spożywania alkoholu i zażywania używek*”
- zajęcia socjoterapeutyczne dla uczniów szkoły specjalnej
- przeprowadzenie pogadanek z uczniami na temat agresji słownej i cielesnej w ramach programu „*Bezpieczna szkoła - bezpieczny uczeń*”
- przeprowadzenie zajęć przez pracowników Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pile pn. „*Potrafię znaleźć pomoc w trudnych sytuacjach życiowych*”, „*Zapobiegania zachowaniom przemocowym wśród uczniów*”

- przeprowadzenie warsztatów przez terapeutę nt. „*Profilaktyki agresji i uzależnień*”
- mediacje, rozmowy wspierające, pomoc psychologiczna młodzieży, praca z ofiarą przemocy, pomoc materialna i psychologiczna
- zajęcia adaptacyjno–integracyjne dla uczniów klas pierwszych, realizacja programu profilaktycznego nt. „*Jak kontrolować własne emocje*”.

2.2.3 Działania profilaktyczne realizowane przez Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile

Ww. jednostka w swojej ofercie realizowała zajęcia z zakresu profilaktyki uniwersalnej dla uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych:

- „*Jak pomóc koledze, który źle czuje się wśród rówieśników*” – zajęciami objęto uczniów ośmiu klas (łącznie 180 uczniów)
- „*Korzyści z różnic. Kłopoty z podobieństwami*” – zajęciami objęto uczniów dwóch klas (łącznie 42 uczniów)
- „*Radzenie sobie z zaczepkami*” – zajęciami objęto uczniów dwóch klas (łącznie 37 uczniów)
- „*Potrafię znaleźć pomoc w trudnych sytuacjach życiowych*” – zajęciami objęto uczniów siedmiu klas (łącznie 150 uczniów).

2.2.4 Działania profilaktyczne realizowane przez Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile

Podobnie jak w roku 2013, Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile finansował w roku ubiegłym działalność świetlic socjoterapeutycznych, w szkołach: w Szkole Podstawowej Nr 1, Nr 2, Nr 4, Nr 5, Nr 7, Gimnazjum Nr 4, Nr 5, Zespole Szkół Nr 1, Nr 2, Nr 3 oraz w siedzibie Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile. Świetlice działały od poniedziałku do piątku w godz. 15.30 - 18.30. Łącznie do świetlic uczęszczało **275 dzieci**.

Ponadto Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile realizował:

- Program profilaktyczny dotyczący konsekwencji zażywania środków psychoaktywnych - zachowania agresywne wobec otoczenia „*Stop agresji*” -

- przeznaczony dla uczniów szkół średnich. Łączna ilość uczniów objętych programem - 571
- Zajęcia warsztatowe z elementami socjoterapii „*Stop agresji i przemocy*” - przeznaczony dla uczniów klas VI szkół podstawowych i uczniów klas gimnazjalnych - 836
  - Program socjoterapeutyczny „*Alternatywa dla przemocy i agresji*” - przeznaczony dla uczniów z zaburzeniami funkcjonowania społecznego. Łączna ilość uczniów objętych programem - 38
  - Warsztat psychoedukacyjny „*Porozumienie jest możliwe*” - przeznaczony dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Łączna ilość uczniów objętych programem - 27
  - Program psychoaktywny „*Wpływ środków psychoaktywnych na relacje z rówieśnikami*” - przeznaczony dla uczniów IV- VI szkół podstawowych. Łączna ilość uczniów objętych programem – 1270.

2.3 Działalność profilaktyczna wśród dorosłych

2.3.1 Działalność Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile

Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile prowadził warsztaty dla rodziców z rodzin zastępczych: „*Dziecko wykorzystywane seksualnie*”, obejmujące swoim zakresem zagadnienia dotyczące konsekwencji związanych z wykorzystywaniem seksualnym dzieci oraz działań prewencyjnych wobec sprawców przemocy seksualnej (w zajęciach warsztatowych udział wzięło 12 osób). Konferencje edukacyjne dla rodziców rodzin zastępczych „*Różne aspekty przemocy w rodzinie*”- udział wzięło 67 osób, „*Ochrona prawna dziecka*” - udział wzięło 81 osób.

2.3.2 Działalność Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile

Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile prowadził działania edukacyjne, służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych (alternatywnych wobec stosowania przemocy) metod i kompetencji rodziców w formie spotkań grupowych na terenie przedszkoli i szkół. Na terenie Piły w 2014 roku przeprowadzono m.in:

- spotkanie edukacyjne dla grupy 30 rodziców z Przedszkola Nr 11 pt. *„Jak rozwijać samodzielność dziecka”*, *„Pułapki nadopiekuńczości”*
- 2 spotkania edukacyjne dla grupy 34 rodziców w gimnazjach pt. *„Jak rozmawiać z nastolatkiem”*
- spotkania edukacyjne dla grupy 56 rodziców w gimnazjach pt. *„Jak zapobiegać zachowaniom problemowym nastolatków”*
- 4 spotkania edukacyjne dla grupy 109 rodziców dzieci w szkołach podstawowych pt. *„Jak pomóc dziecku, które ma kłopoty w kontaktach z rówieśnikami”*
- warsztaty dla grupy 11 rodziców organizowane na terenie poradni program opracowany na podstawie *„Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały”* Adele Faber i Elanie Mazlish.

2.3.3 Profilaktyka dla dorosłych realizowana przez jednostki oświatowe

Działania profilaktyczne obejmowały:

- warsztaty terapeutyczno-artystyczne dla rodziców, prowadzone przez specjalistów w przedszkolu
- współpracę z rodzicami w zakresie realizacji programów profilaktycznych *„Moje dziecko idzie do szkoły”*, *„Bądźmy zdrowi więc działamy”*
- zajęcia pt. *„Sposoby radzenia sobie ze złością i agresją”*
- prelekcje dla rodziców uczniów szkół podstawowych prowadzone przez psychologa ZPP-P pt. *„Postawy rodzicielskie stymulujące umiejętność rozwiązywania konfliktów między dziećmi”*
- dystrybucja ulotek opracowanych przez pedagoga *„Słowa dają moc”*
- spotkania, wykłady i pogadanki z rodzicami uczniów szkół ponadgimnazjalnych, na których omawiano problematykę profilaktyki agresji i przemocy uczniów względem rodziców, problemów młodych ludzi, pomocy w wyborze właściwej drogi życiowej.

2.3.4. Działalność profilaktyczna realizowana przez organizacje pozarządowe

Poszczególne ogniwa TPD organizowały szkolenia dla rodziców i wychowawców, prowadziły akcje uświadamiające na temat zagrożeń cywilizacyjnych na dzieci i rodziny, włączały się w procesy wychowawcze i opiekuńcze. Organizowano także szkolenia oraz

instruktaże dla rodziców, opiekunów, nauczycieli i działaczy społecznych zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2.4 Doskonalenie kadr pracujących ze sprawcami i ofiarami przemocy w rodzinie

Istotnym ze względu na podnoszenie efektywności pracy z rodziną dotkniętą przemocą działaniem, realizowanym w roku 2014, było doskonalenie kadr pracujących ze sprawcami i ofiarami przemocy w rodzinie. Działania w tym zakresie, głównie udział w konferencjach, organizacja warsztatów i szkoleń, skierowane były m.in. do pracowników jednostek pomocy społecznej (pracowników socjalnych i asystentów rodziny), pracowników jednostek oświatowych (pedagogów szkolnych i nauczycieli szkół oraz przedszkoli), policjantów, kuratorów sądowych, a także pracowników ochrony zdrowia i przedstawicieli organizacji pozarządowych. Inicjatorem i organizatorem ww. form doskonalenia kadr pracujących ze sprawcami i ofiarami przemocy w rodzinie był m.in. Zespół Interdyscyplinarny oraz Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych.

W obszarze doskonalenia kadr zrealizowano następujące przedsięwzięcia:

- konferencja, w której wzięła udział przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego, zorganizowana przez Kuratora Okręgowego Sądu Okręgowego w Poznaniu pt. „*Interwent skuteczny wobec przemocy*”, która odbyła się w dniu 28 listopada 2014 r. w Sądzie Okręgowym w Poznaniu w ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011–2020. W trakcie konferencji omówione zostały, m.in. prawne aspekty działań specjalistów z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie w kontekście aktualnych uregulowań prawnych oraz nowelizacji przepisów w roku 2015. Przedstawiona została informacja o działaniach Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Przybliżona została także idea superwizji jako narzędzia służącego wzrostowi skuteczności pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- szkolenie, w którym uczestniczył członek Zespołu Interdyscyplinarnego – dyrektor MOPS w Pile, zorganizowane przez Instytut Rozwoju Służb Społecznych oraz Stowarzyszenie „Niebieska Linia” zlecone przez Centrum Rozwoju Zasobów

Ludzkich z inicjatywy Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach projektu pn. „Przemocy w rodzinie NIE. Wykształcona kadra zarządzająca instytucjami pomocy i integracji społecznej warunkiem wczesnego rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy w rodzinie”; celem szkolenia było podniesienie poziomu kompetencji kadry zarządzającej instytucji pomocy i integracji społecznej w obszarze standardów postępowania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

- konferencje, szkolenia, zjazdy oraz inne formy kształcenia podyplomowego z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie organizowane i współorganizowane przez Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych z siedzibą w Pile
- dwa szkolenia dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny, przeprowadzone przez członka Zespołu Interdyscyplinarnego, położną – Panią Hannę Jakubowską, dotyczące m.in. symptomów stosowania przemocy fizycznej nad dzieckiem oraz sposobów prawidłowej pielęgnacji i opieki nad noworodkiem
- konferencja „Profilaktyka agresji i przemocy w cyberprzestrzeni”, zorganizowana przez Szkołę Policji w Pile i CDN w Pile, w której udział wzięli przedstawiciele Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile
- szkolenia dot. procedury „Niebieskie Karty” oraz przemocy w rodzinie zorganizowane przez Komendę Powiatową Policji w Pile, skierowane dla policjantów z Komendy Powiatowej Policji w Pile z Ogniw Patrolowo-Interwencyjnych oraz Zespołu Dzielnicowych, policjanci byli zapoznawani z filmami instruktażowymi opracowanymi przez wykładowców ze Szkoły Policji w Katowicach (do dyspozycji było pięć filmów związanych z podjęciem interwencji domowej oraz trzy tematyczne: „Interwencja w sytuacji konfliktu”, „Interwencja dot. przemocy w rodzinie”, „Niebieska Karta”); ponadto policjanci corocznie uczestniczą w szkoleniach poświęconych procedurze Niebieskiej Karty)
- szkolenia i konferencje organizowane przez Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile, w tym:
  - warsztaty dla słuchaczy Szkoły Policji w Pile „Patomechanizmy zachowań przemocowych” – udział wzięło 79 osób
  - warsztaty dla pracowników DPS w Pile „Uzależnienie i współuzależnienie,

przemoc o podłożu alkoholowym- perspektywa osoby pomagającej” - udział wzięło 39 osób

- warsztaty dla kuratorów sądowych, pedagogów, terapeutów „Procedury postępowania w przypadku wystąpienia w przemocy w rodzinie” - udział wzięło 21 osób
  - warsztaty dla pielęgniarek środowiskowych, pedagogów, terapeutów „*Pierwszy kontakt, pierwsza pomoc ofiarom przemocy*” - udział wzięło 15 osób
  - konferencja pt. „*Trudna miłość, czyli o seksualności osób niepełnosprawnych intelektualnie. Osoby niepełnosprawne intelektualnie jako ofiary i sprawcy przemocy seksualnej*” - udział wzięły 82 osoby - przedstawiciele grup zawodowych (pedagodzy, wychowawcy, kuratorzy sądowi, pracownicy pomocy społecznej, policjanci, nauczyciele, psychologodzy, terapeuci itp.)
  - konferencja pt. „*Demoralizacja dzieci i młodzieży w świetle Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii*”- udział wzięło 78 osób - słuchaczy klas policyjnych przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Pile
  - konferencja pt. „*Rola tożsamości w pracy z ofiarą przemocy*” - udział wzięło 85 osób (pedagogów, wychowawców, kuratorów sądowych, pracowników pomocy społecznej, policjantów, nauczycieli, psychologów, terapeutów itp.).
- szkolenia i warsztaty dla nauczycieli:
- konferencja szkoleniowa na temat „Rola tożsamości w pracy z ofiarą przemocy”, „*Przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej wobec dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*”, „*Szkoła wolna od narkotyków i przemocy – sposoby działania, przykłady dobrych praktyk*”, „*Teoria i praktyka interwencji kryzysowej*”, „*Profilaktyka agresji i przemocy w cyberprzestrzeni*”, w której uczestniczyli pedagodzy szkolni i nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych
  - warsztaty pt. „*Rozwój psychoseksualny dzieci i młodzieży- czynniki ryzyka i symptomy wykorzystywania seksualnego*”, „*Demoralizacja dzieci i młodzieży w świetle Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Ustawy o*

przeciwdziałaniu narkomanii”, „*Rola tożsamości w pracy z ofiarą przemocy*”, w których udział wzięli nauczyciele przedszkoli i szkół, pedagogów, wychowawców świetlic socjoterapeutycznych w zorganizowanych przez Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile zajęciach

- zajęcia edukacyjne dla grupy 57 pedagogów szkół podstawowych i gimnazjalnych organizowanych przez Zespół Poradni Psychologiczno–Pedagogicznych w Pile nt. „*Diagnozowania sytuacji wychowawczej w klasie*”, „*Sposobów poprawy sytuacji wychowawczej w klasie*”
- szkolenie Rady Pedagogicznej w formie warsztatów dotyczących wykorzystywania technik coachingowych w pracy nauczyciela-wychowawcy, szkolenie na temat „*Bezpieczeństwo i higiena pracy – interwencja kryzysowa*”, „*Jak radzić sobie z przemocą wśród uczniów w szkole*”, „*Praca z dzieckiem z ADHD w szkole*”, „*Wspieranie rozwoju dziecka młodszego w związku z obniżeniem wieku realizacji obowiązku szkolnego*”
- szkoleniowe Rady Pedagogiczne w zakresie „*Programu Rozwoju Kompetencji Obywatelskich i Społecznych. Edukacja Obywatelska, Edukacja na rzecz Praw Człowieka*”
- akademia pedagoga dotycząca zagadnień „*Stres w szkole – zestresowany uczeń, rodzic, nauczyciel*”, „*Każdy z nas jest wychowawcą*”, „*Wykorzystanie technik coachingowych w pracy pedagoga*”, w której udział wzięła kadra nauczycielska.

Doskonalenie kadr osób pracujących z osobami dotkniętymi problemem przemocy domowej odbywało się również w drodze samokształcenia, w tym w oparciu o materiały edukacyjne dostarczane przez Zespół Interdyscyplinarny.

3. Opis działań w ramach celu operacyjnego - Współpraca pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

3.1 Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie

Diagnozowanie i monitoring problemu przemocy na terenie gminy prowadzony jest w oparciu o dane lokalnych instytucji współpracujących w gminie w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Są to głównie dane Komendy Powiatowej Policji w Pile, Prokuratury

Rejonowej w Pile, Sądu Rejonowego w Pile, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile, Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile, Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile. Dane te gromadzone są w ramach bieżącej działalności tych instytucji i podlegają analizie dokonywanej m.in. przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Diagnoza problemu opiera się zatem głównie na danych statystycznych i ich analizie w tym także w ramach bieżącej sprawozdawczości. Informacje dotyczące zjawiska przemocy zawarte zostały w rozdziale pierwszym niniejszego opracowania oraz w części poświęconej działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.

Monitorowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta prowadzone jest zasadniczo przez osoby udzielające wsparcia rodzinom dotkniętym przemocą, w tym przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, kuratorów zawodowych i społecznych oraz dzielnicowych.

3.2 Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

W roku 2014 kontynuował swoją działalność Zespół interdyscyplinarny powołany przez Prezydenta Miasta Piły w drodze Zarządzenia Nr 149(124) 11 z dnia 16 maja 2011 r. W roku ubiegłym w skład **Zespołu Interdyscyplinarnego** wchodziło 20 przedstawicieli następujących podmiotów:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile – Marzena Amza (przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego), Wanda Kolińska, Izabela Urbanowicz, Monika Bączkowska
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile – Ewa Hołubiec
- Powiatu Pilskiego – Anna Szarzyńska, Joanna Petri, Małgorzata Włodarczyk, Anna Thomas
- Komendy Powiatowej Policji w Pile – Piotr Borek
- Prokuratury Rejonowej w Pile – Magdalena Roman
- Sądu Rejonowego w Pile – Alicja Piechota, Grażyna Jabłońska, Julia Kortus, Elżbieta Półgęsek
- Szpitala Specjalistycznego w Pile – Rafał Fonferek-Szuca
- Placówek oświatowych podlegających gminie – Dorota Gulińska

- Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Zarządu Miejskiego w Pile – Janina Dzida
- Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych z siedzibą w Pile – Hanna Jakubowska, Henryka Grześkowiak.

Do ustawowo określonych zadań Zespołu należy m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie w celu przeciwdziałania temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Dla skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie niezbędna jest kompleksowość podejmowanych działań. Utworzenie sieci współdziałających ze sobą instytucji, koordynowanej przez **zespół interdyscyplinarny** daje szansę na zwiększenie efektów oddziaływań profilaktycznych i pomocowych oraz złagodzenie negatywnych skutków przemocy w przyszłości. Aby współpraca instytucji przebiegała na jak najwyższym poziomie, osoby w niej uczestniczące stale podnoszą swoje kwalifikacje w zakresie współpracy z innymi instytucjami. Także wspólny udział przedstawicieli różnych instytucji w szkoleniach i konferencjach organizowanych na terenie miasta przyczynia się do zacieśnienia współpracy. Dzięki stałemu podnoszeniu kompetencji zawodowych możliwe jest prowadzenie adekwatnych oddziaływań i stosowanie odpowiednich form pracy z osobami uwikłanymi w przemoc.

Współpraca pilskich służb w ramach zespołu interdyscyplinarnego, w tym w szczególności bieżąca współpraca specjalistów z różnych instytucji w ramach działań grup roboczych powoływanych do rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach, przyczynia się do integracji środowisk działających na rzecz osób dotkniętych przemocą domową oraz wymiany, a tym samym weryfikacji informacji na temat osób i rodzin dotkniętych przemocą. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez członków grup roboczych, zwłaszcza pracowników socjalnych, policjantów, kuratorów sądowych i pedagogów szkolnych, pozwala wzmocnić monitoring środowisk dotkniętych przemocą w rodzinie, bowiem jest on prowadzony w oparciu o wspólnie opracowany plan działania na rzecz rodziny i realizowany w porozumieniu przez poszczególnych członków grupy roboczej. Współpraca ta sprzyja koordynacji działań na rzecz danej rodziny. Zapobiega powielaniu tych działań, poszerza wiedzę na rzecz rodziny, wykorzystuje potencjał członków grupy do opracowania możliwie najlepszej strategii działania. Dzięki współpracy specjalistów

z różnych dziedzin możliwe jest uzupełnianie wiedzy prawnej oraz wiedzy na temat możliwości działania danej instytucji. Wybór strategii rozwiązania danego problemu jest kompleksowy. Dzięki porozumieniu specjalistów komunikacja między służbami nabiera mniej oficjalnego charakteru, skraca się droga przekazywania informacji i ustalania zakresu pomocy realizowanej we współpracy między służbami.

Aby idea pracy interdyscyplinarnej mogła być realizowana konieczna jest koordynacja pracy wszystkich służb i instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie - taką rolę w Gminie Piła pełni Zespół Interdyscyplinarny.

W roku 2014 w ramach swej działalności Zespół Interdyscyplinarny systematycznie realizował założenia *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015*, w tym w zakresie koordynacji współpracy lokalnych podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. W ramach 4 posiedzeń Zespołu, które miały miejsce 20 lutego, 15 maja, 04 września i 04 grudnia 2014 r., jego członkowie na bieżąco omawiali działania realizowane w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, inicjowali przedsięwzięcia mające na celu poprawę efektywności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opracowywali i wdrażali rozwiązania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, a także inicjowali i wspierali działania promocyjne, informacyjne oraz programy i kampanie profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Zespół podejmował także działania zmierzające do podniesienia poziomu wiedzy w zakresie kompetencji i obowiązków pracowników instytucji/placówek zobowiązanych do realizowania zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W roku 2014 Zespół był inicjatorem i realizatorem 2 szkoleń dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny, dotyczących m.in. symptomów stosowania przemocy fizycznej nad dzieckiem oraz prawidłowej pielęgnacji i opieki nad noworodkiem. Członkowie Zespołu wskazywali także priorytety w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy.

Zespół Interdyscyplinarny podejmował także działania mające na celu rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym. W tym obszarze Zespół udostępniał bazę danych zawierającą informacje o instytucjach i osobach posiadających specjalistyczną wiedzę i umiejętności, które mogłyby stanowić profesjonalne wsparcie dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym lokalnych i regionalnych. Prowadził też lokalną akcję informującą o możliwościach

uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia w instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie na terenie gminy m.in. przy pomocy ulotek, plakatów skierowanych do osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie. Plakaty i ulotki eksponowane były w wielu pilskich instytucjach, w tym m.in. w placówkach oświatowych, w siedzibie MOPS, KPP w Pile oraz Sądu Rejonowego. Z materiałów tych korzystali także pracownicy socjalni, asystenci rodziny, kuratorzy, policjanci przekazując je osobom doznającym przemocy w rodzinie w trakcie bezpośrednich kontaktów z nimi.

Załączniki Nr 3 obrazuje ekspozycje materiałów edukacyjnych skierowanych do lokalnej społeczności w pilskich instytucjach.

Z istotnymi informacjami adresowanymi do osób uwikłanych w przemoc domową Zespół docierał za pośrednictwem strony internetowej, która była systematycznie aktualizowana. W ramach dedykowanych tematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie podzakładek na bieżąco publikowane były informacje z zakresu problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, instytucji niosących pomoc ofiarom przemocy domowej, przepisów i procedur stosowanych wobec rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie, kampanii informacyjnych i społecznych oraz funkcjonujących serwisów informacyjnych. Więcej informacji znaleźć można pod adresem www.mops.pila.pl (informacje umieszczano i aktualizowano w zakładce "Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie").

Załącznik nr 4 prezentuje print screen strony internetowej poświęconej tematyce przemocy w rodzinie.

W ramach inicjowania przez Zespół działań skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, na spotkanie grupy roboczej, zgodnie z §17 ust. 1 *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”*. W roku ubiegłym członkowie grup roboczych realizowali wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, m.in. w ramach zadań jakie nałożył na nich ustawodawca, następujące działania:

- przekazywali informacje o konsekwencjach popełnianych czynów
- motywowali do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
- przeprowadzali rozmowy pod kątem nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków

- przekazywali informacje o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie
- kierowali sprawców przemocy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w sytuacji, gdy osoba nadużywała alkoholu.

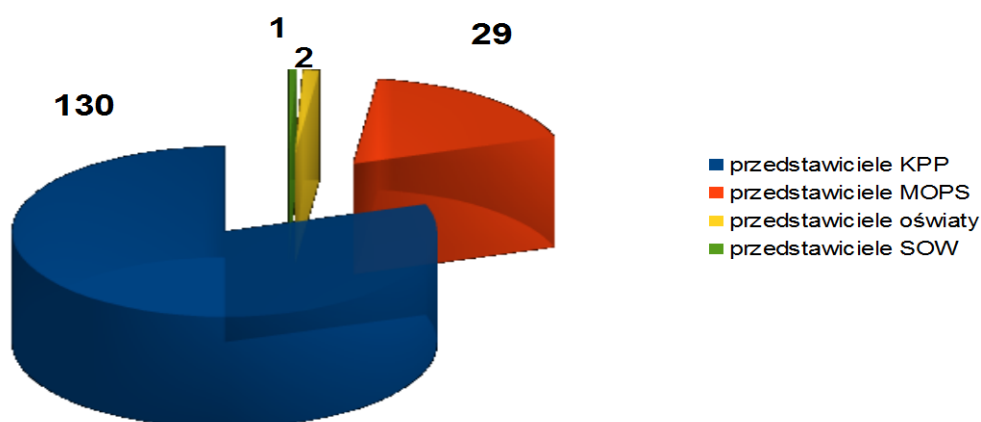
W ramach oddziaływań na sprawców przemocy w rodzinie realizowano w gminie programy korekcyjno-edukacyjne, które opisane zostały w poprzedniej części niniejszego opracowania. W sytuacji podejrzenia przez sprawcę przemocy popełnienia przemy w zęcania się nad rodziną przewodniczący Zespołu kierował stosowne zawiadomienia do Prokuratora Rejonowego w Pile. W roku ubiegły przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego skierował **10** takich **zawiadomień**.

Istotnym zadaniem Zespołu jest także inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie. W roku 2014 interwencja realizowana była w oparciu o procedurę "Niebieskie Karty", którą określa cytowane wcześniej Rozporządzenie. Procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele wymienionych podmiotów realizują procedurę "Niebieskie Karty" w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego, ten zaś omawia je na kolejnych posiedzeniach Zespołu. Zważywszy na skalę problemu i ilość wszczętych procedur Zespół Interdyscyplinarny zasadniczo powoływał grupy robocze, które realizowały działania przewidziane procedurą w indywidualnych przypadkach.

Procedura „Niebieskie Karty” przewiduje, że podmiot, który ją zainicjuje poprzez wypełnienie formularza Niebieska Karta-A po uzyskaniu informacji o istnieniu przemocy w rodzinie, przesyła ten formularz do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego

W roku ubiegłym do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły **162 formularze** „Niebieska Karta – A”, wszczynające procedurę „Niebieskie Karty”.

Wykres 1. Udział poszczególnych podmiotów w inicjowaniu procedury „Niebieskie Karty”

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile

Z analizy powyższego diagramu wynika, że procedurę „Niebieskie Karty”, podobnie jak w roku 2013, rozpoczynali przede wszystkim przedstawiciele Komendy Powiatowej Policji w Pile, głównie policjanci uczestniczący w interwencjach domowych (80%). Drugą co do wielkości grupą wszczynającą procedurę byli pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile, w tym pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny (łącznie 18%), którzy poprzez bezpośredni kontakt z rodziną - w jej środowisku - mieli możliwość diagnozowania występujących w niej problemów. Wśród rozpoczynających procedurę „Niebieskie Karty” znaleźli się także pedagodzy szkolni oraz przedstawiciel Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile. Na uwagę zasługuje fakt, że podobnie jak w roku 2013, żadnej procedury nie wszczęli przedstawiciele instytucji ochrony zdrowia. Sytuacja taka ma miejsce praktycznie od początku funkcjonowania przepisów dotyczących procedury „Niebieskie Karty” w obecnym kształcie, tj. od listopada 2011 r.. Wątpliwym wydaje się, aby przedstawiciele ochrony zdrowia nie stykali się w swojej codziennej pracy z problemem przemocy w rodzinie.

W tym miejscu warto podkreślić, że Zespół Interdyscyplinarny podejmował szereg inicjatyw by pobudzić aktywność środowisk medycznych w tym zakresie, m.in. przewodniczący Zespołu przesłał do Przewodniczącego Delegatury Pilskiej Wielkopolskiej Izby Lekarskiej pismo szczegółowo informujące o procedurze „Niebieskie Karty” w kontekście obowiązków pracowników ochrony zdrowia, zawierające też prośbę o rozpropagowanie w środowisku lekarskim tematyki dotyczącej obowiązujących przepisów związanych z procedurą podejmowania interwencji w rodzinie dotkniętej przemocą domową

pn. "Niebieskie Karty" oraz informacji dot. wszelkich niezbędnych narzędzi wykorzystywanych przy wszczynaniu i prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty”. W piśmie zawarta została również informacja o dedykowanym personelowi medycznemu portalu edukacyjnym, utworzonym w ramach prowadzonej przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w porozumieniu z Ministerstwem Zdrowia kampanii „Lekarzu, reaguj na przemoc!”. Więcej informacji na temat ww. kampanii znajduje się na stronie internetowej MOPS w Pile. Zespół zlecił też opracowanie i wydruk kalendarzy z ww. informacją przesłany do pilskich placówek medycznych.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie umożliwia tworzenie w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego grup roboczych zajmujących się indywidualnymi przypadkami występowania przemocy domowej. Skład przedstawicieli grupy roboczej został określony w ustawie i obejmuje te same podmioty, które tworzą Zespół Interdyscyplinarny, (z wyjątkiem kuratorów sądowych, których udział w przypadku grup roboczych jest fakultatywny). Z poszczególnych jednostek wybierani są przedstawiciele, którzy mieli albo mają możliwość/obowiązek pracy z rodziną lub jej członkami, tak więc dobór osób nie jest przypadkowy indywidualny dla każdej rodziny.

Do zadań grup roboczych należy w szczególności:

- ocena sytuacji problemowej rodziny, względem której istnieje podejrzenie o występowaniu przemocy w rodzinie
- opracowanie wspólnie z rodziną strategii rozwiązania problemów rodziny
- udzielanie pomocy w zależności od potrzeb wszystkim członkom rodziny - poradnictwa socjalnego, a także pomocy interdyscyplinarnej
- informowanie o możliwościach otrzymania pomocy w szczególności prawnej i psychologicznej
- udzielanie pomocy dzieciom krzywdzonym i będących świadkami przemocy w rodzinie
- podejmowanie działań w stosunku do osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie
- dokumentowanie podejmowanych działań, jak również ich efektów.

W celu rozwiązania problemu przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach Zespół powołał **161 grup roboczych**. W przypadku **1 rodziny** Zespół Interdyscyplinarny prowadził procedurę samodzielnie. Należy nadmienić, że w 2014 r. pracę kontynuowało **136** grup roboczych powołanych w latach poprzednich. Łącznie w całym okresie

sprawozdawczym pracę prowadziło **297 grup** roboczych. W roku 2014 ogółem w grupach tych działało **103 specjalistów z 23 pilskich instytucji**. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela. 4 Specjaliści zaangażowani w pracę grup roboczych w 2014 r.

Specjaliści zaangażowani w prace grup roboczych	Liczba specjalistów*	Liczba grup roboczych, w których działali specjaliści
pracownicy socjalni	36	161
asystenci rodziny	5	12
policjanci	20	161
kuratorzy sądowi (zawodowi i społeczni)	11	17
pedagodzy szkolni	12	35
członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2	11
psychologowie	6	41
przedstawiciele ochrony zdrowia	4	4
przedstawiciele oświaty	3	3
inni specjaliści	2	4

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile

* liczba specjalistów nie sumuje się, niektóre osoby pełnią różne funkcje w ramach swoich obowiązków służbowych

Jak wcześniej wspomniano skład grup roboczych ustalany był każdorazowo adekwatnie do sytuacji rodzinnej. W przypadku rodzin z dziećmi w skład grupy powoływano pedagogów lub psychologów szkolnych. Jeśli rodzina objęta była nadzorem kuratora był on włączany do danej grupy roboczej, podobnie w sytuacji asystent rodziny, w przypadku rodzin objętych asystą. W sytuacji wystąpienia w rodzinie problemu nadużywania alkoholu, w skład grupy powoływany był przedstawiciel Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W każdej grupie roboczej działał pracownik socjalny i dzielnicowy. Każda z grup roboczych miała przydzielonego opiekuna, wyłanianego spośród członków Zespołu Interdyscyplinarnego, który miał za zadanie służyć grupie roboczej merytorycznym wsparciem. W grupach, w których wśród członków rodziny były dzieci w wieku niemowlęcym funkcję opiekuna merytorycznego każdorazowo powierzano pracownikowi ochrony zdrowia.

W 2014 r. procedurę „Niebieskie Karty” rozpoczęto w **162 rodzinach** liczących ogółem 561 osób, w tym 200 kobiet, 193 mężczyzn i 168 dzieci.

V. Wnioski końcowe

1. Z uwagi na interdyscyplinarność problemu przemocy w rodzinie istotnym czynnikiem zwiększającym skuteczność rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie, obok doskonalenia kadr, jest współdziałanie lokalnych instytucji. Zasadnym jest zatem dalsze usprawnianie i wzmacnianie tej współpracy, zwłaszcza na tzw. poziomie operacyjnym.
2. Konieczne jest ciągle doskonalenie kadr pracujących z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie oraz udzielanie im wsparcia merytorycznego oraz w formie superwizji.
3. Ponieważ działania wyznaczone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015* mają charakter ciągły, niezbędna jest dalsza edukacja i podnoszenie świadomości mieszkańców oraz pracowników lokalnych instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym kontynuację kampanii społecznych.
4. Dziecko będące ofiarą przemocy w rodzinie wymaga szczególnego wsparcia. Konieczne jest wzmocnienie działań skierowanych do małoletnich i ich rodziców w tym w formie pracy socjalnej, asysty rodzinnej, działań psychologów i pedagogów.
5. Przy stosunkowo szerokiej ofercie pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym w zakresie interwencji kryzysowej, oddziaływania na sprawców przemocy wydają się być nadal niewystarczające. Zasadnym jest wzmocnienie działań skierowanych do sprawców przemocy, w tym w zakresie programów korekcyjno-edukacyjnych, pomocy psychologicznej oraz działań o charakterze motywacyjnym.
6. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie Piły dotychczas odbywała się w oparciu o tzw. dane zastane, które nie odzwierciedlały w pełni skali zjawiska. Zasadnym jest więc przeprowadzenie profesjonalnych badań wśród mieszkańców Piły, by pogłębić diagnozę.
7. Z uwagi na kończący się okres realizacji *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015* konieczne jest jego opracowanie na kolejne lata. Realizację tego zadania podjęto w roku 2015.

Spis wykresów i tabel

Wykresy

Wykres 1. Udział poszczególnych podmiotów w inicjowaniu procedury „Niebieskie Karty”.

Tabele

Tabela 1. Struktura rodzin objętych interwencją w 2014 r.

Tabela 2. Formy wsparcia rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie w 2014 r.

Tabela 3. Działania realizowane na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą domową przez Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile

Tabela 4. Specjaliści zaangażowani w pracę grup roboczych w 2014 r.

Załączniki

PROCEDURA "NIEBIESKIE KARTY"

Jeżeli przedstawiciel ochrony zdrowia, oświaty, jednostki pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji uzyska informację (albo powiadomi podejrzenie), że osoba będąca u niego na konsultacji może być ofiarą przemocy w rodzinie, **ma obowiązek** wsząć procedurę "Niebieskie Karty" (dotyczy to zarówno osób dorosłych, jak i dzieci).

Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza Niebieska Karta - A w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dołknięta przemocą w rodzinie.

Druk Niebieska Karta - A wypełnia się na podstawie rozmowy z osobą wobec której istnieje podejrzenie, że jest ofiarą przemocy w rodzinie lub posiadanych informacji (jeśli nawiązanie kontaktu z osobą doświadczającą przemocy jest niemożliwe).

Formularz Niebieska Karta - A nie wymaga podpisu osoby podejrzonej o doznawanie przemocy w rodzinie, a rozpoczęcie procedury "Niebieskie Karty" nie wymaga jej akceptacji.

Procedura "Niebieskie Karty" nie jest równoznaczna z zawiadomieniem o popełnieniu przestępstwa.

Wypełniony formularz Niebieska Karta - A należy przesać do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego w ciągu 7 dni od jego wypełnienia. W przypadku osób zamieszkujących na terenie Piły formularz należy przesać na adres Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pił, ul. Kwiatowa 5.

Wszelkie niezbędne informacje oraz narzędzia wykorzystywane przy wszczęciu i prowadzeniu procedury "Niebieskie Karty" dostępne są m.in. na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pił pod adresem www.mops.pila.pl w zakładce: przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

W przypadku pytań lub wątpliwości można kontaktować się z przewodniczącą zespołu interdyscyplinarnego telefonicznie pod nr tel. (67) 212 21 31, (67) 210 42 16, (67) 352 84 58 lub elektronicznie na adres e-mailowy zespołu: zil@mops.pila.pl

Obowiązek uruchamiania procedury "Niebieskie Karty" przez przedstawicieli ochrony zdrowia, oświaty, jednostek pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, w sytuacji podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie, nalożony został w 2010 r. ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

MARZEC • MARCH • MÄRZ

2015

Tydzień	Poniedziałek	Wtorek	Sroda	Czwartek	Piątek	Sobota	Niedziela
9	23	24	25	26	27	28	1
10	2	3	4	5	6	7	8
11	9	10	11	12	13	14	15
12	16	17	18	19	20	21	22
13/14	23/30	24/31	25	26	27	28	29

KWIECIEŃ • APRIL • APRIL

2015

Tydzień	Poniedziałek	Wtorek	Sroda	Czwartek	Piątek	Sobota	Niedziela
14	30	31	1	2	3	4	5
15	6	7	8	9	10	11	12
16	13	14	15	16	17	18	19
17	20	21	22	23	24	25	26
18	27	28	29	30	1	2	3

MAJ • MAY • MAI

2015

Tydzień	Poniedziałek	Wtorek	Sroda	Czwartek	Piątek	Sobota	Niedziela
18	27	28	29	30	1	2	3
19	4	5	6	7	8	9	10
20	11	12	13	14	15	16	17
21	18	19	20	21	22	23	24
22	25	26	27	28	29	30	31

Lokalna Kampania Informacyjna
PRZEMOCY - NIE!
POMOCY - TAK!

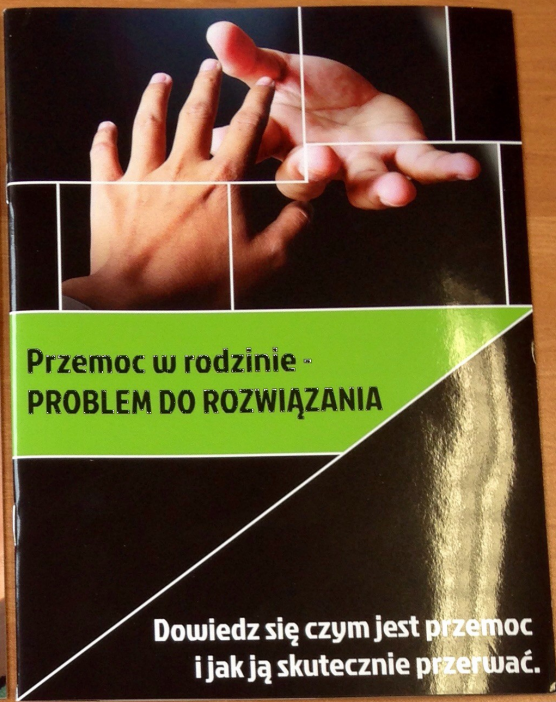
MOPS

Przeciwdziałanie przemocy wobec dziecka

Poradnik dla przedstawicieli służb i instytucji, rodziców i opiekunów.

Przemoc w rodzinie - PROBLEM DO ROZWIĄZANIA

Dowiedz się czym jest przemoc i jak ją skutecznie przerwać.

NA GRANICY POMIĘDZY SZCZĘŚCIEM A ROZPADEM RODZINY LEŻY PRZEMOC

NIE WALCZ Z RODZINĄ, ZAWALCZ O RODZINĘ!

Ważni ludzie potrzebują
zanim stracą możliwość na łep. Ma. Ciężko cennie

www.niebieskaktinia.pl

Moje dziecko i przemoc?!

To niemożliwe!
To dobre dziecko!

Moje dziecko by mi powiedziało, gdyby spotkało je coś złego!

A co Ty robisz, by wiedzieć więcej?!

ROZMAWIJ

póki nie jest za późno!

BĄDŹ BLISKO I REAGUJ!

33 % kobiet zna kobietę, która jest bita przez męża!
Przemoc i konflikt w rodzinie

Doswiadczasz przemocy ze strony najbliższych?

NIE POZWÓL NA TO!

A może znasz rodzinę, w której dochodzi do przemocy? Nie przechodź obojętnie.

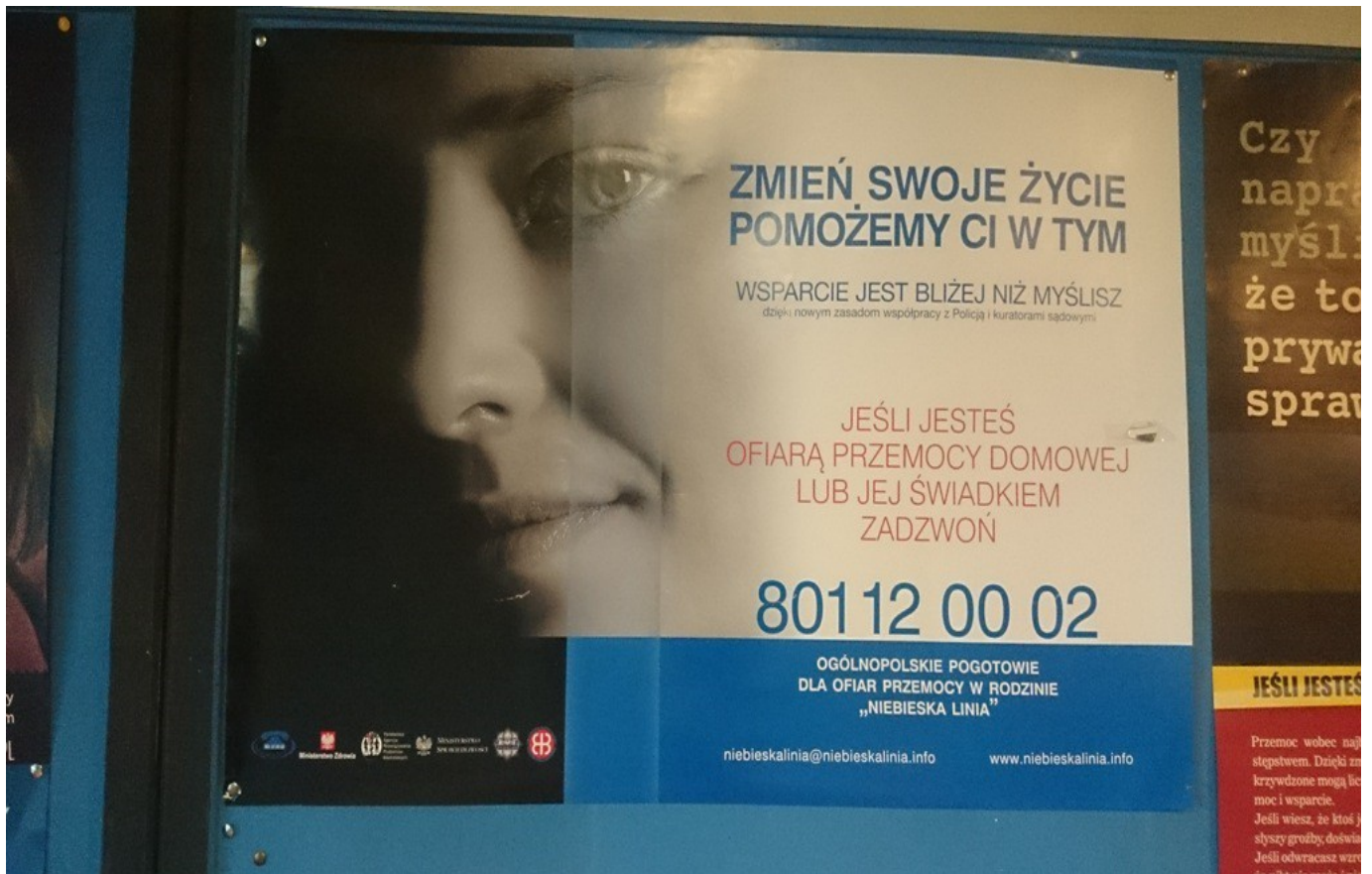
Zrób pierwszy krok!
Skorzystaj z **PROCEDURY NIEBIESKIE KARTY**

Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Towarzystwa Przyjaciół Dzieci przy ul. Bydgoskiej 21

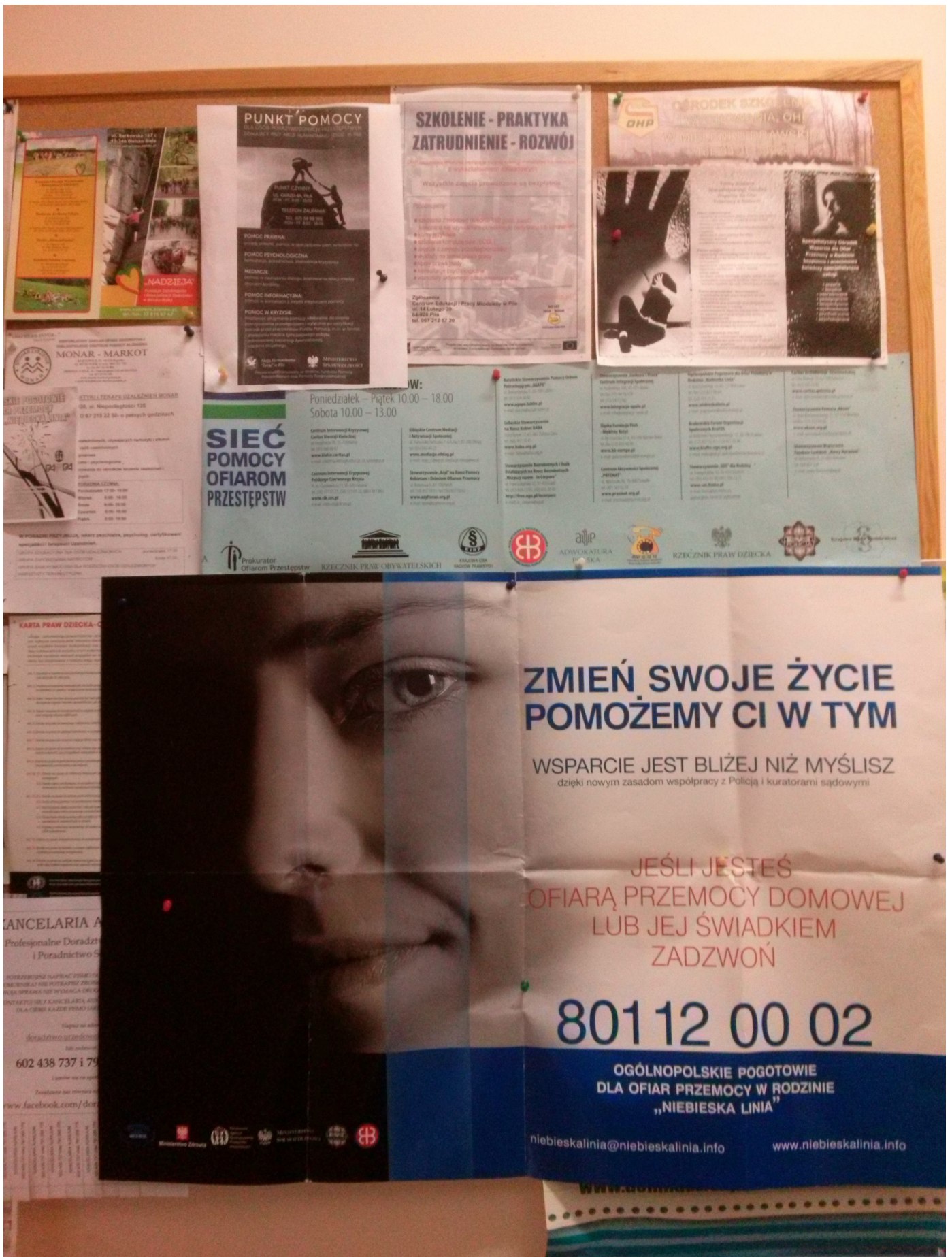
Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Pile, Filii Nr 1 przy ul. Ludowej 11

Komenda Powiatowa Policji w Pile

Komenda Powiatowa Policji w Pile

Sąd Rejonowy w Pile

Sąd Rejonowy w Pile

**REAGUJ
NA PRZEMOC!**

Jej cierpienie to także Twoja sprawa!

Sprawcy przemocy krzywdzą nie tylko swoje bezpośrednie ofiary. Dzieci także mają świadków. Jeśli znasz dziecko, które wydaje się ciągle przygnębione, ma bóle brzucha i napady złości, ucieka z domu - czy może cierpi z powodu przemocy w rodzinie? Okaz mu wsparcia! W szczególności zapytaj policję lub osoby, które odpowiadają w urzędzie miasta bądź powiatu.

Forum

**ROZWIJ SWOJE WĄTPLIWOŚCI
PODZIEL SIĘ WIEDZĄ**

WIDZISZ PRZEMOC WOCIEK DZIECI?
(czyli: może lub może nie?)

REAGUJ

1 WYKRYĆ
2 ZAPOMOC
3 ZAPOMOC

**CIERPIĘ
KIEDY OBIADAJĘ
MOJĄ MAMĘ**

**NISZCZYSZ
MNIĘ
KIEDY KAZESZ
WYBIERAĆ**

REAGUJ NA PRZEMOC W RODZINIE

Poniżej podana informacja o Rzeczniku Praw Dziecka to sprawa edukacyjna. Każde dziecko ma prawo do dobrej opieki z obopólnym szacunkiem. Niezależnie, kto jest sprawcą przemocy.

WWW.RAPPO.SGIIP.PL

**WYKRYJ
KIEDY SZYDZIĘ
Z MOJEGO TATY**

**NISZCZYSZ
MNIĘ
KIEDY KAZESZ
WYBIERAĆ**

REAGUJ NA PRZEMOC W RODZINIE

Poniżej podana informacja o Rzeczniku Praw Dziecka to sprawa edukacyjna. Każde dziecko ma prawo do dobrej opieki z obopólnym szacunkiem. Niezależnie, kto jest sprawcą przemocy.

WWW.RAPPO.SGIIP.PL

POJĘCIE PRZEMOCY W RODZINIE

Kiedy mówimy o rodzinie przemocy w rodzinie?

Przemoc w rodzinie, określana także jako przemoc domowa to złośliwe naruszanie praw lub dobra osobiste rodziców lub rodziny, w szczególności naruszanie ich swobody, niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszanie ich godności, intymności, własności, osobistości, w tym seksualnej, powołujące się na ich zdrowie fizyczne lub psychiczne, a także wywołujące cierpienie i krzywdę moralną u osób dotkniętych przemocą.

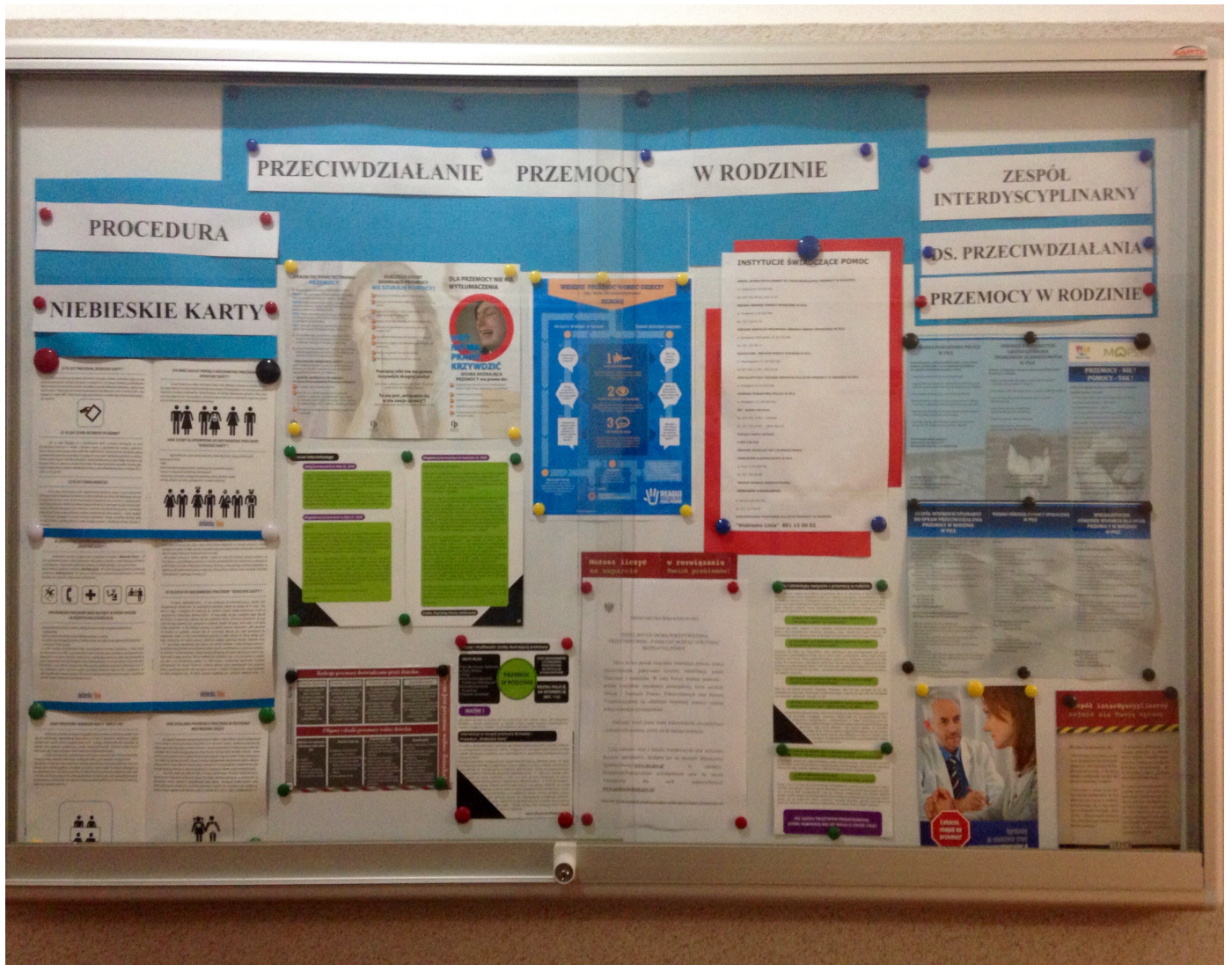
Kogo dotyczy przemoc w rodzinie?

Przez członków rodziny należy rozumieć wspólnych krewnych, dziadków, zstępnych (dzieci, wnuki, matki, rodziców, przysposobioną i jej matkę), sioły lub siołki, osoby współpracujące i jej matkę, a także osoby pozostające we wspólnym pożyciu.

Formy przemocy w rodzinie:

- przemoc fizyczna - to m.in. popychanie, kopanie, bicie, poklepanie, duszenie, obciążanie, przytrzymywanie, wrzucanie, porażenie, podważenie stabilności, użycie broni, porażenie w niebezpiecznej okolicy, niebezpieczne kontakty z pomocą
- przemoc psychiczna - to m.in. wyzywanie, porażanie, obrażanie, stosowanie groźb, zastraszanie, wyśmiewanie, wyśmianie, poniżanie, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, dotychczasowe się potulanie, ograniczanie snu i pożywienia
- przemoc seksualna - to m.in. wymuszenie pozycji seksualnej, niebezpiecznych pozycji i praktyk seksualnych, krzywdzących seksualnych
- przemoc ekonomiczna - to m.in. odwołanie zarobkowych pomocy, umiarkowanie podjęcia zarobkowej pracy, niezapłacenie materialnych potrzeb rodziny

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile

The screenshot shows a web browser window with the address bar displaying <http://www.mops.pila.pl/79-przeciwdzialanie-przemocy-w-rodzinie>. The browser's menu bar includes 'Plik', 'Edycja', 'Widok', 'Ulubione', 'Narzędzia', and 'Pomoc'. The toolbar shows 'Sugerowane witryny' and 'Pobierz więcej dodat...'. The page content is organized into a sidebar on the left and a main content area on the right.

Sidebar Menu:

- Pomoc społeczna
- Zespół ds. Asysty Rodzinnej
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
  - Informacje ogólne
  - Zespół Interdyscyplinarny ds. Rozwiązywania Problemów Przemocy w Rodzinie
  - Procedura "Niebieskie Karty"
  - Instytucje świadczące pomoc
  - Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
  - Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy
  - Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem
  - Informacje dla osób dotkniętych problemem przemocy
  - Program "Lepsze jutro bez przemocy"
  - Kampanie informacyjne i społeczne
  - Aktualności
- Dzienny Dom Pomocy / Centrum Aktywizacji Osób Starszych i Niepełnosprawnych

Main Content Area:

Informacje ogólne

POJĘCIE PRZEMOCY W RODZINIE

Kiedy mówimy o istnieniu przemocy w rodzinie?

Przemoc w rodzinie, określana także jako przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, netykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Kogo dotyczy przemoc w rodzinie?

Przez członków rodziny należy rozumieć wstępnych (rodziców, dziadków), zstępnych (dzieci, wnuków), małżonka, rodzeństwo, powinowatych w tej samej linii lub stopniu, osobę przysposobioną i jej małżonka, a także osobą pozostającą we wspólnym pożyciu

Formy przemocy w rodzinie:

- przemoc fizyczna – to m.in. popychanie, kopanie, bicie, policzkowanie, duszenie, obezwładnianie, przytrzymywanie, szczypanie, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy
- przemoc psychiczna – to m.in. wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, stosowanie gróźb, zawstydzanie, wyśmiewanie, stała krytyka, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia
- przemoc seksualna – to m.in. wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, krytyka zachowań seksualnych
- przemoc ekonomiczna – to m.in. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia zarobkowej pracy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny

PODSTAWA PRAWNA

[Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.](#)

The browser's taskbar at the bottom shows the Windows Start button, several application icons, and the system tray with the date and time: 14:02, 2015-04-07.

Pomoc społeczna

Zespół ds. Asysty Rodzinnej

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Informacje ogólne

Zespół Interdyscyplinarny ds. Rozwiązywania Problemów Przemocy w Rodzinie

Procedura "Niebieskie Karty"

Institucje świadczące pomoc

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy

Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem

Informacje dla osób dotkniętych problemem przemocy

Program "Lepsze jutro bez przemocy"

Kampanie informacyjne i społeczne

Kampania 16 dni przeciwko przemocy wobec kobiet

Kampania społeczna Rzecznika Praw Dziecka "Bicie uczy, ale tylko złych rzeczy"

Lokalna kampania

rozmiar czcionki A A A

Lokalna kampania informacyjna "Przemocy - Nie! Pomocy - Tak!"

Z inicjatywy Zespołu Interdyscyplinarnego prowadzona jest lokalna kampania informacyjno - edukacyjna pt.

"PRZEMOCY NIE! - POMOCY TAK!"

wpisująca się w "Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015".

Głównym celem kampanii jest upowszechnienie wśród lokalnej społeczności informacji o instytucjach świadczących w naszym mieście pomoc ofiarom przemocy w rodzinie.

Adresatami kampanii są przede wszystkim osoby dotknięte przemocą, a pośrednio również instytucje udzielające wsparcia rodzinie.

W ramach kampanii Zespół Interdyscyplinarny opracował ulotki, które zostały rozesłane do pilskich instytucji i placówek w tym:

- placówek ochrony zdrowia (szpital, poradnie rodzinne i specjalistyczne),
- placówek oświaty działających zarówno na poziomie gminnym jak i powiatowym,
- policji,
- prokuratury, jednostek pomocy społecznej itp.

KOMENDA POWIATOWA POLICJI W PILE <small>Funkcjonariusz policji udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą</small>	OŚRODEK PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W PILE	
--	---	---